

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

**ULUSÖTESİ GÖÇ AĞLARI OLUŞUMU ÜZERİNE
BİR ALAN ARAŞTIRMASI
MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLER ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YUNUS EMRE KARAL

İSTANBUL, 2019

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANA BİLİM DALI

ULUSÖTESİ GÖÇ AĞLARI OLUŞUMU ÜZERİNE
BİR ALAN ARAŞTIRMASI
MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLER ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YUNUS EMRE KARAL

TEZ DANIŞMANI:
DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜDAYİ SAYIN

İSTANBUL, 2019

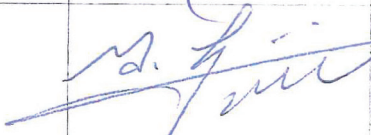
T.C.

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı 141302117 numaralı yüksek lisans öğrencisi Yunus Emre Karal'ın. "Ulus Ötesi Göç Ağları Oluşumu Üzerine Bir Alan Araştırması: Malezya'da Yaşayan Türkler Örneği" adlı tez çalışması. Enstitü Yönetim Kurulunun 29/05/2019 tarih ve 2019/09 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 13/06/2019

Öğretim Üyesi Adı ve Soyadı		İmzası
1.	Tez Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Hüdayi SAYIN	
2.	Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Pelin YANTUR	
3.	Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hüsrev Çelik	

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET DİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullandığımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

13 / 6 / 2019.

Adı-Soyadı

Yunus Emre KARAK

İmzası

TEŞEKKÜR

Tez danışmanlığımı üstlenmeyi kabul edip bana destek olan bilgi ve önerilerini paylaşarak yol gösteren değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Hüdayi Sayın'a;

Bu eserin ortaya çıkmasında desteklerin esirgemeyen başta Sayın T.C. Kuala Lumpur Büyükelçimiz Doç. Dr. Merve Kavakcı ve bütün T.C. Kuala Lumpur büyükelçilik çalışanlarına;

Malezya ile ilgili tecrübe ve bilgilerini benimle içtenlikle paylaşan Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi öğretim görevlisi Sayın Doç. Dr. Saim Kayadibi'ne;

Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi'nde eğitim gören Taha Alperen Bozkurt ve Mücahit Nuri Altın başta olmak üzere çalışmama katkıda bulunan bütün Türk öğrencilere;

Zamanlarını bana ayıran ve çalışma için görüşlerini paylaşan Malezya'da yaşayan yurttaşlarıma;

Malezya'da araştırma yaptığım zamanda şahsım adıma Türkiye'de yapılması gereken idari işlemleri takip eden Melek Oflas Hanım'a;

Çalışmamın son kontrollerini yapıp fikirleriyle katkıda bulunan Hüseyin Taha Seyrek Bey'e, Bilal Duman Bey'e, Ayşegül Uzundemir Hanım'a ve Fatma Nur Zağralı Tunç Hanım'a;

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi yanımda olan bugünlere gelmemde büyük emekleri olan aileme;

Bu eserin hazırlanmasının her aşamasında maddi ve manevi destek veren ve büyük bir özveri gösteren eşim Zeynep Hanım'a

Teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZ

ULUSÖTESİ GÖÇ AĞLARI OLUŞUMU ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLER ÖRNEĞİ

Yunus Emre KARAL

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüdayi SAYIN

Haziran 2019

Malezya ile Türkiye arasındaki ikili ilişkilerin başlangıcı on beşinci yüzyıla dayanmaktadır. On beşinci yüzyıldan itibaren sırasıyla Portekiz, Hollanda ve İngilizlerin sömürgesi altında bulunan Malezya devamlı olarak Osmanlı ile ilişkilerini sürdürmüştür. Osmanlı padişahı II. Abdülhamid'in izlediği Pan-İslamizm politikası sebebiyle belli bir seviyede devam eden ilişkiler dönemsel olarak artmıştır. 20. yüzyılda Malezya kurulduktan sonra da normal devam eden ilişkiler son on yıl içinde artış göstermiştir.

Birçok Türk vatandaşı turizm, eğitim ve iş amaçlı Malezya'yı kısa süreli ziyaret etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın verilerine göre Malezya'da sürekli ikamet eden yaklaşık 600 Türk vatandaşı bulunmaktadır. Bu çalışma ile Malezya'da yaşayan Türkler üç ana konuda incelenmiştir. Bu inceleme için anket yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca konu kapsamında mülakatlar da yapılmıştır.

Araştırma kapsamındaki ilk konu; Malezya'da yaşayan Türklerin sosyal uyumlarını ölçmektir. İkinci konu; Malezya ve Türkiye'nin çeşitli kriterlere göre karşılaştırması ve bu kriterler üzerine Malezya'da yaşayan Türklerin düşüncelerinin anlaşılmasıdır. Son konu ise Malezya'da yaşayan Türklerin, Türkiye ile olan maddi ve manevi bağlarının ne seviyede olduğunun çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelenmesidir.

Zaman ve maliyet sınırı sebebiyle araştırma genel olarak Türklerin yoğun olarak yaşadığı Batı Malezya'da; özellikle başkent Kuala Lumpur ve Selangor eyaletleri

kapsamında yapılmıştır. Araştırmaya Malezya’da yaşayan 140 Türk vatandaşı dahil edilmiştir.

Araştırmada edinilen bilgilere göre katılımcılar genel olarak 21-35 yaş aralığında olup orta ve alt seviyede gelire sahiptir. Malezya’ya geliş sebepleri olarak eğitim ve iş faktörü öne çıkmaktadır. Katılımcıların yüksek oranı İngilizce bilirken, düşük bir oranda Malayca bilenler de vardır. Katılımcıların büyük çoğunluğu sosyal hayata uyum sağladıklarını ve Malayların kendilerine iyi davrandığını düşünmektedir.

Katılımcıların Malezya’da yaşadığı sorunların başında temizlik ve yemek kültürlerinin farklı olması gelmektedir. Katılımcılar Türkiye’nin Malezya’dan örnek alması gereken en önemli konunun Malezya’daki hoşgörü ve özgürlük anlayışı olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılar aynı şekilde Malezya’nın Türkiye’den örnek alacağı en önemli konu olarak sağlık sistemini söylemişlerdir. Çalışma verilerine göre ayrıca katılımcıların çoğunun Türkiye ile olan maddi ve manevi bağları iyi seviyede olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Malezya, Malezya’da Yaşayan Türkler, Göç, Türk-Malay ilişkileri, Sosyal uyum

ABSTRACT

A FIELD RESEARCH ON THE FORMATION OF TRANSNATIONAL MIGRATION NETWORKS

THE EXAMPLE OF TURKISH PEOPLE LIVING IN MALAYSIA

Yunus Emre KARAL

Thesis Advisor: Assistant Professor Hüdayi SAYIN

June 2019

The beginning of bilateral relations between Malaysia and Turkey dates back to the fifteenth century. From the fifteenth century onwards, Malaysia, which was under the colonial rule of Portugal, the Netherlands and then the British, pursued its relations with the Ottomans. As a result of the Pan-Islamism policy implemented by the Ottoman Sultan II. Abdulhamid, the relations that have continued at a certain level previously increased significantly. After the establishment of Malaysia in the 20th c., the relations that have been ongoing stably have increased in the last decade.

Many Turkish citizens visit Malaysia for touristic, education and business purposes for short periods of time. According to the data of the Turkish Ministry of Foreign Affairs for the year 2019, there are approximately 600 Turkish citizens residing permanently in Malaysia. In this study, Turks living in Malaysia is examined across three main subjects. Survey method is used for this study. In addition, a number of interviews are conducted within the scope of the subject.

The first subject of the study is to measure the social integration of Turkish people to Malaysia and Malaysian culture. The second issue is to make the comparison between Malaysia and Turkey and understanding the opinion of Turkish people living in Malaysia. The last issue is about the Turks living in Malaysia; to investigate the factors affecting the level of their ties with Turkey.

Due to the time and cost limitations, the study was conducted in the capital city of Malaysia; Kuala Lumpur and Selangor provinces. Kuala Lumpur and Selangor are the provinces of Western Malaysia, where most of the Turkish people live. In the study, 140 Turkish citizens living in Malaysia is analyzed.

According to the opinions of those surveyed; Turkey is better than Malaysia in the realms of health, safety and public order, municipal services, and service quality in tourism sector. On the other hand, Malaysia is better than Turkey in the fields of education, infrastructure and roads, obedience to rules and regulations and women's participation in social life.

The main problems faced by the Turkish people living in Malaysia are the different understandings of cleaning and food cultures. Many participants believe that, Malaysian people's understanding of tolerance and freedom can be an exemplary for Turkish people. Likewise, Turkey's health system could be a good model for Malaysia. Most of the participants' ties with Turkey are at good level.

Key Words: Malaysia, Turkish people Living in Malaysia, Migration, Turkish-Malay Relations, Social Integration

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	ix
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1
1. GÖÇ OLGUSU.....	4
1.1. GÖÇÜN TARİHSEL SÜRECİ.....	5
1.2. GÖÇÜN NEDENLERİ.....	6
1.2.1. Ekonomik Nedenler.....	7
1.2.2. Sosyal Nedenler.....	8
1.2.3. Siyasi Nedenler.....	10
1.2.4. Doğal Nedenler.....	11
1.3. GÖÇ ÇEŞİTLERİ.....	11
1.4. GÖÇ KURAMLARI.....	13
1.4.1. Ravenstein'in Göç Kanunları.....	13
1.4.2. İtme Çekme Kuramı.....	14
1.4.3. Petersen'in Göç Sınıflandırması.....	15
1.4.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı.....	16
1.4.5. Merkez Çevre Kuramı.....	16
1.4.6. Göç Sistemleri Kuramı.....	17
1.4.7. İlişkiler Ağı Kuramı.....	17
1.5. MALEZYA'DAKİ TÜRKLERİN GÖÇ HAREKETLERİ.....	20
2. MALEZYA.....	22
2.1. MALEZYA'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	22
2.2. MALEZYA'NIN TARİHİ.....	25
3. TÜRK-MALAY İLİŞKİLERİ.....	33
3.1. OSMANLI-MALAY İLİŞKİLERİ.....	33

3.2. TÜRKİYE- MALEZYA İLİŞKİLERİ	37
4. MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLER.....	44
4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU	44
4.1.1. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Verilerin Analizi.....	44
4.1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	45
4.1.3. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları.....	45
4.1.4. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar	45
4.2.MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLERİN GENEL DURUMLARI, BULUŞMA MEKÂNLARI VE ORGANİZASYONLAR	46
4.3. BULGULAR VE TARTIŞMA	54
4.3.1 Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Nitelikleri.....	54
4.3.2. Araştırmaya Katılanların Malezya Geliş Sebepleri ve Mevcut Durumları.....	58
4.3.3 Araştırmaya Katılanların Sosyal Uyum Durumları ve Sorunları	60
4.3.4 Araştırmaya Katılanların Malezya-Türkiye Algılarının Karşılaştırılması	65
4.3.5 Araştırmaya Katılanların Türkiye'ye olan maddi ve manevi bağlarının durumları.....	69
SONUÇ	74
KAYNAKÇA.....	78
EKLER	89
EK 1: DOÇ. DR. SAİM KAYADİBİ İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	89
EK 2: T.C KUALA LUMPUR BÜYÜKELÇİLİĞİ KONSOLOSLUK ŞUBESİ PERSONELİ BİLAL DUMAN İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	92
EK 3: IIUM TÜRK ÖĞRENCİ BİRLİĞİ BAŞKANI TAHA ALPEREN BOZKURT İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	94
EK 4: AYŞEGÜL UZUNDEMİR İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	97
EK 5: ANKET	99
EK 6: ETİK KURULU ONAYI.....	101

TABLolar LİSTESİ

Tablo No: Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1.1: Göçün Nedenleri	7
Tablo 4.1: Demografik Verilere Göre Dağılım	54
Tablo 4.2: Eğitim seviyesi ile gelir seviyesi ilişkisinin incelenmesi (Ki-kare testi) ...	56
Tablo 4.3: Cinsiyet ve Eş Uyuğu Karşılaştırması	57
Tablo4.4: Malezya'ya Geliş Sebebi ve Yaşama Süresi	58
Tablo 4.5: Malezya'da yaşam süresine göre Malayca bilme seviyesinin incelenmesi...	60
Tablo 4.6: Katılımcıların Malezya'daki Sosyal Hayata Uyum İlgili Durumları	61
Tablo 4.7: Dil Bilme Seviyesine Göre Malezya'daki Sosyal Hayata Uyumun İncelenmesi (Ki-Kare Testi)	62
Tablo 4.8: Malezya'da Yaşama Süresine ile Malezya'daki Sosyal Hayata Uyumun İlişkisinin İncelenmesi (Ki-Kare Testi)	63
Tablo 4.9: Türkiye -Malezya Algılarının Karşılaştırılması	65
Tablo 4.10: Malezya'daki Türklerin Türkiye'ye Olan Bağları.....	69
Tablo 4.11: Yaşamak İstenilen Ülke ile Yaş İlişkisinin İncelenmesi (Ki-Kare Testi) .	70
Tablo 4.12: Malezya'da Yaşayan Bir Türk Vatandaşı Olarak Türkiye'nin En Önemli Sorununun Ne Olduğunu Düşünüyorsunuz?	72

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik No: Grafik Adı	Sayfa No
Grafik 4.1: Türklerin Evlendikleri Kişilerin Uyrukları	57
Grafik 4.2: İngilizce Seviyesi	59
Grafik 4.3: Malayca Seviyesi	59
Grafik 4.4: Malezya'daki En Büyük Probleminiz Nedir?	64
Grafik 4.5: Sizce Malezya'nın Türkiye'den Örnek Alacağı En Önemli Konu Nedir?..67	
Grafik 4.6: Sizce Türkiye'nin Malezya'dan Örnek Alacağı En Önemli Konu Nedir?..68	
Grafik 4.7: Yaşamak İstenilen Ülke ile Yaş İlişkisi.....	71

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf No: Fotoğraf Adı	Sayfa No
Fotoğraf 4.1: 29 Ekim Resepsiyonu -Kuala Lumpur JW Marriot Otel.....	47
Fotoğraf 4.2: Darbe girişimi karşı destek mitingi-Eski T.C Kuala Lumpur Büyükelçilik binası-16 Temmuz 2016	48
Fotoğraf 4.3: 15 Temmuz 2018 Anma Töreni -Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü.....	49
Fotoğraf 4.4: T.C Kuala Lumpur Büyükelçilik Rezidansı-Büyükelçilik Vatandaş Buluşması-27 Aralık 2018	50
Fotoğraf 4.5: Doktora ve Master Öğrencilerinin Kendi Çalışma Konularını Sunum Programları- Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü- 10 Aralık 2018	51
Fotoğraf 4.6: IIUM Ümmet Haftası Etkinliği Türkiye Standı-IIUM Türk Öğrenci Birliği- 26 Kasım 2018	52
Fotoğraf 4.7: Hikmet Usta'nın Semt Pazarındaki Döner Tezgâhı- Kuala Lumpur ...	53

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Bileşik Devletleri
ASEAN	: Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
G-8	: Gelişen Sekiz Ülke
FETÖ	: Fetullahcı Terör Örgütü
FNSS	: FMC-Nurol Savunma Sanayii Anonim Şirketi
G 20	: Group Of 20
HAVELSAN	: Hava Elektronik Sanayii
IUM	: Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi
İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti
LGN	: Sıvılaştırılmış Doğal Gaz
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici Ve İş Adamları Derneği
RM	: Malezya Ringiti
s	: Sayfa
ss	: Sayfaları
S	: Sayı
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UMNO	: Birleşik Malay Milli Organizasyonu
USD	: Amerikan Doları
IMDB	: Malezya Kalkınma Fonu

GİRİŞ

Malezya ile Türkiye arasındaki ikili ilişkilerin başlangıcı on beşinci yüzyıla dayanmaktadır. 1957’de bağımsızlığını kazanan Malezya devletine 1964 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından büyükelçi atanması ile modern diplomasi anlamında ikili ilişkiler başlamıştır.

Malezya ve Türkiye farklı tarihe, kültüre ve devlet yapısına sahip olan ülkelerdir. Aralarındaki uzaklık yaklaşık 8.000 km olup; beş zaman dilimi farkı bulunmaktadır. Bu iki ülke; yeni sanayileşmiş, orta gelirli, orta büyüklükte ülkelerdir.¹

Son zamanlarda bu iki ülkenin ismi beraber anılmaya başlanmıştır. Her iki ülkenin önümüzdeki yıllarda bölgesel ve küresel rollerinin daha da önem kazanacağı düşünülmektedir. Bugüne kadar Türkiye ve Malezya pek çok bölgesel ve uluslararası konularda Birleşmiş Milletler, İslam İş birliği Teşkilatı ve G-8 gibi uluslararası örgütlerde ortak tavır takınmışlardır. Batılı devletlerin haksız uluslararası uygulamalarına muhalefet etmektedirler. ABD’nin Irak işgaline karşı çıkmışlar ve Arap Baharında ülkelerin demokratikleşmesini savunmuşlardır. Ayrıca Mavi Marmara olayında Malezya İsrail’i kınayarak Türkiye’yi desteklemiştir. Myanmar da Müslüman halka yapılan zulüm konusunda aynı görüşte olup mültecilerin haklarını uluslararası düzeye taşımışlardır. Her iki ülke dünyada dini motifli terör akımlarına benzer tavır sergilemişlerdir. Artan İslam fobisini ve Medeniyetler Çatışması Teorisi’nin olumsuz etkilerini izledikleri politikalarla azaltmaya çalışmaktadırlar.²

2011’de her iki taraf da turizm, ticaret, iş, ulaşım ve inşaat alanlarında ikili anlaşmalar imzalayarak yakın gelecekteki yıllık ikili ticaret hacmini 5 milyar dolara çıkarmayı planlamaktadırlar.³

2011 yılında ayrıca her iki ülke karşılıklı olarak vize şartlarını kaldırmışlardır. 25 Nisan 2013’te Türk Hava Yollarının Malezya’ya direk seferleri hafta da üç gün

¹ Asmady IDRIS ve Ömer KURTBAĞ "Malaysia-Turkey Relations in History and Today". Middle East Institute,19 Kasım 2013, <https://www.mei.edu/publications/malaysia-turkey-relations-history-and-today> Erişim Tarihi:04.10.2018

² A.g.e

³ Malezya’da; FNSS A.Ş, Yonca-Onuk, Evyap, Novaplast, Tepe Kimya, Dorçe, ASELSAN, Arçelik-Beko, Havelsan gibi belli başlı Türk firmaları faaliyette bulunmaktadır.

olarak başlamıştır. Geline son durumda ise Malaysia Airlines ve Türk Hava Yolları'nın her gün İstanbul ve Kuala Lumpur arasında karşılıklı seferleri olmaktadır.⁴

Her iki ülke arasında eğitim amaçlı da iş birliği yapılmaktadır. Bu iş birliğini 2018 İstanbul D8 zirvesinde bir üst seviye taşımışlardır. İbn-i Haldun Üniversitesi'nin Malezya da kampüs açması kararlaştırılıp; karşılıklı öğrenci bursları sayısı ve kapsamı artırılmıştır. Birçok Türk öğrenci Malezya'ya dil kursu ve yüksek öğretim için eğitime gelmektedir. Aynı şekilde Malezyalı öğrenciler de Türkiye'ye gelmektedir. Bu öğrenci hareketliğinin yanında Malezya'da sürekli ikamet eden yaklaşık 600 vatandaşımız; ülkemizde 300 civarında Malezya vatandaşı bulunmaktadır.

Bütün konular değerlendirildiğinde Malezya ile olan ilişkiler son yıllarda artarak çok boyutlu bir hal almaktadır. Artan ilişkilere bağlı olarak Malezya'da yaşayan Türklerin sayısında artışlar yaşanmıştır. Malezya ile ilgili yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde İslami Finans Sistemleri üzerine bir yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın yapıldığı konu olan Malezya'da yaşayan Türkler ile ilgili akademik çalışmaların yetersizliği konuyu çalışmaya değer kılmıştır.

Bu alanda yapılan bir çalışma gelecekteki çalışmalara ve ortaya çıkacak yeni olgulara referans olacaktır. Geçmiş anlamak için bugünü anlamak gerekli olduğu gibi; gelecekte ortaya çıkabilecek sorunları ön görebilmek için mevcut durumu da anlamak elzemdir. Ulusötesi göç ağları oluşumu üzerine olan bu araştırma, Malezya'da yaşayan Türklerle ilgili mevcut durum hakkında bilgi verip; Malezya'da yaşayan Türklerin edindikleri tecrübe ve izlenimleri bilimsel düzeye taşıyacaktır. Böylelikle Malezya'da yaşayan Türklerin; sosyal uyumları, Malezya – Türkiye algılarının karşılaştırılması ve Türkiye ile olan bağları tartışılarak somut verilere ulaşılmaya gayret gösterilecektir.

Bu araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde göç olgusunun tarihsel süreci, nedenleri ve çeşitleri anlatılmıştır. Ayrıca göç kuramlarından bahsedilerek Malezya'ya göç eden Türklerin göç hareketleri göç kuramları açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde araştırmanın yapıldığı ülke olan Malezya'nın tarihi, coğrafyası, ekonomisi, doğal kaynakları, kültürü, siyasi yapısı ve demografik özellikleri incelenmiştir.

⁴ İstanbul-Kuala Lumpur hattında Emirates, Singapore Airlines, Qatar Airways ve Thai Airways olmak üzere birçok Ortadoğulu ve Asyalı havayolunun bağlantılı seferleri de bulunmaktadır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde Türk-Malay ilişkileri; Malezya'nın bağımsızlık tarihi olan 1957 tarihinden önceki ilişkiler için Osmanlı-Malay ilişkileri başlığı altında ve 1957 sonrası ilişkiler ise Türkiye-Malezya ilişkileri şeklinde iki bölümde incelenmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde ise Malezya'da yaşayan Türkler incelenecektir. Bu bölümün ilk kısmında Malezya'da yaşayan Türkler ile ilgili alan çalışmasının amacı, konusu, varsayımları, sınırlılıkları, veri toplama yöntemleri, evreni, örnekleme, varsayımları, sınırlılıkları, toplanan verilerin değerlendirme şekli ve karşılaşılan zorluklar hakkında bilgiler verilmiştir. Dördüncü bölümünün ikinci kısmında ise Malezya'da yaşayan Türklerin genel durumları, biraraya geldiği mekanlar ve organizasyonlar kısaca anlatılmıştır. Dördüncü bölümün son kısmında Malezya'da yaşayan Türkler hakkında yapılan alan çalışması ile ilgili bulgulara ve tartışmaya yer verilecektir.⁵

⁵ Ekler bölümüne ise alan araştırması esnasında yapılan birçok görüşmeden en kapsamlı olan dört Türk vatandaşıyla olan görüşmelerin değerlendirmesi yer almaktadır.

1. GÖÇ OLGUSU

İnsanoğlu doğumdan itibaren birçok zorlukla karşılaşılarak beşerî ihtiyaçlarını temin için yaşamı boyunca mücadele etmek zorundadır. Yemek, içmek, barınmak ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarını doğduğu topraklarda karşılamayan insanoğlu bu ihtiyaçlarını karşılama güdüsüyle başka topraklara göç etmektedir. Ayrıca her insan yaratılışı gereği maddi ve manevi daha iyi şartlarda hayatını idame etmek ister. Göç hareketleri bu saikler sebebiyle kimi zaman bireysel kimi zaman toplu kimi zaman kalıcı kimi zaman geçici olan; tarih boyunca devam eden bir olgu olmuştur. Göç; göç edilen yer, göç güzergahı ve varılan yeri etkileyen sosyolojik bir vakadır. “Göç ekonomik yaşamda hem göçle gelenler ve hem de mukimler için yeni koşullar ortaya çıkarmaktadır.”⁶

Maslow’un ihtiyaçlar piramidi göçe sebep olan olgularla örtüşmektedir. Göç bu piramidin basamakları gibi fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik gereksinimi, ait olma ve sevgi gereksinimi (arkadaşlık, aile gibi), saygınlık gereksinimi, kendini gerçekleştirme isteği sebebiyle olabilmektedir. Bireyler savaştan kaçarak hayatını kurtarmak istediği gibi kendini gerçekleştirmek için sanat ve eğitim amaçlı da göç etmektedir.

İnsanoğlunun temel ihtiyaçlarını karşılama mücadelesi zamanla kademeli olarak daha iyi koşullarda yaşama isteğine dönecektir. Bireylerin daha güvenli yerlerde yaşama isteği zamanla daha lüks hayat yaşama isteğine dönüşebilmektedir. Bu istekler göçün nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır. Bu yüzden göç, insanın yaşamının sürdüğü her yerde ve her zamanda görülerek yaşamın bir parçası olacaktır.⁷ Göç, insanlık tarihiyle başlayan günümüzde yaşanan savaşlar, gelişen ulaşım teknolojisi ile artan çok boyuta sahip bir olgudur.

⁶ Süleyman EKİCİ ve Gökhan TUNCEL, "Göç ve İnsan", *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi* 5 / 1, Mayıs 2015, s:11.

⁷ Sabri ÇAKIR, “Türkiye’de Göç, Kentleşme /Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar”, *SDÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:23, Mayıs 2011, s:209.

“Göçün psikolojik ve sosyal etkilerini, hiç şüphesiz göçü yaşayan ve göçmen olarak adlandırılan birey derinden hissetmektedir.”⁸ Göçe genellikle sosyolojik açıdan ve geniş perspektifle bakılmaktadır. Aslında göç her bir birey için farklı etkileri olan psikolojik olgudur. Göç, zor durumda kalan savaştan ve kıtlıktan kaçan bireyler üzerinde veya varlıklı yaşayıp başka yerlere kendini gerçekleştirmek için göç eden bireyleri de psikolojik olarak ayrı ayrı etkilemektedir.

1.1. GÖÇÜN TARİHSEL SÜRECİ

Göç insanın var oluşuyla başlayan tarihsel bir vakadır. “*Niteliğinde sürekli değişim söz konusu olan göç olgusu geçmişte coğrafi koşullar, açlık, savaş, kıtlık ve iklim şartları gibi nedenlerden kaynaklanırken; günümüzde bu nedenler kültürel, siyasi, iktisadi, dini, eğitim, sanayileşme, gereksinim ve benzeri gibi durumlar olmuştur.*”⁹

İnsanlık tarihinin en önemli göç hareketliliği olarak adlandırılan Kavimler Göçü milattan sonra 350-800 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Çin’in etkisiyle Asya Hun İmparatorluğu’nun yıkılması ve siyasi karışıklık sebebiyle Hunların göç etmesi kavimler göçünü başlatmıştır. Göç eden Hunlar güzergâhı üzerindeki birçok yeri istila etmiş ve istila edilen topraklardaki başta Germen kavmi gibi birçok kavim batıya doğru göç etmiştir. Bu göçler diğer kavimlere domino etkisi yaparak kitlelerin yüzyıllarca süren göçüne sebep olmuş ve tarihe “*Kavimler Göçü*” olarak geçmiştir. Kavimler göçü ile Roma İmparatorluğu bölünmüştür. İlk çağ biterek Orta Çağ başlamıştır. Avrupa’nın bugünkü etnik yapısı oluşmaya başlamış ve Hristiyanlık yayılmıştır.

Amerika kıtasının 15.yüzyılın sonlarında keşfedilmesiyle birlikte tarım ve maden ocaklarında çalışmak amaçlı iş gücüne ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple Afrika kıtasından milyonlarca yerli, insanlık dışı yöntemlerle dört yüzyıl boyunca köle olarak Amerika kıtasına göç ettirilmiştir.

Modern dünyada göç hareketleri daha çok tarım ve sanayi amaçlı olmaya başlamıştır. “*Kırsal alanlardan, kentlere doğru olan göç hareketleri, ilk kez Sanayi*

⁸ Murat EROL ve Oya G. ERSEVER, “Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale”, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, Cilt:24, sayı:1, Mart 2014, s:47.

⁹ Buket AKINCI, Ahmet NERGİZ ve Ercan GEDİK, “Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul”, *Göç Araştırmaları Dergisi*, Temmuz-Aralık 2015, ss:60-61.

Devrimi sırasında büyük bir ivme kazanmış; bunun sonucunda da kırsal alanlardan kentlere doğru büyük göç dalgaları yaşanmıştır.”¹⁰ Gelişen teknoloji ve sanayi ile büyük şehirler göç alan merkezler olmuştur.

20. yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşı sebebiyle can güvenliği amaçlı birçok göç yaşanmıştır. 1789 Fransız ihtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımı ve dünya savaşlarının etkisiyle büyük imparatorlukların yıkılmasına neden olarak yeni devletler ortaya çıkmıştır. Yeni kurulan etnik temele dayanan devletlerin yapısından dolayı etnik temelli toplu göçler yaşanmıştır.

Uluslararası göç hareketlerinin az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru gerçekleştiği genel olarak kabul edilmektedir. Günümüzde bu durum değişime uğramaya başlamıştır. Büyük şirketler üretim faaliyetlerini çeşitli ekonomik nedenlerle dünyanın farklı ülkelerine yayması sebebi ile az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere doğru da göç hareketleri gerçekleşmeye başlamıştır.¹¹

Türkiye’de de göç hareketleri incelediğinde 1950’li yıllarda sanayileşmenin başlamasıyla kırsaldan kentlere göç hızlanmıştır. Kırsal alanda nüfusun artmasıyla en önemli geçim kaynağı olan tarım sektörü yetersiz gelmeye başlamıştır. Kırsal alanda yaşayan halk, yeni geçim kaynakları bulmak amacıyla şehirlere göç etmeye başlamıştır. Bu göçlerle insanların yaşam biçimleri değişmiştir. Şehirlerde birçok ekonomik ve sosyal problem ortaya çıkmıştır. 1980’li yıllar ve sonrası incelendiğinde ise göç genellikle küçük şehirlerden büyük şehirlere doğru eğilim göstermeye başlamıştır.¹²

1.2. GÖÇÜN NEDENLERİ

Her çağın kendine özel koşulları farklı göç hareketlerinin oluşmasına neden olmaktadır. Göçe sebep olan etmenler; ekonomik, sosyal, siyasal ve doğal nedenlerdir. Ayrıca göç hareketlerini irade unsuruna bağlı olarak zorunlu veya keyfi olarak da

¹⁰ Ahmet KOYUNCU, “Anadolu Kentlerine Göç: Konya Örneği”, *NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2011, s:131.

¹¹ Zeynep AKSOY, “Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt.5, S:20, 2012, s:294.

¹² Yüksek KOÇAK ve Elvan TERZİ, “Türkiye’de Göç olgusu Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”, *Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 3, 2012, ss:164-166.

sınıflandırılır. Tarım ile geçimini sağlayan bir kişi suyun bulunduğu bölgelere göç etmek zorundadır. Yeterli maddi imkana sahip bir birey de yaşadığı topraklarda yeterli eğitim olanağı olmaması sebebiyle eğitim olanaklarına sahip bir bölgeye göç etmek isteyecektir. Bu iki örneği zorunlu-keyfi göç diye değerlendirebileceğimiz gibi ekonomik ve sosyal kaynaklı göç olarak da değerlendirebiliriz.

Tablo 1.1. Göçün Nedenleri¹³

EKONOMİK	SOSYAL	SİYASAL	DOĞAL
İş imkânları	Eğitim	Savaşlar	Erozyon
Doğal zenginlikler	Sağlık	Mücadele	Su Kıtlığı
Gelir dağılımındaki bozukluklar	Güvenlik	Sınır değişiklikleri	Deprem
Tarım topraklarının bölünmesi	Dini nedenler	İç Karışıklıklar	Sel
Geçim sıkıntısı	Kültürel Farklılıklar	Siyasi baskılar	İklimе bağılı nedenler

Göçün nedenlerini yukarıdaki tablodaki başlıklara göre ekonomik nedenler, sosyal nedenler, siyasi nedenler ve doğal nedenler olmak üzere dört grup halinde incelenecektir.

1.2.1. Ekonomik Nedenler

Göç hareketlerinin en önemli sebebi ekonomik nedenlerdir. İnsanlar zaruri ihtiyaçlarını karşılamak ve hayat standartlarını daha iyi seviyeye taşımak amacıyla ekonomik güce ihtiyaç duyarlar. Ekonomik güce ulaşmanın en önemli yolu ise gelir getiren bir işe sahip olmaktır.

Türkiye'deki göç hareketlerinin en önemli sebebinin de ekonomik nedenler olduğu görülmektedir. Özellikle kırsal bölgelerde artan nüfus ile tarım sektörünün yetersiz kalması Türkiye yakın tarihindeki göç hareketlerinin itici faktörü olmuştur. Ekonomik olarak yetersiz kırsal bölgelerden büyük kentlere daha iyi iş imkanlarına erişmek için göçler olmuştur.

¹³ Kenan TÜRKEZ vd., *Coğrafya 10 Ders Kitabı*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2018, s:193.

“Coğrafi veya tabii dengesizlik; fiziki şartlar ve tabii kaynakların doğrudan bir sonucudur. Kıyı ve liman bölgeleri, maden bölgeleri, verimliliği yüksek tarım alanları, doğal sulama olanaklarına sahip olan alanlar ön plana çıkmaktadır.”¹⁴ Doğal kaynakların durumu ekonomik faktörleri etkilemektedir. Doğal kaynaklar ve coğrafi konumdan dolayı bazı bölgeler ekonomik olarak avantajlı durumda olup göç alırken; bazı bölgeler ise dezavantajlı olup göç vermektedir.

Ekonomik arayışlar ve yeni bir işe sahip olmak amacıyla yaşanan göçler kalıcı ve geçici olarak gerçekleşmiştir. Göçler, sonucunda farklı sosyal ve ekonomik şartlar doğurmuştur. Bu bağlamda uluslararası göç ise az gelişmiş ülkelere iş imkanının olduğu gelişmiş ülkelere olmaktadır. 30 Ekim 1961 tarihinde, Türkiye ile Almanya arasında imzalanan İşgücü Alımı Anlaşmasıyla ilk başta 2 bin 500 Türkün göç ettiği Almanya’ya göç etmiştir. Bugün üçüncü nesil Türkler Almanya’da yaşamakta olup sayıları yaklaşık üç milyona ulaşmıştır.¹⁵ Almanya’da Türklerin göçünden kaynaklı hem yerli Alman vatandaşlarını ve göç eden Türkleri etkileyen farklı sosyal ve ekonomik ortamlar oluşmuştur.

1.2.2. Sosyal Nedenler

İnsanların göç sebeplerinden önemli bir bölümünü de sosyal nedenler oluşturur. Sosyal nedenlere eğitim, sağlık ve güvenlik gibi unsurları örnek verebiliriz. Dünyanın her yerinde bu sebeplerle sürekli göçler yaşanmaktadır.

Göç kararına etki eden ekonomi dışı en önemli unsurlar eğitim, sağlık ve güvenlik gibi sosyal faktörlerdir. Eğitim ve sağlık olanakları da iş imkanları gibi büyük şehirlerde genel olarak yoğunlaşmaktadır. “Kentlerde eğitim ve sağlık hizmetlerinin kırsal kesime oranla daha iyi sunulması, kentlerin çekiciliğini arttırarak bireylerin göç kararı üzerinde etkili olmaktadır.”¹⁶

¹⁴ Halis BAŞEL, " Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı:53, Ocak 2011, ss:527-526.

¹⁵ KILIÇ Cem, “Almanya’ya Türk işçi göçünün 55. yılı”, *Milliyet*, 4 Kasım 2016, <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/cem-kilic/almanya-ya-turk-isci-gocunun-55--yili-2338982/>, Erişim Tarihi:13.6.2019.

¹⁶ Nermin ÇELİK ve Güven MURAT, “Türkiye’de İç Göç Sorununa Yeni Bir Yaklaşım, Stratejik İç Göç Yönetimi”, *İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Fakültesi Dergisi*, S:76, 2014, s:51.

Sosyal nedenlerle göç eden kişilerin göçleri genelde kalıcı göç olma eğilimindedir. Eğitim amaçlı göç eden bir kişinin aldığı eğitim ve yaşadığı farklı sosyal deneyimlerin etkisiyle hayat tarzları değişmektedir. Böyle bireylerin göç ettikleri yere geri dönmeleri zorlaşmaktadır. Eğitim amaçlı göç veren bölgeler kalkınmada etkili olacak bireylerini de beyin göçü ile yitirmektedir.¹⁷ Ülkemizde genel olarak gelişmiş illere eğitim amaçlı göç hareketleri olmaktadır. Son zamanlarda hükümetlerin izlediği politikalar sonucu yüksek öğretim kurumlarının orta ve küçük büyüklükteki illere kurulmasıyla eğitim göçlerinin yönü değişmeye başlamıştır.

Güvenlik ihtiyacı can güvenliği, mal güvenliği ve manevi güvenlik olan huzuru içine alan diğer bütün ihtiyaçları da kapsayan bir ihtiyaçtır. Maslow'un ihtiyaçlar piramidinde ise fizyolojik ihtiyaçlardan sonra gelen ikinci basamak güvenlik ihtiyacıdır. *“Kendilerini güvende hissetmeyen bireyler, kurulu düzenlerini bozarak, kendilerini güvende hissedebilecekleri ortamlara göç etmektedir. Ayrıca çeşitli kuvvetlerin etkisi ve zorlaması sonucunda gerçekleşen, bireylerin iradesi dışında ortaya çıkan zorunlu göçler de vardır.”*¹⁸ Suriye’de yaşanan iç savaş sonucu milyonlarca kişi göç etmek zorunda kalarak ülkelerini terk etmiştir. Üç milyona yakın Suriyeli sığınmacı da Türkiye tarafından geçici koruma altına alınmıştır. Bu göç güvenlik nedeni göçe en yakın bir örnektir.

Beyrut kaynaklı bir araştırma merkezinin 2016- 2017 Filistin Strateji Raporuna göre Filistinlilerin dünya genelindeki nüfusunun 13,5 milyona ulaştığını ve yarısından fazlasının yaklaşık 7 milyon kişinin dünyanın çeşitli yerlerinde yaşadığı tespit edilmiştir.¹⁹ İsrail’in Filistinlilere yaşattığı başta güvenlik olmak üzere birçok sosyal problem nedeniyle milyonlarca Filistinli göç etmek zorunda kalmışlardır.

İslam tarihinde hicri takvimin başlangıcı olarak kabul edilen Hicret yani Mekke’den Medine’ye göç inanç eksenli sosyal bir göç olayıdır. Hicret 622 yılında gerçekleşmiş olup; İslamiyet’in yayılmasına imkân sağlanmıştır. Medine’ye göç ile ilk İslam devleti kurulmuş ve İslam’ın bütün dünyaya tebliği başlamıştır.

¹⁷ BAŞEL, A.g.e, s:522.

¹⁸ ÇELİK-MURAT, A.g.e, s:51.

¹⁹ Muhammed Ali AKMAN, “Dünya Genelinde Filistinli Nüfusu 13,5 Milyona Ulaştı”, *Anadolu Ajansı*, 09 Ocak 2018, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunya-genelinde-filistinli-nufusu-13-5-milyona-ulasi/1026573> , Erişim Tarihi: 27.12.2018.

1.2.3. Siyasi Nedenler

Savaşlar, nüfus mübadeleleri, sınır değişiklikleri, terör, etnik baskılar ve rejim değişiklikleri göçün siyasal nedenleridir.

Geçen yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşı sebebiyle yeni sınırlar ve devletler ortaya çıkmıştır. Dünyanın siyasal yapısı değişerek birçok göç olayı yaşanmıştır. Balkan savaşları ve Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na dahil olmasıyla Balkanlarda yaşayan 400.000'den fazla Müslüman 1912-1920 yılları arasında Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kalmıştır. Göç edenlerin sayısının bu denli yüksek olmasının önemli sebeplerinden biri de özellikle Yunanların etnik temizlik yapmak istemesi ve Bulgarların baskılarıdır.²⁰

Osmanlı Hükümeti Birinci Dünya Savaşı esnasında Ruslara destek olan stratejik bölgelerde yaşayan Ermeni nüfusun, işgalci Rus ordusunun ikmal ve ulaşım hatlarından uzaklaştırılarak ülkenin güney vilayetlerine göç ettirilmesine karar vermiştir.²¹

Siyasi nedenlerle gerçekleşen bir diğer göç şekli de mübadele göçleridir. Bir antlaşma ve sözleşmenin şartlarına bağlı olarak yapılan, ülke nüfuslarının karşılıklı olarak yer değiştirmesiyle oluşan göçlerdir. 1923 Lozan Antlaşması sonucunda Türkiye-Yunanistan arasında nüfus mübadelesi sözleşmesini ve 1975 yılında Kuzey ve Güney Kıbrıs arasında yapılan Nüfus Mübadelesi Antlaşmalarıyla mübadele göçleri gerçekleşmiştir.

Terör nedeniyle göçlere 1980 yıllarda ortaya çıkan PKK terörü sebebiyle yaşanan göçleri ve devletin güvenlik amaçlı köy ve mezraları boşaltmalarını örnek verebiliriz. Günümüze de devam eden bu sorun nedeniyle doğu illeri yeterince gelişmemiş göçe sebep olan olguların bu bölgelerde daha çok ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

²⁰ Sezer ARSLAN, "Balkan Savaşları Sonrası Rumeli'den Türk Göçleri ve Osmanlı Devleti'nde İskânları", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Edirne, 2008, s:107-108.

²¹ T.C Dışişleri Bakanlığı, "Uyuşmazlığın Tarihi Arka Planı", http://www.mfa.gov.tr/data/DISPOLITIKA/2016/1915-olaylarina-dair-turk_ermeniyuysmazliginin-tarihi-arka-planı-turkce.pdf , Erişim Tarihi: 28.12.2018.

Bulgar hükümetlerinin Bulgaristan'da yaşayan Türklere yaptığı etnik baskılar sonucu göç olayları yaşanmıştır. Bu göç Avrupa'da yaşanan İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük zorunlu göçtür. İkinci dünya savaşı sonrası Bulgaristan'da yaşayan Türkler üzerinde artan baskılar 1984-1989 yılları arası zirveye ulaşmıştır. Bulgaristan hükümeti 1989 yılında 350 bin Türk'ün Türkiye'ye göç etmesine sebep olmuştur.²²

1.2.4. Doğal Nedenler

Kuralık, deprem, sel ve volkanik püskürme gibi olaylarından dolayı yaşanan göçlere doğal nedenlerden kaynaklanan göçler denir. İnsanların can ve mal güvenliğini sağlamak amaçlı yaptıkları göçler farklı coğrafyalarda afetlere göre çeşitlenir.

Beşinci yüzyılda Hunların ve Moğollar Orta Asya'dan kuraklık nedeniyle göç etmesi bilinen bir tarihi olaydır. Ayrıca günümüzde Özbekistan ile Kazakistan arasındaki bulunan dünyanın dördüncü büyük gölü olan Aral gölünün yanlış uygulamalar sonucu devam eden kuruması sebebiyle tarım topraklarının verimi düşmüştür. Bu bölgede insanlar göç etmek zorunda kalmıştır. Bunun yanında küresel ısınmaya bağlı yağış dengesinin bozulması, orman yangınlarının artması, fırtına ve tsunami nedeniyle bazı bölgelerden insanlar göç etmek mecburiyetinde kalmıştır.²³

1.3. GÖÇ ÇEŞİTLERİ

Göçleri çeşitlerini nedenlerine bağlı olarak yukarıdaki maddelere göre sınıflandırabileceğimiz gibi iç göçler ve dış göçler şeklinde inceleyebiliriz. İç göçler bireyin yaşadığı ülke sınırlarında olan göçlerdir. “İç göç, kırdan kıra, kırdan kente, kentten kıra, kentten kente şeklinde gerçekleştirilebilmektedir.”²⁴ Dış göçler ise bireylerin diğer ülkelere yaptığı göçlerdir “Gelişmiş ülkelerdeki, nüfusun durağanlığı ya da gerilemesi ile birlikte işgücü arzı, az gelişmiş ülkelerdeki nüfus fazlası ve

²² CNN Türk, “Asimilasyon ve Göç: Bulgaristan Türkeri'nin Öyküsü”, 03 Temmuz 2014, <https://www.cnntrk.com/haber/turkiye/asimilasyon-ve-goc-bulgaristan-turklerinin-oykusu> ,Erişim Tarihi: 28.12.2018.

²³ Enver GÜNAY, Dilek ATILGAN ve Emine SERİN,” Dünya'da ve Türkiye'de Göç Yönetimi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, 2017, s: 41.

²⁴ İpek SÜRMELE, “Türkiye’de İç Göçün Değişim ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu*, Özel Sayı, 2017, s: 278.

kaynakların yetersizliği, insanların göç etmesine neden olmaktadır”²⁵ Dış göçlerde göç etme nedenleri genel olarak benzerdir. Göç edilerek gidilecek olan ülkenin üstün faktörlerinden ziyade, terk edilen ülkenin olumsuz itici faktörleri daha çok önemlidir.²⁶

İç göçlere mevsimlik göçleri, kalıcı göçleri, emek göçleri ve zorunlu-gönüllü göçleri; dış göçlere de beyin göçleri, işçi göçleri ve mübadele göçlerini örnek verebiliriz. İç göçlerde ülke nüfusunda herhangi değişim söz konusu olmaz sadece illerin nüfus oranı değişir.²⁷

Mevsimlik göçler yıl içerisinde belli dönemlerde yapılır. “*Mevsimlik göç yaşayan gruplar birden fazla sosyal ve kültürel yapıyı iç içe yaşamaktadırlar.*”²⁸ Ülkemizde mevsimlik göçler genellikle tarım ve turizm amaçlı yapılmaktadır. Bunun yanında mevsimlik göç tanıma uygun yaz aylarında sıcak bölgelerde yayla turizmi de yaygındır. “*Ayrıca ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri ile Karadeniz Bölgesi’nde hayvan otlatmak ve arıcılık yapmak üzere mevsimlik göçler gerçekleştirilmektedir.*”²⁹

İç göçün diğer bir türü olan sürekli göçler ise göç ettiği yere geri dönmek üzere göç edilen yerde yaşamak amaçlı göçlerdir. İstanbul ilinde birçok ilden göç eden bireyler yaşamakta ve bu bireyler göç ettikleri illere sadece kısa süreli tatiller için gitmektedir.

Dış göçler türleri iç göçlere benzerlik göstermekle beraber dış göç olgusu için emek göçü ve beyin göçü kavramları öne çıkmaktadır. Emek göçü istihdam amaçlı başka ülkeye göç etmektir. Beyin göçü ise zekâ becerileri veya eğitim seviyeleri yüksek bireylerin başka ülkelere çeşitli sektörlerde nitelik gerektiren işlerde çalışmak veya bilimsel araştırma yapmak amaçlı göç etmesine denir. Göç eden bireyler yeteneklerinin inkişaf edeceği ve daha iyi imkanlara kavuşacağı bir ülkeye göç ederler. Fakat göç edilen ülke ise sınırlı imkanları ile yetiştirdiği ve ülkesine katkıda bulunmasını umduğu vatandaşını kaybeder.

²⁵ Hüdayi Sayın, Uluslararası Göç ve Uluslararası Güvenlik, Ankara, Berikan Yayınevi, 2019, s:1-2.

²⁶ Murat ÖZDEMİR, *Türkiye’de İç göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği*, Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008, s:21.

²⁷ KOÇAK-TERZİ, A.g.e, s:169.

²⁸ Serdar SAĞLAM, “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S:5, 2006, s:34.

²⁹ Hakan ÖZDEMİR, “Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Akademik Bakış Dergisi*, S:30, 2012, s:9.

1.4. GÖÇ KURAMLARI

Göç kuramları beş başlık ile incelenecektir. Bunlar Ravenstein'in Göç Kanunları, İtme Çekme Kuramı, Petersen'in Göç Sınıflandırması, Kesişen Fırsatlar Kuramı ve Merkez Çevre Kuramlarıdır.

1.4.1. Ravenstein'in Göç Kanunları

Göç kanunları için başlangıç olarak kabul edilen Ravenstein'in çalışmaları, göç konusunda ilk kapsamlı teorik çalışma olup sonraki göç kuramlarına temel teşkil etmiştir. Ravenstein göçün herhangi bir kanuna bağlı olmaksızın olan bir olgu olduğu fikrine karşı çıkarak göçe hareketlerine bir sistematik getirmeye çalışmıştır. Ravenstein çalışmalarında veri olarak 1871 ve 1881 yıllarında yapılan İngiltere nüfus sayımlarını kullanmıştır.

Ravenstein görüşlerine göre göçün ana sebebi ekonomik nedenlerdir ve göçü tetikleyen sebepler ise olumsuz kanunlar, zor iklim şartlarını ve yüksek vergilerdir. Ravenstein göçü sanayinin gelişmesini ve ticari merkezlerin çoğalmasına bağlı olarak süreklilik arz eden, artarak devam eden bir olgu olarak anlatmaktadır.³⁰

Ravenstein'in yedi kanunundan oluşan Göç Yasaları 1885 tarihli "*The Laws of Migration*" isimli makalesinde anlatılmakta olup özet olarak aşağıdaki gibidir.

1. Göç ve mesafe arasında ilişki vardır. Göç eden bireylerin büyük çoğunluğu kısa mesafelerdeki ticari ve endüstri merkezlerine göç ederler.

2. Göçün basamakları vardır. Kentlere yakın bölgelerden kentlere doğru olan göç olmaktadır. Kentlere yakın bölgelerde yaşanan seyrelme sonucu boşalan yerlere de kırsal alanlardan gelenler göç etmektedir. Kırsal alanlardan gelenlerin boşalttığı yerlere de daha uzak yerlerden gelenler göç etmektedir. Bu hareketler birini etkileyerek basamaklı olarak ülke çapında göçün yayılmasına sebep olmaktadır.

3. İkinci maddedeki yayılma süreci tersine de olsa süreç benzerdir.

4. Her göç akımı kendisini denkleştiren bir karşıtı akım oluşturur. Göç hareketleri başlamasıyla zincirleme süreç yaşanmaktadır.

³⁰ Cemal YALÇIN, *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004, s:26

5. Diğer bir göç şekli ise doğrudan göçtür. Uzun mesafelere giden göçmenler kısa mesafe göç görüşünden farklı olarak genellikle büyük ticareti ve endüstri merkezlerinden birine direk göç edebilirler.

6. Kırsal bölgeler de yasayanların göç etme eğilimi şehir de yasayanlardan daha yüksektir.

7. Göçün etme eğilimi cinsiyetler arası farklılık gösterir. Kadınların göç etme eğilimi erkeklerden daha fazladır. Fakat uzak mesafelere göç etme eğilimi erkekler de daha fazladır.³¹

1.4.2. İtme Çekme Kuramı

İtme Çekme Kuramı, Everett Lee'nin 1966 yılında "*A Theory of Migration*" yani Türkçe ismi "*Bir Göç Teorisi*" olan makalesinde oluşturulmuştur. Zaman içerisinde birçok araştırmacı bu kurama katkıda bulunmuş ama asıl kuramın temel yapısı korunmuştur. Bu kuram da Lee göçmenden daha çok göçe vurgu yapmıştır.

Bu kuramına göre göçe etkileyen yaşanan yerde ve gidilecek yerde, itici ve çekici nedenler bulunmaktadır. Bunların incelendiği dört ana faktör vardır. Bu faktörler sırasıyla;

1. Yaşanan yerle ilgili faktörler
2. Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler,
3. İşe karışan engeller,
4. Bireysel faktörler³²

Bu kuram itme ve çekme faktörlerinin kişisel ve göreceli olduğunu öne çıkarır. Kişisel faktörler olan yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim, kültür gibi unsurların itme çekme faktörlerini değerlendirmede farklılık oluşturabileceğini anlatır. Mesela göç edilecek yerdeki eğitim imkanları çocuklu bir aile için önemli iken bekar bir birey için önemli olmayabilir. Bu kuramda göçe etki eden diğer bir ölçütünde mikro ve makro faktörler olduğundan bahseder. Mikro faktörler göçle ortaya çıkacak sosyal ve hukuki

³¹ Elçin Deniz ELA ÖZCAN, "Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme", *İş ve Hayat Dergisi*, Sayı:4, Ankara, 2016, ss: 188- 189.

³² YALÇIN, A.g.e, s:30.

belirsizlik, ulaşım ile ilgili durumlar ve maliyetler gibi kişisel maddi ve manevi farklılıklar ile çıkan durumlardır. Makro faktörler ise kişisel olmayan üst faktörlerdir. Göç kanunları ve göçe uygunluk kontrolleri gibi durumları örnek verebiliriz.³³

1.4.3. Petersen'in Göç Sınıflandırması

Willam Petersen'in 1958 yılında yayınladığı çalışmalarına göre yaşanan kültür ortamı, psikolojik durum ve sosyal şartların gibi birçok farklı faktörden dolayı her birey için farklı durum oluşacağından göçü ölçmenin zor olacağını anlatır. Göçün genellemesi yapılırken kanun olarak değil sınıflandırma olarak incelemenin gerektiğini belirterek aşağıdaki beş göç tipini anlatır.

1. İlkel Göç: Çevrenin itmesi kuraklık, çölleşme ve doğal afetler gibi olaylardan kaynaklanan toplu göçlerdir. Göçebe kavimlerin göçünü örnek verebiliriz

2. Zorunlu Göç: Sosyal baskılar ve mevcut yönetim erki tarafından bir kitlelerin göçe zorlanmasıdır. Nazi Almanyası'ndaki Yahudilerin göçe zorlanmasına örnek verebiliriz.

3. Serbest Göç: Bireylerin kendi iradeleriyle dış etkilerden bağımsız olarak göç etme kararıyla yaptıkları göçtür.

4. Kitlesele Göç: Serbest göç durumunun kitlesele olarak yapılmasıdır. Yani kitlelerin kendi iradeleriyle gelişen teknolojik ve ulaşım imkanlarının etkisiyle göç etmesidir. Serbest göçmenlerin Amerika ve Avrupa kıtasına göçün etkileşim sonucu kitlesele hâle gelmesini örnek verebiliriz.

5. Yönlendirilmiş Göç: Bu göç şeklinde zorunlu göçe neden olan doğal afetler, sosyal ve siyasal nedenler vardır. Zorunlu göçlerde kişiler kalmak istese dahi göçe mecburdur. Fakat yönlendirilmiş göçte kişi göçe yönlendirilir fakat göç etme iradesi bireydedir. Almanyada 1933-1938 yılları arasında hükümet Yahudilerin göçe yönlendirme faaliyetlerinde bulunmuş ve göç etme iradesini bir derece bireylere bırakmıştır.³⁴

³³ Savaş ÇAĞLAYAN, "Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:17, 2006, ss: 73-74.

³⁴ YALÇIN, A.g.e, ss:34-35

1.4.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı

Stouffer'ın 1940 yılında Kesişen Fırsatlar Kuramını ortaya atmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin Kuzeydoğusunda bulunan Ohio eyaletinin Cleveland bölgesindeki nüfus sayım istatistiklerini kullanmıştır. Özellikle evlerinden taşınan kişiler ile ilgili verilere dikkat etmiştir.

Bu kurama göre göç; uzaklıkla ters orantılı ve göç edilmek istenen yerdeki fırsatlarla doğru orantılıdır. Göç edilmek istenen yerdeki fırsatlar (kesişen fırsatlar), bir merkeze her noktadan yönelen kişiler sayısı (yarışan göçmenler), hedef merkeze yönelenlerin bu merkeze olan yarı çap mesafesi gibi verilerle göç hacmini ölçmek amaçlı formül oluşturacak şekilde ampirik çalışmalar yapmıştır.³⁵

Kesişen Fırsatlar kuramı en önemli olgu mesafedir. Özellikle uluslararası göç için devlet sınırlarını geçmek ve belli şartlara bağlı kontrollere tabi tutulmak göç için önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu kuramın temel sistematüğinde bir yerde ortaya çıkan iş fırsatları ve o bölgede ki yerel işçilerin sayısına ve mesafeye bağlı olarak dışarıdan gelecek göçün büyüklüğünü etkilediğini anlatır.

1.4.5. Merkez Çevre Kuramı

Merkez Çevre Kuramı, 1970'li yıllarda Wallerstein, Amin, Galtung, Castle ve Kosack gibi isimlerce oluşturulmuştur. Bu kurama Dünya Sistemi göç kuramı da denilmektedir.

Bu kuram Marksist bir bakış açısına sahiptir. Dünya ülkelerini sömüren-kapitalist yapıda olan merkez ülkeler ve sömürülen-zayıf olan çevre ülkeler olarak ikiye ayırmaktadır. Merkez ve çevre ülkeleri ekonomik olarak birbirine bağlıdır. Merkez ülkeler kapitalist etkileri diğer ülkelerde göstermeye başlamasıyla göç hareketleri merkez ülkelere doğru başlar. “Ortaya çıkan bağımlılık sistemi içinde merkez ülkeler ucuz işgücü, hammadde ve üretilen mamullerin pazarlanması için çevre ülkelere gereksinim duymaktadırlar.”³⁶ Çevre ülkeler ise mamul temini, iş imkanları ve çağın getirdiği imkanlara kavuşmak için merkez ülkelere bağımlıdır. Batı Avrupa, Japonya ve

³⁵ Kemal EKER, *Türkiye'de Yasa Dışı Göç Sorunu*, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2008, ss:106-107.

³⁶ Elçin Deniz ELA ÖZCAN “Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme“, *İş ve Hayat Dergisi*, S:4, Ankara, 2016, s:200.

Amerika Birleşik Devletleri merkez ülke olarak; Afrika ve Asya ülkelerini de çevre ülke olarak örnek verilebiliriz.

1.4.6. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramı uluslararası ilişkiler düzleminde kültürel, ekonomik ve tarihsel bağlara bağlı olarak iki ülke arasında oluşan göç akımı sistemidir. Göç hareketlerine neden olan ilişki türü ve ülkelerin gelişmişliklerine göre akım tek veya iki yönlü de olabilir. “*Bu ilişkinin temeli kolonyal döneme ve kolonyal ilişkilere, ticari ve mali ilişkilere, politik nüfuz ve kültürel bağlara dayanabilir.*”³⁷ Göç sistemi oluşan ülkeler arasında makro ve mikro ilişkiler vardır. Makro ilişkiler devletler arası vize rejimleri, ekonomik siyasi anlaşmalar gibi üst düzey faktörlerdir. Mikro ilişkiler ise göçmenlerin kendi aralarında oluşturduğu sosyal bağlantılardır.

Fransa ve eski Fransız sömürgeleri olan Afrika ülkeleri arasındaki göç akımı kolonyal ilişki kaynaklı göç sistemidir. Tarihi olan bu ilişkinin etkisiyle bu göç akımı Afrika ülkelerinden uzak bir yer olan Fransa’ya yönelmiştir. Kolonyal kaynaklı göç sisteminin benzer şekli İngiltere ve İngiliz Milletler Topluluğu Ülkeleri arasında da vardır. 1961 yılında başlayan Türk işçilerin Almanya’ya göçü ekonomik ilişki kaynaklı göç sistemidir. İlk göç hareketi 2500 kişi başlamış olup büyük bir göç sisteme dönüşmüştür. Bugün Almanya’da ki Türklerin sayısı üç milyona yaklaşmıştır. Kültürel ve coğrafi yakınlık kaynaklı göç sistemine Meksika’dan Amerika Birleşik Devletleri’ne olan göç akımını örnek verebiliriz.

1.4.7. İlişkiler Ağı Kuramı

İlişkiler ağı kuramı göçmenlerin kendi aralarında ve geldikleri ülkedeki yakınları ile kurduğu ilişki ağından kaynaklı göçmen ağının kurulmasıdır. Kurama göre yabancı bir ülkeye ilk kez göç eden kişiler öncü göçmenlerdir. Öncü göçmenler bazen yasadışı yollar başvurabilmekte ve birçok zorluklar yaşayarak göç etmektedir. Göç ettikten sonra herhangi bir yardım alamadıkları için birçok maddi ve manevi bedeller ödemektedirler.

³⁷ Savaş ÇAĞLAYAN, Age, s:82.

Öncü göçmenler ilişkide oldukları yakınları için adeta patika yollar açmaktadır. Öncü göçmenler vasıtasıyla göç özendirilmekte, göçten kaynaklı maddi ve manevi zorluklar azaltılmaktadır. Göç ağının gelişmesi ile patika yollar geniş yollara dönerek zincirleme göçlere sebep olmaktadır. “*Göç ağları, her türlü sosyal değişkene dayanır, üst düzey ilişkileri örgütlemesi gerekmez, bizzat kendiliğinden ortaya çıkarlar.*”³⁸ Göç başladıktan sonra durgun suya atılan bir taş gibi etrafındaki çemberi genişleterek artan bir yapıya dönüşmektedir. Bu genişlemeye sebep olan en önemli faktör ise göç ağının sürekli genişleyen yapısıdır.

Göçmenlerin sahip olduğu bu ilişki ağları etrafındaki bireyleri etkileyen ve uluslararası göçü hızlandıran bir unsurdur. Göçmenlerin arasındaki ilişkiler ağı yasal göç, yasadışı göç, iltica hareketleri ve insan ticareti gibi göç hareketlerine yardım sağlayan ve zorlukların aşılmasını sağlayan sosyal sermayedir. Göçmen ağları vasıtasıyla önceki göçmenler barınma, iş bulma ve bürokratik işlemlerin ilgili sonraki göçmenlere yardımcı olurlar. Göçmen ağlarının kurularak ülkeler arası düzenli göç hareketlerin oluşmasına ulus-aşırıılık da denilmektedir. Faist 'in Devlet-aşırı kavramı ile adlandırdığı alanlar, uluslararası göçlerin ulusötesi bir niteliğe bürünmesi ile ortaya çıkmaktadır. Devlet-aşırı alanlar, egemen devletlerin sınırlarını aşan göçmenler arasındaki ekonomik, siyasal ve kültürel bağları ifade etmektedir.³⁹

Devlet-aşırı alanlar da bulunan ulusötesi göçmen ağına mensup kişiler kendilerine has sosyal ve ekonomik alt kültürler geliştirebilirler. Göç edilen ülkede kendilerine has yapıda mahalleri, ibadet yerleri, dernekleri ve marketleri bulunabilir.

Göçmen ağlarının birçok faydasının yanında zararlı yönleri de olabilmektedir. Büyük göçmen ağları içinde bulunan bazı bireyler ekonomik, sosyal ve kültürel her türlü ihtiyacını karşılanmakta ve yabancı ülkeye uyum için herhangi bir çaba göstermemektedir. Böyle bireyler yabancı ülkede adeta kendi ülkesinin bir şehrinde gibi yaşamaktadır. Bu kişilerin çokluğuyla orantılı olarak diğer yerel vatandaşlar için sosyal açıdan huzursuzluklara sebep olabilmektedirler. Göç edilen devlet için de böyle bireylerin fazla olması güvenlik ve idari açıdan karanlık alanlar oluşturmaktadır. “*Bu ağların önemli bir boyutu da bunların içerisindeki muhalif grupların, göç veren ve göç*

³⁸ SAYIN, A.g.e, s:63

³⁹ A.g.e, s:2-3

alan ülkelerin yasal düzen ve istikrarlarına yönelik sorunlar ortaya çıkarmalarıdır”⁴⁰
Göçmen ağlarının yapısına bağlı olarak suç ve terör olaylarını besleyen denetimi zor yapılara da dönüşebilmektedirler.

Yukarıda anlatılan göçmen ağlarının olumsuz yönlerine Avrupa’da Türklerin yoğun olarak yaşadığı şehirler de birçok Türk’ün uzun yıllar yaşamasına rağmen o ülkenin dilini öğrenmeyerek uyum sağlamamasını örnek gösterebiliriz. Almanya’da gündemde olan sorunlar arasında Türk göçmenlerin Almanya’ya entegrasyonu konusunu önemli yer tutmaktadır. Alman hükümeti uyum için birçok uygulama yapmasına rağmen sorun devam etmektedir. Alman vatandaşlarının bu sorundan rahatsızlıkları artmakta ve buna bağlı olarak Türklere karşı ırkçı saldırılar yaşanmaktadır.

Göçmen ağlarının temel işleyiş ve mantığını yukarıda anlatılan konulara göre sekiz madde ile şöyle özetleyebiliriz.

1. Göçmen ağları göçü özendirerek göç hareketlerinin devamlılığını sağlayan önemli bir yapıdır.
2. Göçmen ağları göçün maddi ve manevi zorluklarıyla mücadele önemli bir yardımcıdır. Masrafların azalmasını sağlarlar.
3. Göçmen ağları yabancı ülkedeki fırsatlar ve gelişen durumlar hakkında haber kanalları gibi bilgilendirme faaliyeti yaparlar.
4. Göçmen ağlarının büyüklük ve yapısına bağlı olarak hükümetlerin denetlemesi ve kontrol etmesi zor olan yapılardır.
5. Göçmen ağlarının geldikleri ülkeleri zamanla temsil etmeye başlayabilirler.
6. Göçmenlerin aile birleşmeleri yoluyla bir araya gelmesini imkân sağlayan ülkelerde göçmen ağları daha güçlü olabilmektedir.
7. Göçmen ağları vasıtasıyla göçmenler kendi ülkeleriyle olan ilişkilerini sürdürebilirler
8. Göçmen ağları yapısına bağlı olarak göçün hızını ve hacmini etkileyebilirler.⁴¹

⁴⁰ M. Zeydin YILDIZ, “Değişen-Dönüşen Toplum ve Mekân Bağlamında Küresel Terörizmi Yeniden Düşünmek”, *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2010, s:17

1.5. MALEZYA'DAKİ TÜRKLERİN GÖÇ HAREKETLERİ

Yukarıda anlatılan teorik bilgiler kapsamında ve özellikle ilişkiler ağı kuramı başlığı altında değindiğimiz ulusötesi göç ağı tanımına uygun olan Malezya da yaşayan Türklerin göç hareketlerini aşağıda değerlendireceğiz. Türklerin Malezya'ya göçünün nedenleri arasında ekonomik ve eğitim nedenleri öne çıkmaktadır. Göç çeşitleri açısından da Türklerin göçünü “*gönüllü dış göç*” olarak tanımlayabiliriz.

Göç teorileri açısından Malezya'da yaşayan Türklerin göç hareketleri bahsettiğimiz yedi teoriyle inceleyeceğiz. Göç kanunları için başlangıç olarak kabul edilen Ravenstein'in göre göçün en önemli sebebi ekonomik nedenlerdir. Ayrıca Ravenstein'in göç ile ilgili yedi kanunu vardır. Bu yedi göç kanundan beşinci kanuna göre uzun mesafelere giden göçmenler kısa mesafe göç görüşünden farklı olarak genellikle büyük ticareti ve endüstri merkezlerinden birine direk göç edebilirler.⁴² Ravenstein teorisinden seçilmiş bu görüşe uygun olarak Türklerin Malezya'ya göçleri genellikle ekonomik amaçlı olarak direk büyük şehirlere olmuştur.

Everett Lee'nin İtme Çekme Kuramına göre göçü etkileyen yaşanan yerde ve gidilecek yerde, itici ve çekici nedenler bulunmaktadır. Bu açıdan Türklerin Malezya'ya göçü için Malezya'nın gelişmekte olan modern İslam ülkesi olması önemli bir çekme faktörüdür. Malezya'nın Türkiye'ye olan uzaklığı ise itme faktörü olarak değerlendirilebilir.

Türklerin Malezya'ya göçünü Willam Petersen'in göçü sınıflandırdığı beş göç tipinden serbest göç olarak tanımlayabiliriz. Willam Petersen göre serbest göç kişilerin kendi iradeleriyle dış etkilerden bağımsız olarak göç etme kararıyla yaptıkları göçe denir.

Stouffer'ın Kesişen Fırsatlar Kuramına göre göç için en önemli unsur mesafedir. Eğer Malezya ile Türkiye arası mesafe daha az olsa göç eden Türklerin sayısının daha fazla olacağı muhtemeldir.

Marksist bir bakış açısına sahip Merkez Çevre Kuramı dünya ülkelerini sömüren- kapitalist yapıda olan merkez ülkeler ve sömürülen-zayıf olan çevre ülkeler

⁴¹ YALÇIN, A.g.e, s:51-52

⁴² A.g.e, s:26

olarak ikiye ayırarak göçü incelemektedir. Türkiye ve Malezya birbirlerine ekonomik olarak yakın ülkeler olduğundan Türklerin Malezya'ya göçünü Merkez Çevre Kuramına göre değerlendirilmek uygun olmamaktadır.

Göç sistemleri kuramı ise uluslararası ilişkiler düzleminde kültürel, ekonomik ve tarihsel bağlara bağlı olarak iki ülke arasında oluşan göç akımını inceler. Bu açıdan Türkiye ve Malezya'ya tarihsel bağları olan aynı dine mensup ülkelerdir. Ayrıca Malezya ve Türkiye arasında doksan günlük vize serbestisi antlaşması vardır. Bunun yanında Serbest Ticaret Anlaşması gibi birçok ekonomik kültürel anlaşmalar bulunmaktadır. Bütün bu unsurlar göç sistemleri kuramına göre iki ülke arasında karşılıklı göç akımının oluşmasına etki etmektedir.

Değerlendireceğimiz son kuram İlişkiler Ağı kuramıdır. Bu kuram göçmenlerin kendi aralarında ve geldikleri ülkedeki yakınları ile kurduğu ilişki ağından kaynaklı göçmenler arasındaki göçmen ağlarını incelemektedir. Bu kurama göre göçmen ağlarının ilk üyesi olan öncü göçmenler arkadan gelecek yakınları için göçü kolaylaştırarak maddi ve manevi destek sağlamaktadır. Bu kuram göre Malezya'ya gelen öncü göçmen olarak tanımlayabileceğimiz Türkler eşarp satmak, döner ustası olmak veya üniversite eğitimi gibi birçok sebeple gelmişlerdir. Öncü Türk göçmenler barınma, ulaşım ve bürokratik işlemler gibi birçok konuda zorluklarla karşılaşmıştır. Malezya'da edindikleri tecrübe ve gördükleri fırsatları Türkiye'deki yakınlarına bildirerek Malezya'ya göçü teşvik etmişlerdir. Malezya'ya göç eden Türkler ise kendi aralarında sosyal ilişkileri devam ettirip birbirlerine destek olmuşlardır. Malezya'daki Türkler arasındaki göçmen ağını genişleterek öğrenci ve iş adamı dernekleri gibi yapılar oluşturmuştur.

2. MALEZYA

2.1. MALEZYA'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Malezya Ekvator çizgisinin kuzeyinde yer alan Güneydoğu Asya ülkesidir. Malezya toprakları Batı Malezya (Malay Yarımadası) ve Güney Malezya (Borneo Adası) olmak üzere iki ana bölgeden ve çok sayıda adadan oluşmaktadır. Ülkenin başkenti olan batı yakasında yer alan Kuala Lumpur olup idari makamlar ise Putrajaya (başkente 25km) da bulunmaktadır. Batı Malezya Tayland ve Singapur'a komşudur. Güney Malezya ise Endonezya ve Brunei Sultanlığına komşudur.

Malezya'da tropikal kuşakta yer alıp yılın her döneminde yağış vardır. Musonların etkisiyle de ocak ve mayıs arasında şiddetli yağışlar ve yoğun neme maruz kalmaktadır. Yıllık sıcaklık genel olarak 21°C ila 32°C arasındadır. Yüksek konumlarda sıcaklıklar nispeten daha azdır. Tropikal iklim ve yağışlar etkisiyle Malezya'nın %70'e yakını tropikal ormanlara çevrilidir. Bu ormanlarda binlerce bitki türünün yanında bambu, kauçuk ağacı, orkide ve amber bitkisi de yetişmektedir. Ayrıca bu ormanlarda 500'den fazla kuş türü ve kaplan, gergedan, maymun, fil ve timsahlar çok çeşitli vahşi hayvanlar da yaşamaktadır

Malezya yüzölçümü 330.434 km²dir. Nüfusu 32 milyon olup yaklaşık yüzde 80'i nüfus Batı Malezya'da yani Malay Yarımadası'nda bulunmaktadır. Malezya'da nüfusun %68 Bumiputera⁴³ (Malay ve diğer yerli halk), %23 Çinliler ve %7'sini de Hintliler oluşturmaktadır.⁴⁴ Resmi din İslâm'dır. Ülkedeki nüfusun %61'i çoğunluğu Sünni olan Müslümanlardır. Genel nüfusun yaklaşık %20'si Budist, %6'sı Hindu, %9'u Hristiyan'dır. Geriye kalan nüfus ise farklı yerel dinlere mensuptur.⁴⁵ Resmi dil

⁴³ Bumiputera kavramıyla kastedilen Malezya da eski tarihlerden beri yaşayan asıl vatandaş olarak kabul edilen kişilerdir. Bu oranı %58 yakın Malay, %10 civarını diğer yerli halk diye ayırabiliriz.

⁴⁴ Mohd Uzir Bin MAHIDIN, "Press Release Current Population Estimates, Malaysia, 2016-2017", Department Of Statistics Malaysia, 14 Mayıs 2017, <https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/pdfPrev&id=a1d1UTFZazd5ajJiRWFHNDduOXFFQT09> , Erişim Tarihi: 16.01.2019.

⁴⁵ Department of Statistics Malaysia, "Population Distribution and Basic Demographic Characteristic Report 2010" Son Güncelleme:05.08.2011, https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemByCat&cat=117&bul_id=MDMxdHZjWtk1SjFzTzNkRXYzcVZjd09&menu_id=L0pheU43NwJwRWVVSZklWdzQ4TlhUUT09 Erişim Tarihi: 17.01.2019.

Malaycadır. Halkın büyük kısmı İngilizce konuşabilmektedir. Tamilce, Çince ve Arapça kullanılan diğer dillerdir.

*“Malaylar, 18. yüzyılda İngilizler tarafından ülkelerine işçi olarak getirilen Çinli ve Hintlilerle topraklarını paylaşmak durumunda kalmış ve bağımsızlıklarından sonra tüm kesimlere yönelik dengeli bir siyaset geliştirmiş.”*⁴⁶ Malezya, Müslüman kimliğiyle öne çıkmış ve ülkedeki farklı etnik gruplara karşı hoşgörülle davranabilen bir ülke olmuştur. *“Malezya sosyo-kültürel yapısı itibari ile çok dinli, çok dilli ve çok kültürlü toplumların barış ve huzur içerisinde yaşayabilme özelliğini göstermesinden dolayı birçok ülkeye örnek oluşturabilecek nadide birlikteliklerden biridir.”*⁴⁷

Malezya birçok etnik unsura sahip olduğundan zengin bir kültürel yaşama sahiptir. Müslüman halkın bayramları Ramazan ve Kurban bayramlarıdır. Budistler için Wesak günü, Çin Kökenli Malezyalılar Çin Yeni Yılı, Hintli Malezyalı Hindu ışık şenliği olan Deepavali, Hıristiyan için Noel kutlanmaktadır.⁴⁸ Bu günler resmî tatil olarak kabul edilip diğer etnik unsurlarca da saygı duyulmaktadır. Halka açık alanlarda ve birçok alışveriş merkezlerinde bu günlere özel dekor ile süsleme yapılmaktadır.

Tarihi boyunca Polonya, Hollanda ve İngiltere sömürgesi altında yaşayan Malezya, bağımsızlığını 31 Ağustos 1957 de İngiliz sömürgesinden ayrılarak kazanmıştır. Bağımsızlığını ilan ettiğinde Malezya Federasyonu olan ülke adı, 1963'de Sabah, Sarawak ve Singapur'un eyaletlerinin federasyona dahil olması ile Malezya olarak yenilenmiştir. Singapur, iki yıl sonra Malezya'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiştir.

Malezya, federal anayasal monarşiye dayalı parlamenter demokrasi sistemiyle idare edilmektedir. Devlet başkanlığı, dokuz eyalet sultanı tarafından sırayla icra edilmektedir. Devlet başkanı kral olup görev süresi beş yıldır. Kralın yetkileri genel olarak temsilidir.

⁴⁶ Zeliha SAĞLAM, “Türkiye-Malezya Arasında Stratejik Ortaklık Sağlandı”, İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, Mayıs 2014, https://insamer.com/tr/turkiye-malezya-arasinda-stratejik-ortaklik-saglandi_90.html, Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁴⁷ Saim KAYADİBİ, “Dini ve Kültürel Çoğulculukta Varoluş Mücadelesine Bir Bakış: Malezya Tecrübesi”, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Cilt:5, S:3, 2016, ss: 94

⁴⁸ Zakaria Bin Ahmad vd., "Malaysia", *Encyclopædia Britannica*, <https://www.britannica.com/place/Malaysia>, Son Güncelleme Tarihi: 10.01.2019.

Malezya hükümetin en yetkili kişisi Başbakanıdır. 1973-2018 yılları arasında Ulusal Cephe koalisyonu tarafından hükümeti idare edilmiştir. Ulusal Cephe, koalisyonun lider partisi Birleşik Malay Milli Organizasyonu (UMNO) olup bu parti Malezya'nın kuruluşundan beri siyasi hayattaki en önemli aktördür. Mayıs 2018 tarihinde yapılan genel seçimlerde UMNO partisinin 60 yılı aşkın iktidarı son bulmuş olup Türkçe anlamı Umut İttifakı olan muhalefet koalisyonuna iktidarı devretmiştir.

Malezya, İngiliz Milletler Topluluğu, Birleşmiş Milletler, Örgütü, Asya Pasifik Ekonomik İş birliği Teşkilatı, İslâm Konferansı ve İslâm Kalkınma Bankası gibi başlıca uluslararası kuruluşlara üyedir.

Malezya bulunduğu bölgede büyüme oranı en fazla olan ülkelerden biridir. 2014 yılı itibariyle Dünya'nın en büyük 35. ekonomisi olan Malezya 1996 yılından beri dış ticaret fazlası veren bir ülkedir. Malezya'nın başta ASEAN ülkeleri olmak üzere birçok ülke ile Serbest Ticaret Antlaşması olması sebebiyle dış ticareti gelişmiştir. Enflasyonu %3 civarında olup düşük bir orandır.⁴⁹ Ekonomisi devamlı büyüme eğiliminde olup güçlü bir sermaye yapısı vardır. Malezya'nın ucuz ve eğitimli bir iş gücü vardır. Bunun yanında iyi altyapısı ve hükümet politikaları ve düşük değerli para biri etkisiyle bölgedeki yabancı yatırımcıya cazip gelmektedir.

Malezya'nın 2017'de Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre Dünya Ticaretinde sıralamasında ihracat ve ithalat bakımından 25. büyük ticaret ülkesidir. Malezya İstatistik Kurumu 2017 verilerine göre de Malezya'nın ithalat ve ihracat açısından ticaret hacmi olarak ilişkide olduğu ilk beş ülke ASEAN ülkeleri, Çin Halk Cumhuriyeti, Avrupa Birliği, Amerika Bileşik Devletleri, Japonya'dır. İhraç ettiği beş temel ürün ise elektrik ve elektronik ürünleri (19.2%), petrol ürünleri (31.7%), kimyasal ürünler (16.1%), palm yağı ve palm yağı kaynaklı ürünler (11.5%), LGN-sıvılaştırılmış doğal gazdır (23.7%). Malezya'nın ithal ettiği beş ürün ise elektrik ve elektronik ürünleri

⁴⁹ T.C. Ticaret Bakanlığı, "Türkiye- Malezya Serbest Ticaret Anlaşması Kapsamlı Değerlendirme Notu", Ankara,2017, s:3
<https://ticaret.gov.tr/data/5b8d397313b876125c08b190/26fba4272211f6542b72b1be0588a484.pdf> Erişim Tarihi:27.11.2018.

(20.5%), kimyasal ürünler (17.5%), makine ekipmanları ve parçaları (20.8%), petrol ürünleri (43.7%), metal ürünleridir (11.3%).⁵⁰

Malezya dünya çapında palm yağı üretiminde ikinci, kauçuk üretimde ise üçüncü sıradadır. Malezya'nın ayrıca 3,5 milyar varil petrol ve 1,3 trilyon metreküp doğalgaz rezervi vardır. Malezya kendi ihtiyacının %80'ini petrol rezervlerinden karşılayabilecek imkânı vardır. Fakat çıkan petrol kaliteli olduğundan ihraç etmektedir. Genel petrol ihtiyacını ithalat ile karşılamaktadır. Malezya Katar'dan ardından Dünya'nın ikinci büyük LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ihracatçısıdır. Malezya dünya kalay üretiminin %70'ie yakınına yapmaktadır. Balıkçılık ve turizm de diğer önemli sektörlerdir. Malezya, Dünya Bankası "İş Yapma Kolaylığı" sıralamasında Singapur, Hong Kong, Yeni Zelanda, ABD ve Danimarka'nın sonra altıncı sırada bulunmaktadır.⁵¹

2.2. MALEZYA'NIN TARİHİ

Malay kavramı dar anlamda bugünkü Malezya topraklarında yaşayan kişiler olarak kullanılırken tarihi olarak Malay dünyası Malezya, Endonezya ve Filipinler'i içine alan geniş bir bölgedir.⁵² Malezya'nın bugün de bulunduğu topraklarda ikinci yüzyıldan itibaren bazı Hindu devletlerin olduğu; özellikle Sumatra imparatorluğunun sekizinci yüzyıla kadar deniz ticaretinde aktif olduğu bilinmektedir.

Dördüncü yılda yaşanan savaşlar etkisiyle Sumatra hanedanı nehrinin ağzına yer alan Malaka'ya yeni bir devlet kurmuştur. Bu şehir ilerideki Malezya'da ismini verecektir. Malaka limanlarının etkisiyle hızlı bir şekilde büyümüştür. Malaka Devleti kısa zaman içinde güçlenerek Malay yarımadasının çoğu ve Sumatra'nın doğu sahillerine kadar sınırlarını genişleyerek güçlü bir Müslüman devlet topluluğu haline gelmiştir.

⁵⁰ Ministry of International Trade and Industry, "MITI Report 2017", Haziran 2018, ss:4-5 <http://www.miti.gov.my/miti/resources/MITI%20Report/MITI%20REPORT%202017.pdf> Erişim Tarihi:17.01.2019.

⁵¹ T.C. Ticaret Bakanlığı

⁵² Abdul Rahman EMBONG, "Malaysia as a Multicultural Society", *Macalester International*, Cilt: 12 , Makale:10, Minnesota, 2002, ss:39 <https://digitalcommons.macalester.edu/macintl/vol12/iss1/10> Erişim Tarihi:23.01.2019.

Malaka Sultanlarının 15. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmesiyle adada İslamiyet yayılmaya başlamış ve Malezya kültürü İslamiyet'le buluşmuştur. Bölgeye birçok İslam ülkesinden İslamiyet'i anlatmaya gelen ulemanın faaliyetleriyle; İslamiyet Filipinler'e, Bornova, Cava 'ya kadar ulaşmıştır.

Malay yarımadası deniz ticaretinde bir odak olmaya başlayınca Portekizlilerin ilgisini çekmiştir. Portekizlilerin 1511 yılında Malaka ve çevresini kontrol altına almıştır. Portekiz egemenliği 1641 yılına kadar devam etmiştir.

16. yüzyılın sonuna doğru Hollandalılar bu bölge ile ilgilenmeye başlamışlardır. Hollandalılar Portekizlilerden farklı olarak özellikle Müslüman halka saygılı davranarak onların yardımlarını almışlardır. Özellikle Johor Sultanının desteğiyle Portekizlerin elinden bu bölgeyi almışlar. Hollandalılar buna karşılık olarak da Johor Sultanlığına ticari imtiyazlar vermişlerdir.⁵³

18. yüzyılda İngiltere'nin öncelikle ticari etkisi bu topraklarda görünmeye başladı. İngiliz şirketleri vasıtasıyla bölgeye giren İngiltere; ilk önce Penang adasını Tayların saldırısından ülkeyi korumak karşılığında aldı. 19.yüzyılın başlarında İngilizler artan Napolyon tehdidine karşı Hollandalıların zayıf kalacağını düşünüyorlardı. Bu stratejik bölgeyi Fransızlara kaptırmamak için işgal etmişlerdir. 1824 yılında Hollanda ve İngiltere arasında yapılan toprak mübadele antlaşması sömürge devletlerin sınırlarını çizip bugünkü Endonezya sınırının da oluşmasını sağlamıştır. 1826 yılında İngiltere; Singapur, Malaka ve Penang'ı içine alan bölgeye Boğazları idaresi adıyla bilinen bir İngiliz kolonisi statüsü vermiştir. 19.yüzyılın sonlarında Malay yarımadasının kuzeyi Tayların eline geçmeye başlamıştır. İngiltere ise bölgenin güneyini önemsemiyordu. Bu sebeple Taylar'ın egemenliğini kabul etmişlerdir. 1909 yılında yapılan İngiltere-Tayland anlaşması ile bugünkü Tayland sınırı ortaya çıkmıştır.⁵⁴

İngiltere 1896 yılında dört Malay devletini Federal Malezya Devletleri yapısı altında birleştirerek merkeziyetçi bir sistem kurmuştur. Bu federal devletin başkenti Kuala Lumpur olmuştur.

Federal Malezya devletlerinde İngiltere'nin atadığı temsilcinin yönetimde aktif bir rolü vardır. Bu durumu Malezya'nın en uzun süre görev yapan başbakanı

⁵³ İsmail Hakkı GÖKSOY, "Malezya", *TDV Ansiklopedisi*, Cilt :27, TDV Yayınları, Ankara, 2003, s:489

⁵⁴ GÖKSOY, A.g.e, ss:489-490.

Muhammed Mahattir söyle anlatmıştır. “Malezya Sultanlarına İngilizler tarafından yönetici dendi ancak hiçbir zaman yönetme yetkisine sahip olmadılar. İngilizler ülkemize vali göndermedi ancak bir İngiliz Danışmanı olarak adlandırdıkları bir yetkili gönderdi. Gerçekte onun tavsiyelerine kesinlikle uyulmalıydı.”⁵⁵ Malay bölgesinin güney yakası olan Borneo adası ise biraz daha geç İngiliz denetimi geçmiştir. Borneo’daki Sabah ve Sawarak eyaletleri 19.yüzyılın sonlarında İngiltere sömürge sistemine dahil olmuşlardır.

İngiliz sömürge yönetimi 20.yüzyılın başlarında Çin’deki ve Hindistan’daki işgücü göçünü; Malezya’da yaşanan işgücü sıkıntısını gidermek amacıyla Malezya’ya yönlendirmiştir. 1930’lu yıllara doğru ekonomik koşullar kötüleşmeye başlamışıyla işsizlik artmıştır. Sömürge yönetimi ise yabancı işçi göçünü durdurmak için yeni yasalar yapmıştır. Açık sınır politikasını yavaşlatmıştır. İkinci dünya savaşından sonra ise işçi göçleri nerdeyse durmuştur.⁵⁶

“Göçmen olarak gelen yabancılar, zamanla ülkede hak sahibi olabilme mücadelesine girişmiş sosyal, siyasi ve ekonomik sorunların kaynağı durumuna gelmişlerdir.”⁵⁷ İngiliz sömürgecilik sistemine karşı ilk tepkiler; madenlerde ve kauçuk alanlarında çalışmak için gelen yabancı işçilerin çokluğu yüzünden ortaya çıkmıştır. Gelen Çinli ve Hintlilerin sayısı milyonları geçmiştir. Bu tepkiler farkındalık oluşturarak; Malay milliyetçiliği ve İslam birliği fikri doğumuna sebep olmuştur. Malay dini ve siyasi kanaat önderlerinin de öncülüğü ile sömürgecilik aleyhinde sivil toplum örgütleri ve siyasi yapılar ortaya çıkmıştır.⁵⁸

İkinci Dünya Savaşı’nın esnasında, 1941 yılında bölgeye Japonların saldırısı başlamış ve bölge Japonların eline geçmiştir. İşgal savaş sonuna kadar sürmüştür. Japon kuvvetlerinin İngilizleri fiziksel olarak yenmesi Malayların dünya görüşünün değişmesine yol açmıştır. Malaylar İngilizler yönetimi altındayken, kendilerinin tamamen bağımsız olma yeteneği olmadığını düşünüyorlardı. Muhammed Mahattir

⁵⁵ Mahathir MOHAMAD, “Our Region Ourselves”, *TIME*, 31 Mayıs 1999, <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2053708,00.html>, Erişim Tarihi: 22.01.2019.

⁵⁶ Armarjit KAUR, "International Migration and Governance in Malaysia: Policy and Performance", *UNEAC Asia Papers*, Özel Sayı, Makale No:22, Armidale-Avusturalya, Temmuz 2008, s:4, <http://pandora.nla.gov.au/pan/10530/20081020-0006/www.une.edu.au/asiacenter/No22.pdf>, Erişim Tarihi: 22.01.2019.

⁵⁷ Saim KAYADİBİ, *Age*, ss: 99

⁵⁸ GÖKSOY, A.g.e, s:490.

“Sadece Avrupaluların ÷lkemizi yönetebileceğini dñşündük ve üstünlüklerini kabul etmek zorunda olduğumuzu hissettik. Ancak Japon istilasının başarısı bizi Avrupalılarda doğası gereği daha üstün bir şey olmadığı konusunda ikna etti” diyerek yaşanan fikri değişimi anlatmıştır.⁵⁹

Savaş sonrasında bölge tekrar İngilizlere kontrolüne geçmiştir. İngilizler yeni bir federal devlet sistemi kurmak istemişlerdir. Fakat bu sistem savaş öncesi olan İngiliz koruyucu sisteminden farklı tam sömürgeciliğe sebep olabilecek bir sistemdi. İngilizlerin dayattığı “*Malay birliği*” sistemine karşı Malay halkının tepkileri oluşmuştur. Bu tepkilerin tezahürü olarak genel bir milli bir direniş fikri uyanmış ve UMNO yani Birleşmiş Malay Milli Organizasyonu Teşkilatı sebep olan akımı başlatmıştır.⁶⁰ Bu teşkilatın İngilizlerle yaptığı pazarlık sonucunda İngilizler geri adım atmıştır. 1 Şubat 1948’de yapılan antlaşma ile 9 devletli Malezya Federasyonu’nun kurulması kararlaştırılmıştır. Malezya Federasyonu; merkezde federal bir hükümet sistemi ve dokuz sultanlığa eyalet statüsü altında kendi iç bağımsızlığını öngören bir yapı olarak planlanmıştır.

Malezya Federasyonu’nda ilk seçim çeşitli zorluklar altında 1955’te yapılmıştır. Seçimleri UMNO kazanmıştır. Seçimlerden sonra Malezya Federasyonu Meclisi “*Özgürlük Anayasası*” olarak adlandırılan anayasayı hazırlamıştır. 31 Ağustos 1957 Malezya Federasyonu özgürlüğünü ilan etmiştir. 1963 yılında Borneo adasındaki Sabah ve Sawarak Eyaletleri ve Singapur da Malezya Federasyonu’na katılmıştır. Fakat iki yıl geçtikten sonra Singapur 1965 yılında bu yapıdan ayrılarak bağımsızlığı ilan etmiştir

Yeni kurulan bu devletin iç ve dış birçok sıkıntısı vardı. Özellikle Endonezya bu kuruluş sürecinden rahatsızdı ve hasmane bir politika izliyordu. Borneo adasının kuzeyindeki Malezya verilen topraklar üzerinde hak talep ediyordu. Endonezya kuzey Borneo’daki gerilla saldırıları ve ayaklanmaları desteklemiştir. 1963 yılında Endonezya ile İngiliz kuvvetleri savaşmış ve yenilmiştir. Bu yenilgiden sonra da Malezya ile küçük

⁵⁹ MOHAMAD, A.g.e.

⁶⁰ A.g.e.

çaplı çatışmalar Malezya'nın Endonezya tarafından resmen tanınmasına kadar sürmüştür.⁶¹

Filipinler'in ise Malezya'nın kuruluşundan önce kendisine bağlı Sulu Sultanlığına ait olan Borneo adasındaki Sabah eyaleti için hak talebi vardır. Sömürge yönetimi esnasında Sulu sultanlığına ait Sabah eyaleti İngiliz baskıları sonucu posta aktarım üssü olarak İngiliz şirketine kiralanmıştır. İngilizler bölgeden çekilirken Sabah eyaletini Malezya'ya bırakmıştır. Filipinler ise bu toprakların tarihi varisleri olan Sulu'lara bırakılması talebi vardır. Sabah bölgesinin doğalgaz ve petrol kaynakları açısından gayet zengin olması iki devlet arasındaki anlaşmazlıklarının devamını etkilemektedir.⁶²

Singapur'un Federal yapıdan kuruluşun hemen ardından ayrılması diğer eyaletler için kötü bir emsal olmuştur. Bu dönemde eyalet yönetimlerinin federal hükümeti zayıflatacak daha fazla özerlik talepleri olmuştur.

UMNO partisi Tunku Abdürrahman hükümeti 1955'deki ilk seçimlerden 1969'a kadar mecliste çoğunluğu elinde tutarak ülkenin ilk yıllarında yönetimi ellerinde tutmuşlardır. Fakat 10 Mayıs 1969'da yapılan seçimlerde ilk kez UMNO hükümeti mecliste etkin çoğunluğu kaybetmiştir. Seçimlerde çoğunlukla Çinlileri ve Hintlileri temsil eden muhalefet koalisyonu beklentilerin üzerinde oy oranına ulaşmıştır. Muhalefet seçim zaferi kutlamalarına başlamıştır. Malezya'nın zayıf karnı olan etnik farklılık ve artan siyasi gerilim neticesinde kutlamalar çatışmaya dönüşmüştür. 13 Mayıs olayları olarak adlandırılan çatışmalar genel olarak Malaylar ve Çin kökenli Malezya vatandaşları arasında yaşanmıştır. Resmî açıklamalara göre çatışmalarda 196 kişi hayatını kaybetmiş ve 500 yakın kişi de yaralanmıştır. Çatışmada ölenlerin 143'ü Çin kökenli, 25'i Malay ve 13'ü Hint kökenliydi. 13 Mayıs olayları ile başlayan iç karışıklık temmuz ayına kadar sürmüştür. Bu olaylar neticesinde dokuz bin kişi gözaltına

⁶¹ Cüneyt YENİGÜN ve Selman DURAN, "Endonezya: Çatışmadan Demokrasiye", (Editörler: Kemal İnat, Burhanettin Duran, Muhittin Ataman), *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları*, 2.Cilt, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2016, ss:469-470.

⁶² Göktürk TÜYSÜZOĞLU, "Güneydoğu Asya'da Sulu Sultanlığı Meselesi", *Uluslararası Politika Akademisi*, 13 Mart 2013, <http://politikaakademisi.org/2013/03/13/guneydogu-asyada-sulu-sultanligi-meselesi/> Erişim Tarihi:24.01.2019.

alınmıştır. Yaşanan kargaşanın önlenmesi için sıkıyönetime geçilmiş ve meclis çalışmaları iki yıl durdurulmuştur.⁶³

*“1969 yılında Malezya’nın bağımsızlık ilanının hemen arifesinde ortaya çıkan etnik şiddet, Malezya hükûmetlerinin, birçok etnik yapıyı içinde barındıran toplum yönetiminde yeni stratejiler hazırlamasında ön ayak olmuştur. Bu stratejiler çok etnik yapı, çok dilli, çok kültürlü ülke ve çok dinli toplumlarda problemlerin önüne geçmek için ilk demokratikleşme sürecinde gerekli disiplini sağlamada etkili olmuştur.”*⁶⁴

Başbakan Tunku Abdürrahman sıkıyönetim sürecini yönetmesi için yetkilerini yardımcısı Tun Abdulrazak Hüseyin’e vermiştir. Tun Abdulrazak Hüseyin ise milli birlik komitesi kurarak ülkeyi bu olumsuz durumdan kurtarmak için çalışmaya başlamıştır. Bu çalışmaların neticesinde “*Rukun Negara*” diye bilinen metin Malezya’nın kuruluş yıl dönümünde 31 Ağustos 1971’de bütün dünyaya ilan edilmiştir. Bu metin devletin temel ilkeleri olarak benimsenmiştir. Bu ilkeler değişik ırklardan ve farklı dinlere mensup yurttaşların bir arada yaşamasını temin etmeyi amaçlıyordu. Rukun Negara metninde ayrıca gelir dağılımı farklarının azaltılması ve adil bir toplum oluşturmaya yönelik ilkelerde de mevcuttur.

1971 yılında yapılan seçimlerde UMNO partisi seçimleri yeniden kazanmıştır. Değişik partilerden oluşan bir koalisyon hükümetine Tun Abdulrazak Hüseyin başbakan olmuştur. Bu görevi 1976 yılına kadar sürdürmüştür. Görev süresi içinde 1967 kurulan ASEAN’a (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği) Malezya üye olmuştur. Tun Abdulrazak Hüseyin fakirliği azaltıcı bir ekonomik program üzerinde çalışmıştır.⁶⁵

Hüseyin Onn, Tun Abdulrazak Hüseyin ardından 1976-1981 yıllarında başbakanlık görevini üstlenmiştir. Hüseyin Onn ırkçı problemlerin yaşandığı bir ortamda ve komünist direnişçilerin aleyhte faaliyetlerine rağmen, Çin ve Hindistan partilerinden oluşan koalisyon başkanlık etti. Ayrıca Vietnamlı mültecilerin Malezya’ya göçüne şiddetle karşı çıkarak, Malezya’nın ASEAN’daki rolünü güçlendirdi.

⁶³ Kelly JONES "A Time of Great Tension: Memory and the Malaysian Chinese Construction of the May 13 Race Riots", *Berkeley Undergraduate Journal*, 27(2), The University of California, Berkeley, 2014, s:82 <https://escholarship.org/uc/item/87n7c529> , Erişim Tarihi:14.02.2019.

⁶⁴ Idriss ZACKARIA, *The Influence Of Universal Human Rights On Citizenship Concept in The Islamic World: The Case Study Of Malaysia*, Fatih Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015, ss: V-VI.

⁶⁵ GÖKSOY, A.g.e, ss:490-491.

Brunei Sultanlığı ile olan ilişkilere önem vererek ASEAN'a üye yapmak için uğraşmıştır. Kalp sorunları sebebiyle 1981'de istifa etmek zorunda kalmıştır.⁶⁶

1981 yılında UMNO partisiyle Muhammed Mahattir başbakan olmuştur. Bu görevi 2003 yılına kadar sürmüştür. Mahattir Malezya'nın en uzun süre görev yapan başbakanı olmuştur. Başbakan Mahattir görev süresince gayet dengeli bir politika yürütmüştür. Farklı etnik yapılardan ılımlı olan kişileri yönetimine dahil etmiştir. Farklı Müslüman kesimlerin de desteğini almak içinde etkili kişileri de siyasi faaliyetlere dahil etmiştir. Yönetiminde Malezya ekonomik olarak güçlenmiş ve farklı etnik gruplar uyum içinde yaşamıştır. Mahattir yabancı yatırımcıya kolaylıklar sağlayarak vergi sistemini yapılandırdı. Birçok kamu kuruluşunu özelleştirdi. 1991 yılında uygulamaya koyduğu Yeni Kalkınma Politikası ile ekonomik gelişme sağlayarak yoksullukla mücadele etti. Mahathir'in liderliğinde üretim sektörü büyümüş, orta sınıf vatandaşların oranı artarak birçok alanda ilerleme kaydedilmiştir.⁶⁷

Mahattir hükümetinde dışişleri bakanı olan Abdullah Ahmad Badawi 31 Ekim 2003 tarihinde Mahattir görevinden istifa etmesinden sonra yerine geçerek başbakan olmuştur. Abdullah Badawi, 2004 genel seçimlerde beklenenin üzeri başarı elde ederek başbakanlığını tasdik etmiştir. Badawi bölgesel çekişmeye son vermek için Singapur ile ilgili girişimlerde bulunmuştur. Fakat mevcut sorunlar devam ederek ilişkiler düzelmemiştir. Badawi ayrıca yoksulluk ve yolsuzluğa ortadan kaldırılmasına yönelik vaatlerde bulunmuştur. Çabalarına rağmen hükümet ve yargıdaki yolsuzluk devam etmiştir. Malezya ekonomik sorunları ve etnik gerilimlerin bakışıyla istifa etmek zorunda kalarak 2009 yılında görevi bırakmıştır.⁶⁸

Necip Razak; Ahmad Badawi hükümetinde başbakan yardımcısıydı. Ahmad Badawi'nin istifasıyla 3 Nisan 2009 tarihinde başbakanlık görevini devralmıştır. Malezya'nın ikinci başbakanı Tun Abdul Razak'ın oğludur. Dokuz yıl iktidarda kalan Necip Razak 2018 seçimlerini kaybederek görevden ayrılmıştır. Necip Razak 10 Mayıs

⁶⁶ Adam AUGUSTYN vd., "Hussein Onn", *Encyclopædia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Hussein-Onn>, Son Güncelleme Tarihi:25.05.2018.

⁶⁷ Adam AUGUSTYN vd., "Mahathir bin Mohamad", *Encyclopædia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Mahathir-bin-Mohamad>, Son Güncelleme Tarihi:16.12.2018.

⁶⁸ Adam AUGUSTYN vd., "Abdullah Ahmad Badawi", *Encyclopædia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Datuk-Seri-Abdullah-Ahmad-Badawi>, Son Güncelleme Tarihi:22.11.2018.

2018'de görevden ayrılmıştır. 3 Temmuz 2018'de ise bir süreliğine gözaltına alınmış olup başta yolsuzluk olmak üzere birçok suçla ilgili soruşturulması devam etmektedir.

Eski Başbakan Mahattir; Başbakan Najib Razak'ın şiddetli bir eleştirmeni olarak 2018 yılında tekrar siyaset arenasında ortaya çıkmıştır. Mahattir özellikle Malezya'nın devlet tarafından işletilen kalkınma fonu 1MDB'yi içeren büyük bir mali skandalla ilgili konular üzerinde durmuştur. Başbakan Najib Razak 1MDB'den 700 milyon dolar zimmete geçirmekle suçlanmaktadır. Malezya uluslararası kara para aklama soruşturmalarının hedefleri haline gelmiştir. Mahattir ise bu siyasi atmosferde Ocak 2018'de genel seçimlerde Enver İbrahim de öncülüğünü yaptığı muhalefet partilerinin koalisyonu için başbakan adayı olacağını açıklamıştır. 9 Mayıs 2018'de seçimler sonucunda Mahathir'in zaferi açıklanmıştır. UMNO partisi seçimleri kaybetmiştir. Meclisteki 222 sandalyenin 122'sini koalisyona kaptırmıştır.⁶⁹

⁶⁹ Adam AUGUSTYN vd., "Mahathir bin Mohamad".

3. TÜRK-MALAY İLİŞKİLERİ

3.1. OSMANLI- MALAY İLİŞKİLERİ

Malay tarihinde Türk kavramı bir İslam savunucusu anlamında olup Türklerin yaşadığı bölgeye atfen Rum veya Rumi kelimeleri kullanılmaktaydı. Eski Malay-Endonezya edebiyatında Türklerle ilgili hikâyeler ve çeşitli edebi metinler bulunmaktadır.⁷⁰

Bu metinlerde Rumî, Türkî ve Türkistan gibi kelimeler öne çıkmakta olup; Malay sultanları ve Türk hükümdarları arasında soy bağının bulunduğu da önemli bahislerden biridir. Ünlü Malay edebi eseri olan “*Sejerab Malayu*”da Malayların Zülkarneyn İskender’in soyundan geldiği anlatılır. Bu eserde, Zülkarneyn İskender’in (Büyük İskender) oğlunun Türkistanlı bir prensesle evliliğinden bahis eder. Johor ve Batı Sumatra’da bulunan Minagkabau kraliyet ailesinde yaygın olarak anlatılan diğer bir efsaneye göre de Büyük İskender’in, Okyanus’un kızı ile evlenmesinden doğan üç prensten biri batının hükümdarı olan Raca Rum’dur. Raca Rum ile anlatılmak istenen Türk hükümdardır. Diğer iki prensten biri Singapur bölgesinin (Malay bölgesi) hükümdarı; diğeri ise Çin’in hükümdarı olduğu anlatılır. Genel olarak bu hikayelerde Türk- Malay hükümdar aileleri arasındaki soy bağı vurgulanır. Osmanlı döneminde ise Raca Rum ifadesi hükümdarların hükümdarı olan halife Osmanlı padişahları ifade etmek için kullanılmıştır.⁷¹

Malay- Osmanlı ilişkileri kaynaklara göre on üçüncü yüzyıla kadar uzanmaktadır. Osmanlı’nın batıya doğru ilerleyişi ile birlikte yeni ticaret yolları arayan Avrupalı devletlerin Ümit Burnu’nu keşfetmesinden sonra Malayların yaşadığı bölgelere sömürge akımları başlamıştır. İlk olarak Portekizlilerin daha sonraları da Hollandalıların saldırılarına maruz kalan Malaylar; Osmanlılardan yardım istemişlerdir. Bölgeye Kanuni Sultan Süleyman ve II. Selim dönemlerinde yardımlar başlamıştır. Ancak aradaki mesafenin uzak olması ve çeşitli siyasi sebeplerin etkisiyle yapılan

⁷⁰ İsmail Hakkı GÖKSOY, “Malay ve Endonezya Kaynaklarına Göre Türkler ve Osmanlı-Açe İlişkileri”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, S:14, Ağustos 2015, ss:177-178.

⁷¹ A.g.e.

yardımlar yetersiz kaldığından, sömürge hakimiyeti engellenememiştir. Bununla birlikte yapılan yardımlar Osmanlı'nın son dönemlerine kadar sürmüş bu sayede ikili ilişkiler devam ettirilmiştir.

Bilinen ilk resmi temaslar, bir Malay devleti olan Açe Sultanlığı ve Osmanlı devleti arasında, Hint okyanusunda seyahat ve ticaret güvenliğini tehlikeye atan Portekiz'e karşı güvenliği sağlama amacıyla başlamıştır. “Açe, on altıncı yüzyılın başlarında çağdaşı olan Osmanlı Devleti, Safevî Devleti, Agra ve Fas sultanlıklarından sonra beşinci büyük Müslüman devletiydi.”⁷² 1511 yılında Malay yarımadasındaki stratejik bir merkez olan Malaka Sultanlığı Portekiz işgaline uğramıştır. Bu sebeple bölgenin İslam merkezi Açe Sultanlığına kaymıştır. Bu işgal esnasında, Açeliler Osmanlıdan Portekiz'e karşı kullanmak üzere askeri ve siyasi yardım istemiş özellikle de savaş topu talep etmişlerdir. Bu talep üzerine, Osmanlı Devleti tarafından bir büyükelçi ve top yapımı konusunda askeri uzmanlar bölgeye gönderilmiştir. Yapılan bu yardım sonrasında Açe Sultanının memnuniyetini belirten bir mektubun 1547 yılında bir elçi vasıtasıyla İstanbul'a ulaştırıldığına dair belgeler bulunmaktadır.⁷³ Aynı şekilde 1873'te Hollandalıların Açe'yi işgal etmeleri üzerine, Osmanlılardan yardım istenmiştir. Osmanlı Devleti ise Hollanda'ya sorunun çözümü konusunda arabuluculuk yapmayı teklif ederek konuya müdahil olmuştur.⁷⁴

Birçok Osmanlı alimi Malay bölgesine İslami hizmetler vermek için gitmiştir. Aynı şekilde Malay bölgesinden birçok talebe de Osmanlı topraklarına eğitim almaya gelmiştir. Açe'nin en önemli ilim merkezlerinden biri olan Dayah Tanoh Abee'nin kurucusu bir Osmanlı tebaası olan Firus El-Bağdâdî, 1627 yılında Açe'ye gitmiştir. Dayah Tanoh Abee zaviyesine eğitim için özellikle Sumatra adasının çeşitli yerlerinden gelen talebeler olmuştur. Eğitimlerini tamamlayan talebeler Malay bölgesinin çeşitli yerlerine yayılarak İslam'ın Güneydoğu Asya'da yayılmasına katkıda bulunmuşlardır.⁷⁵

⁷² Ekrem SALTİK, Güney Asya ve Uzak Doğu'da Osmanlı İzleri, Nesil Yayıncılık, İstanbul, 2011, s:21

⁷³ Dion PRITMA, 16. ve 19. Yüzyıllar Arasında Osmanlı ve Açe Sultanlığı İlişkileri, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Medeniyetler İttifakı Enstitüsü / Medeniyet Araştırmaları Anabilim Dalı, İstanbul, 2015, ss:23-24.

⁷⁴ A.g.e, s:61.

⁷⁵ Mehmet ÖZAY, “Güneydoğu Asya'nın İslam Kültür ve Medeniyetine Katkısı Bağlamında Açe'de Bir Osmanlı Tekkesi: Dayah Tanoh Abee”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S:30, Ocak 2006, s:194.

17. yüzyılın ikinci yarısında Açe'ye gelen diğer bir Osmanlı tebaası olan Baba Davut olarak tanınan “Davud bin Ağa İsmail bin Ağa Mustafa Cavi er-Rumi” ilmi faaliyetlerde bulunmuş ve bölgede önemli bir İslami eğitim merkezinin açılmasını sağlamıştır. Ayrıca, ilk Malayca Kur'an tefsiri kabul olarak kabul gören ve ilk baskısı da İstanbul'da yapılmış olan “*Tarjuman al- Mustafid*” adlı eserin tamamlanmasında büyük katkıları olmuştur. Baba Davud'un yazdığı Türkçe anlamı “*Yeni Başlayan Kardeşlerimiz İçin Hidayet Rehberi*” olan kitap bugüne kadar ilk derece İslami eğitim için Açe, Malezya, Endonezya, Singapur ve Tayland gibi Malay bölgesindeki okullarda okutulmuştur.⁷⁶

Malayların devletlerinde camilerde II. Abdülhamid'in adıyla Cuma hutbeleri okunmaktaydı. II. Abdülhamid de İslam birliği politikası sebebiyle uzak coğrafyadaki bu Müslüman topluluklara destek verip gelişmeleri takip etmekteydi. II. Abdülhamid 1897-1899 yılları arasında bölgeye, Osmanlı devleti ve Halifelik adına elçi olarak Mehmet Kâmil beyi göndermişti. Kâmil bey halifenin elçisi olarak çeşitli konularda faaliyetler yürütmüştür.⁷⁷

Ayrıca II. Abdülhamid, Singapur büyükelçisi Ataullah Efendi'nin verdiği malumatlara binaen Kadı Beyzavî'nin hazırladığı Kur'an mealini Malayca diline tercüme ettirerek Singapur'a yollamıştır. II. Abdülhamid'in tercüme ettirdiği Malayca Kur'an mealine ait ilk nüsha, günümüzde Singapur'da bulunan Baalwie Camii'nde Osmanlıya ait diğer eşyalarla birlikte sergilenmektedir.⁷⁸

Malaylar ve Osmanlılar arasında ikili ilişkiler olarak tanımlanan en somut vaka ise 19. yüzyılda Johor Sultanı Ebu Bekir'in İstanbul'a yaptığı iki ziyarettir. Johor Sultanı 1855 yılında İngilizlerle yaptığı anlaşma ile İngiliz idaresini kabul etmiş böylece İngiliz devleti ile çok yönlü ilişkiler geliştirmiştir. Bu ilişkilerin verdiği imkânla dış ilişkilerde de İngilizlerden bir ayrıcalık elde ederek rahat hareket edecek bir konuma ulaşmıştır. Sultan Ebu Bekir birçok Avrupa ülkesine seyahat etmiş ve İngiliz kraliyet ailesinden birçok kişi ile de görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerden 1879 yılındaki

⁷⁶ Mehmet ÖZAY, “Açe ‘de Bir Türk Alimi: Baba Davud”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S:33, Şubat 2007, ss:183-184.

⁷⁷ Mustafa ARMAĞAN, “Malezya Kimliğinde Osmanlı Damgası”, 2007, <http://www.mustafaarmagan.com.tr/genel/malezya-kimliginde-osmanli-damgasi/>, Erişim Tarihi:1.11.2018.

⁷⁸ SALTİK, A.g.e, s:66.

Londra seyahatinin ardından İstanbul'da Sultan II. Abdülhamid Han ile görüşmüştür. Johor Sultanı Ebu Bekir'e yaptığı ziyaretlerde II. Abdülhamid tarafından Osmanlı nişanı verilmiştir. Ayrıca II. Abdülhamid 1879'daki ilk ziyaretinde haremde bulunan Çerkez cariyelerden Rukiye Hanım'ı Sultanın hizmetine vererek onu taltif etmiştir. Johor Sultanı Ebu Bekir de 1884 yılında Rukiye hanımı, kardeşi Ungku Abdülmecid ile nikahlamıştır. Bu evlilik ile bir cariyeye olan Rukiye Hanım sultanlık ailesi ferdi olurken Sultanlık da Osmanlı Sarayı ile akrabalık bağı kurmuştur. Bu evlilik Malay yarımadası ve diğer coğrafyalarda zor durumda kalan Müslüman devletlerin Osmanlı'yı bir kurtarıcı olarak görüp himaye talep ettikleri bir döneme denk gelmektedir.⁷⁹

Sultan Ebu Bekir'in ikinci Osmanlı ziyareti ise 1893 yılında hac görevini ifası ardından olmuştur. Sultan Ebu Bekir hac dönüşü İngiliz işgali altında olan Mısır'da bulunan Osmanlı temsilcisi ile görüşüp İstanbul'a gelmiştir. Sultan Ebu Bekir II. Abdülhamid ile çeşitli konularda görüşmeler yapmıştır. Sultan Abdülhamid, Sultan Ebu Bekir'e İstanbul'dan ayrılırken haremden Rukiye Hanım'ın kız kardeşi olan Hatice hanımı hediye etmiştir. Sultan Ebu Bekir ülkesine döndükten sonra Hatice hanımla evlenmiştir. Hatice hanım ise bu evlilik ile sultan unvanı almıştır. Bu iki evlilik Osmanlı-Malay ilişkilerinin bir nişanı olmuştur. Bu evlilikler sonucu doğan çocuklar ve torunlar Malay tarihinde bürokrasi, siyaset ve bilim alanında önemli izler bırakmıştır. Özellikle Rukiye hanımın çocukları ve torunları Malezya tarihinde öne çıkmıştır. Rukiye hanım ilk evliliğinden sonra iki evlilik daha yapmıştır. Rukiye Hanım'ın torunu Tun Hüseyin Onn Malezya'nın üçüncü Başbakanı olmuştur. Johor eyaleti sultanı İbrahim ve oğlu Prens İsmail de Rukiye Hanım'ın torunlarıdır. Bir diğer torunu olan 1947 doğumlu Zeti Akhtar, Malezya Merkez Bankasının (Bank Negara) tarihindeki ilk kadın yöneticisidir ve "Tan Sri" yani şövalye unvanına sahiptir. 1928 doğumlu torunu olan (Seyyid) Hüseyin el-Attas ise Güney Asya'nın tanınmış akademisyenlerinden biridir. Hüseyin el-Attas, yolsuzluk, ırkçılık, emperyalizm gibi birçok güncel sosyolojik konu da uzmanlaşan bir Sosyoloji profesörüdür. Ayrıca Türkçe ye çevrilmiş bir kitabı da bulunmaktadır. Rukiye Hanım'ın diğer torunları da hala akademisyen ve bürokrat olarak üst düzey görevler yürütmektedirler.⁸⁰

⁷⁹ A.g.e, ss:56-57.

⁸⁰ A.g.e, ss:58-59.

3.2. TÜRKİYE- MALEZYA İLİŞKİLERİ

Osmanlı devletinden beri süregelen Türkiye- Malezya ilişkileri modern anlamda, 1957’de bağımsızlığını kazanan Malezya’ya 1964 yılında Hasan İstinyeli’nin büyükelçi olarak atanması ile başlamıştır. Malezya’nın üçüncü başbakanı olan Hüsesein Onn 1976-1981 yılları arasında görev yapmış olup; 1977 yılında Türkiye’yi ziyaret etmiştir. Türkiye ile Malezya arasında 13 Şubat 1977 tarihinde Ankara’da Kültür Anlaşması imzalanmıştır.⁸¹ Yine aynı tarihte Ekonomik ve Teknik iş birliği Anlaşması ve Ticaret Anlaşması da imzalanmıştır.

Malezya’nın dördüncü başbakanı olan ve 1981-2003 yılları arasında görev yapan Mahattir Bin Muhammed tarafından yönetilen hükümetler zamanında ise Deniz ve Hava Ulaşımına ilişkin Anlaşmalar (1983), Kültürel ve Bilimsel Değişim Programı (1989-1991), Standartlarda iş birliği Anlaşması (1994), Askeri Eğitim İş birliği Anlaşması (1993), Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması (1994), Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (1998) gibi birçok konuda antlaşma imzalanmıştır.⁸²

Türkiye Başbakanı Necmettin Erbakan ise Haziran 1996 tarihinde başbakan olmasının ardından ilk yurt dışı gezisini aralarında Malezya’nın da bulunduğu birkaç Müslüman ülkeye yapmıştır. Erbakan’ın Malezya ziyaretinin tarihi 17 Ağustos 1996’dır. Erbakan’a Malezya ziyareti esnasında resmî tören düzenlenmiş ve Malezya Başbakanı Mahattir Bin Muhammed ile görüşmeler yapmıştır. Ayrıca, Kuala Lumpur’da bulunduğu süre içerisinde Malezya İslam üniversitesinde kendi adına düzenlenen konferansa katılıp bir konuşma yapmıştır.⁸³ Başbakan Necmettin Erbakan bu seyahatleri ile D8 zirvesinin temellerini atmıştır.⁸⁴ 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul Çırağan

⁸¹ Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Malezya Hükûmeti arasında 13 Şubat 1977 Tarihinde Ankara’da İmzalanan Kültür Anlaşması’nın Onaylanmasının Uygun bulunduğu Dair Kanun, Resmî Gazete, Sayı:17396, 10.7.1981.

⁸² DEİK, “Malezya Ülke Raporu”, Ağustos 2014, <https://www.deik.org.tr/uploads/malezya-ulke-bulteni-2014.pdf>, Erişim Tarihi:01.11.2018.

⁸³ Reuters, Malaysia: Turkish Prime Minister Necmettin Erbakan Blames Greek Cypriots For The Violence In Cyprus During His Visit To Malaysia, ,17 Ağustos 1996, <https://reuters.screenocean.com/record/1009384> ,Erişim Tarihi:28.11.2018.

⁸⁴ Timeturk, “D8’in Unutulan Tarihi: Müslüman Ülkeler Ticarete 'Milli Para' Kullanacaklar Ama...” 25 Ekim 2017, <https://www.timeturk.com/d8-in-unutulan-tarihi-musluman-ulkeler-ticarete-milli-para-kullanacaklar-ama/haber-760329> Erişim Tarihi:28.11.2018.

Sarayı'nda yapılan Devlet ve Hükûmet başkanları zirvesinde G-8'in kuruluşu resmen ilan edilmiştir. Bu zirveye Malezya Başbakanı Mahattir Bin Muhammed de katılmıştır.⁸⁵

Malezya'nın beşinci başbakanı olan Abdullah Ahmed Badawi 2003-2009 yılları arasında görev yapmış olup; Onun döneminde ise Türk- Malay ilişkileri devam ettirilmiş, İki ülke arasındaki ekonomik ve ticari alandaki temaslar da artmıştır.

29 Haziran 2008 tarihinde ise Türkiye-Malezya ilişkilerinde gerginlik yaşanmıştır. Malezya'da muhalif lider Eski Başbakan Yardımcısı Enver İbrahim fiili livada suçlamasının ardından can güvenliği ve suikast tehlikesi sebebiyle Türk Büyükelçiliği konutuna sığınmıştır. Malezya hükümeti bu olaydan dolayı Türkiye'ye tepki göstermiş ve Türkiye Büyükelçisi Mustafa Barlas Özener'i Dışişleri Bakanlığı'na çağırarak rahatsızlıklarını iletmışlerdir. Bu görüşmeden sonra Enver İbrahim hükümetten can güvenliğim konusunda güvence aldığından dolayı kendi rızasıyla ayrılacağını belirtmiştir. Enver İbrahim 30 Haziran 2008 günü Türk Büyükelçiliği konutunun önünde basın açıklaması yaparak kendisini almaya gelen eşi ve kızıyla birlikte ayrılmıştır.⁸⁶

Malezya'nın altıncı başbakanı olan Necip Razak 2009-2018 yılları arasında görev yapmıştır. Başbakan Necip Razak döneminde Türkiye-Malezya arasında ekonomik, kültürel ve eğitim alanında ikili ilişkilerde gelişme sağlanmıştır.

Malezya Başbakanı Necip Razak 22 Şubat 2011 tarihinde Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Bu ziyaret 28 yıllık aradan sonra Malezya tarafından başbakan seviyesinde yapılan ilk resmi ziyarettir. Ankara'daki görüşmelerde askeri, siyasi, ekonomik, ticari, kültürel konular değerlendirilmiştir. Başbakan Erdoğan bu ziyaretle ilgili basın açıklamasında Türkiye'de "*Malezya yılı*", Malezya'da "*Türkiye yılı*" kutlamayı istediklerini belirterek; özellikle savunma sanayine yönelik birçok konuda ilerleme kaydedildiğini anlatmıştır. Eğitim alanında ise Erasmus benzeri çalışmalar yaparak karşılıklı akademisyen ve öğrenci değişimleri yapma konusunda olumlu yaklaşımları olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca her iki taraf da turizm, ticaret, iş, ulaşım ve inşaat

⁸⁵ D-8 Organization of Economic Cooperation, "Brief History of D-8", <http://developing8.org/about-d-8/brief-history-of-d-8/> , Erişim Tarihi:28.11.2018

⁸⁶ Faruk ZABCI ve Uğur ERGAN, "Enver Kayıp", *Hürriyet*, 01 Temmuz 2008, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/enver-kayip-9317033> Erişim Tarihi:03.12.2018.

alanlarında ikili anlaşmalar imzalayarak yakın gelecekteki yıllık ikili ticaret hacmini 5 milyar dolara çıkarma konusunda ortak hedef koymuşlardır.⁸⁷ Bunlara ek olarak da her iki ülke karşılıklı olarak vize şartlarını kaldırmışlardır.⁸⁸

22 Şubat 2011 tarihindeki ziyaret kapsamında, FNSS savunma şirketinin Malezya Silahlı Kuvvetleri için 257 adet 8x8 tekerlekli zırhlı muharebe aracının geliştirilme ve üretimini kapsayan proje ile ilgili sözleşme iki devletin başbakanları huzurunda imzalanmıştır. Bu ihracat sözleşmesi tutarı yaklaşık 600 Milyon Amerikan doları olup, o tarih itibarıyla Türkiye’den tek seferde yapılan en büyük savunma sanayii ihracat sözleşmesidir.⁸⁹

2012 yılının sonlarında Türkiye’nin önde gelen sabun ve kozmetik ürünler firması Evyap, Malezya’da palm yağı kaynaklı ürün üretimi için 130 Milyon dolarlık yatırım yapmıştır.⁹⁰ Evyap Malezya ana fabrikası Singapur sınırındaki Johor eyaletinde olup buradan birçok ülkeye de ihracat yapmaktadır.

25 Nisan 2013’de Türk Hava Yollarının Malezya’ya direk seferleri hafta da üç gün olarak başlamıştır.⁹¹ Geline son durumda ise Malaysia Airlines ve Türk Hava Yolları’nın her gün İstanbul ve Kuala Lumpur arasında karşılıklı seferleri olmaktadır. İstanbul-Kuala Lumpur hattında Emirates, Singapore Airlines, Qatar Airways ve Thai Airways olmak üzere birçok Ortadoğulu ve Asyalı havayolunun bağlantılı seferleri de bulunmaktadır.⁹²

10 Ocak 2014’de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Türkiye ve Malezya’nın diplomatik ilişkilerinin başlamasının 50. yılında, başkent Kuala Lumpur’a resmi

⁸⁷ Timeturk, “Erdoğan-Abdurrezzak Ortak Basın Açıklaması”, 22.2.2011, <https://www.timeturk.com/tr/2011/02/22/erdogan-abdurrezzak-ortak-basin-aciklamasi.html> Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁸⁸ Haber7, “Erdoğan’dan Malezya İçin Vize Müjdesi”, 22 Şubat 2011, <http://www.haber7.com/guncel/haber/715393-erdogandan-malezya-icin-vize-mujdesi> Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁸⁹ FNSS, “FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.’nin Malezya AV8 8x8 Tekerlekli Zırhlı Muharebe Araçları Projesi Yürürlüğe Girdi”, Basın Bülteni,17 Ağustos 2011, <https://www.fnss.com.tr/haber/02-haziran-2011-fnss-savunma-sistemleri-a-s-nin-malezya-av8-8x8-tekerlekli-zirhli-muharebe-araclari-projesi-yururluge-girdi> ,Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁹⁰ IDRIS- KURTBAĞ.

⁹¹ Kokpit Aero, “THY Malezya’nın Başkenti Kuala Lumpur’a Uçuyor”, 10 Nisan 2013, <http://www.kokpit.aero/thy-kuala-lumpur-malezya> ,Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁹² Skyscanner, “İstanbul- Kuala Lumpur Uçuş Bilgileri”, <https://www.skyscanner.com.tr/rotalar/ista/kulm/istanbul-varis-kuala-lumpur.html> Erişim Tarihi: 26.11.2018.

ziyarete bulunmuştur. Bu ziyaret Necmettin Erbakan ziyaretinden 18 yıl sonra Malezya'ya yapılan ilk üst düzey ziyaret olması sebebiyle ikili ilişkiler için önemli bir olaydır. Yapılan görüşmeler sonrasında iki ülke ilişkilerinin Stratejik Ortaklık düzeyine çıkarılmasına dair ortak bildiri kabul edilmiştir.⁹³ Ayrıca resmi ziyaret bitimi Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Kuala Lumpur'da bulunan Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi'ndeki törene katılmış ve törende kendilerine fahri doktora verilmiştir.⁹⁴

16-17 Nisan 2014 tarihlerinde Malezya Başbakanı Necip Razak, resmi ziyaret amaçlı Türkiye'ye gelmiştir. Görüşmeler esnasında siyasi, ekonomik, ticari ve kültürel bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkındaki konular değerlendirilmiştir. İki ülke başbakanı Türkiye-Malezya arasında serbest ticaret anlaşması ile vizelerin karşılıklı kaldırılmasına dair anlaşmayı imzalamışlardır. Serbest Ticaret Anlaşması, 1 Ağustos 2015'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye ile ASEAN üyesi bir devlet arasında imzalanan ilk Serbest Ticaret Anlaşmasıdır. Resmi ziyaret bitimi Malezya Başbakanı Necip Razak Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'yla birlikte Ankara'da yapılan SETA Vakfının "Küreselleşen Asya'da Türkiye-Malezya Stratejik Ortaklığı" konulu konferansına katılmıştır.⁹⁵

Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu ASEAN Dönem Başkanı Malezya'nın özel davetlisi olarak 4-6 Ağustos 2015 tarihlerinde Kuala Lumpur'da düzenlenen 48. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısına katılmıştır. Bu zirve esnasında Mevlüt Çavuşoğlu, Malezya Başbakanı Necip Razak ile de ticaret, savunma, IŞİD ve Suriye konularını hakkında görüşmüştür.⁹⁶

⁹³ T.C Dışişleri Bakanlığı, "Malezya", <http://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?2f64fe8b-fb41-4683-b634-eb8123b8e3fd> Erişim Tarihi: 5.10.2018.

⁹⁴ TRT Haber, "Başbakan Erdoğan'a Fahri Doktora", 10 Ocak 2014, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/basbakan-erdogana-fahri-doktora-114849.html> Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁹⁵ T.C Dışişleri Bakanlığı, "Malezya Başbakanı Abdürrezzak Ülkemizi Ziyaret Etti", <http://www.mfa.gov.tr/malezya-basbakani-abdurrezzak-ulkemizi-ziyaret-etti.tr.mfa> Erişim Tarihi:27.11.2018.

⁹⁶ CNN Türk, "Asya Ülkeleri Dışişleri Bakanları Kuala Lumpur'da Toplandı", 04 Ağustos 2015, <https://www.cnnurk.com/dunya/asya-ulkeleri-disisleri-bakanlari-kuala-lumpurda-toplandi> Erişim Tarihi:26.11.2018.

15-16 Kasım 2015 tarihlerinde yapılan G20 Antalya Zirvesine de Malezya başbakanı ASEAN Dönem Başkanı olarak davet edilmiştir. Bu zirvede Sayın Cumhurbaşkanımız Malezya Başbakanı Necip Razak ile görüşme yapmıştır.⁹⁷

2 Mayıs 2017 günü FETÖ terör örgütüne mensup olduğu düşünülen 3 Türk vatandaşı Malezya ceza yasasının 130. maddesi çerçevesinde ulusal güvenliği tehdit sebebiyle Kuala Lumpur'da gözaltına alınmıştır. Malezya İçişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Zahid Hamidi ise gözaltına alınan Türk vatandaşlarının 11 Mayıs 2017 günü Türkiye'ye iade edildiğini kamuoyuna duyurmuştur.⁹⁸ Diriliş ismi verilen bu operasyon için Türk ve Malay makamları ortaklaşa çalışmıştır. Türkiye operasyon için özel bir ekip oluşturup Malezya'ya göndermiştir. Bu ekip bütün süreci ilgili makamlarla koordineli yürütmüştür.⁹⁹

10 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da yapılan D8 zirvesine Malezya'yı temsilen Malezya Başbakan Yardımcısı Zahid Hamidi katılmıştır. Hamidi bu ziyaret esnasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile de görüşmüştür. Yapılan görüşmelerde Myanmar'dan kaçan mülteciler ile ilgili konular değerlendirilmiştir. Bunun yanında eğitim alanındaki konular da öne çıkmıştır. Bu görüşmelerde İbn-i Haldun Üniversitesi'nin, Malezya'nın Kedah eyaletinde bulunan Al-Bukhary Uluslararası Üniversitesi'ni 1 Ocak 2018'de devralmasına ve bünyesinde bir kampüsünün kurulmasına karar verilmiştir. Bu üniversitede mühendislik, savunma ve havacılık gibi teknik ve teknolojiye ağırlıklı dersler verilmesi planlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin iki ülke arasındaki eğitim ortak girişimlerini teşvik etmek ve Türkiye de eğitim görmek isteyen Malezyalı öğrencilere burs vermek için Maarif Vakfı ile ortak çalışılacağı

⁹⁷ Hürriyet, "Erdoğan Malezya Başbakanı ile Görüşmeye Böyle Geldi, G-20'de Müzik Dinletileri İptal Edildi", 14 Kasım 2015, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/erdogan-malezya-basbakani-ile-gorusmeye-boyle-geldi-40014044> Erişim Tarihi:26.11.2018.

⁹⁸ Yeni Şafak, "Malezya FETÖ'cülere Türkiye'ye İade Etti", 12 Mayıs 2017, <https://www.yenisafak.com/dunya/malezya-fetoculeri-turkiyeye-iade-etti-2657304> Erişim Tarihi:5.12.2018.

⁹⁹ Cankut TAŞDAN, "Malezya'daki FETÖ'cülere Yönelik 'Diriliş' Operasyonu", *Anadolu Ajansı*,18 Mayıs 2017, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/malezya-daki-fetoculere-yonelik-dirilis-operasyonu/820859> Erişim Tarihi:5.12.2018.

konusulmuştur. Her iki ülkenin kültürünü, sanatını ve medeniyetini tanımak amacıyla Yunus Emre Enstitüsü ile kültürel alanlarda da iş birliğinin artırılması planlanmıştır.¹⁰⁰

Malezya gelenek olarak kadınların sosyal hayatta yer almasını önemseyen bir yapıdadır. Bu sebeplerle Malezya'ya Aralık 2017 de Büyükelçi olarak atanan Doç. Dr. Merve Kavakcı siyasi kişiliği sebebiyle Malezya ile olan ikili ilişkilerin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Sayın Büyükelçinin göreve başladığı tarihten itibaren yapmış olduğu faaliyetler Malezya basını tarafında da dikkatle izlenmektedir.¹⁰¹

Bugüne kadar Türkiye ve Malezya pek çok bölgesel ve uluslararası konularda Birleşmiş Milletler (BM), İslam İş birliği Teşkilatı ve G-8 gibi uluslararası örgütlerde ortak tavır takınmışlardır. Bu manada her iki ülke de Batılı devletlerin haksız uluslararası uygulamalarına muhalefet etmektedirler. ABD'nin Irak işgaline karşı çıkmışlar ve Arap Baharında ülkelerin demokratikleşmesini savunmuşlardır. Ayrıca mavi Marmara olayında Malezya İsraili kınayarak Türkiye'yi desteklemiştir. Myanmar'da Müslüman halka yapılan zulüm konusunda da aynı görüşte olup mültecilerin haklarını uluslararası düzeyde savunmuşlardır. Her iki ülke dünyada dini motifli terör akımlarına benzer tavır sergilemişlerdir. Artan İslam fobi ve medeniyetler çatışması teorisinin olumsuz etkilerini izledikleri politikalarla azaltmaya çalışmaktadırlar.¹⁰²

Malezya'da Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Ermenistan ve İsrail Büyükelçilikleri mevcut olmayıp¹⁰³; Rum, Ermeni lobisi veya ayrılıkçı talepler içinde Türk vatandaş ağı bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu çevrelerin takip ettiği konuların basında ilgi uyandırmadığı gözlemlenmektedir.

¹⁰⁰ The Star People's Paper, "DPM: Malaysia and Turkey Enjoying Extraordinarily Strong Ties", 22 Ekim 2017, <https://www.thestar.com.my/news/nation/2017/10/22/zahid-on-turkey-malaysia-ties/>, Erişim Tarihi:5.10.2018.

¹⁰¹ FMT News, "New Turkish Envoy to Malaysia Defied Hijab Ban in 1999", 29 Temmuz 2017, <https://www.freemalaysiatoday.com/category/nation/2017/07/29/new-turkish-envoy-to-malaysia-defied-hijab-ban-in-1999/> Erişim Tarihi:4.12.2018.

¹⁰² IDRIS- KURTBAĞ.

¹⁰³ Ministry of Foreign Affairs Malaysia, "Diplomatic and Consular List", Ocak 2019 <http://www.kln.gov.my/documents/8390448/8439172/Diplomatic+and+Consular+List/609dd90b-5710-4de9-9764-0c7adf145caa> Erişim Tarihi:28.0.2019.

Birçok Türk öğrenci Malezya'ya dil kursu ve yüksek öğretim için eğitime gelmektedir. Aynı şekilde de Malezyalı öğrenciler de aynı nedenlerle Türkiye'ye gitmektedirler. Bu öğrenci hareketliğinin yanında, Malezya'da sürekli ikamet eden yaklaşık 600 Türk vatandaşı; Türkiye'de ise 300 civarında Malezya vatandaşı bulunmaktadır.¹⁰⁴

Malezya'da Müstakil Sanayici ve İş adamları Derneğinin (MÜSİAD) bir şubesi bulunmakta olup Malezyalı iş adamları dernekleri ile de iş birliği yapmaktadırlar.¹⁰⁵ Malezya'da; Fnss A.Ş, Yonca-Onuk, Evyap, Novaplast, Tepe Kimya, Dorçe, Aselsan, Arçelik-Beko, Havelsan gibi belli başlı Türk firmaları faaliyette bulunmaktadır.¹⁰⁶

¹⁰⁴ T.C Dışişleri Bakanlığı, "Malezya".

¹⁰⁵ MÜSİAD, "MoU Signed Between MUSIAD and DPIM, the Malaysian-Based Businessmen's Association", 24 Temmuz 2018, <http://www.musiad.org.tr/en/foreign-relations/mou-signed-between-musiad-and-dpim-the-malaysian-based-businessmen-s-association> Erişim Tarihi:30.11.2018.

¹⁰⁶ T.C Dışişleri Bakanlığı, "Malezya".

4. MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLER

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU

Bu çalışmanın amacı ulusötesi göç ağı örneği olan Malezya'da yaşayan Türkleri üç ana konuda inceleyerek genel bir çerçeve çizmektir. Birinci konu Malezya'da yaşayan Türklerin sosyal uyumlarını incelemektir. İkinci konu Malezya ve Türkiye'nin çeşitli kriterlerle karşılaştırılması ve bu kriterler hakkında Malezya'da yaşayan Türklerin düşüncelerinin anlaşılmasıdır. Son konu ise Malezya'da yaşayan Türklerin; Türkiye ile olan maddi ve manevi bağlarının ne seviyede olduğunun çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelenmesidir.

4.1.1. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Verilerin Analizi

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket uygulanmadan önce ön anket uygulaması yapılmış, yapılan incelemeden sonra anket formları yeniden düzenlenmiştir. Anket formu ile ilgili İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Etik Kurulu Onayı alınmıştır. Ankette yukarıda belirttiğimiz üç ana konuyu incelemeye yönelik beş kısımdan oluşan otuz soru sorulmuştur. Anketin birinci kısmında altı sorudan oluşan demografik özellikler ile ilgili sorular bulunmaktadır. İkinci kısımda kişilerin Malezya'ya geliş sebepleri, Malezya'da yaşama süreleri ve dil bilme durumları gibi mevcut durumlarını anlamaya yönelik dört soru vardır. Üçüncü kısımda kişilerin Malezya'ya sosyal uyumları ve yaşadıkları sıkıntıları anlamaya yönelik altı soru sorulmaktadır. Anketin dördüncü kısmında Türkiye ve Malezya'yı karşılaştırarak ankete katılanların algılarını ölçmek amaçlı on soru bulunmaktadır. Anketin beşinci ve son kısmında ise kişilerin Türkiye'ye olan maddi ve manevi bağlarının ne seviyede olduğunun anlamak amaçlı beş soru sorulmaktadır.

Alan çalışması kapsamında anket çalışmasına ek olarak bilgi edinmek amaçlı sohbet tarzında araştırma konusunun çevresinde bazı görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerin değerlendirmeleri ekler bölümünde yer almaktadır.

Araştırmada verilerin analizi için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılmıştır. Verilerin analizi kapsamında öncelikli olarak katılımcıların demografik bilgilere göre dağılımları oluşturulmuş ve daha sonra diğer konular karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

4.1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evreni Malezya’da yaşayan Türk vatandaşlarıdır. Dışişleri Bakanlığı’nın resmî sitesinde verilen bilgiye göre yaklaşık 600 Türk vatandaşı Malezya’da ikamet etmektedir. Araştırmanın örneklemesine ise Malezya’da yaşayan Türk vatandaşlarından basit tesadüfi yöntemle seçilen ve araştırmaya katılmak için gönüllü olan 140 kişi dahil edilmiştir.

4.1.3. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

Araştırmada kullanılan anket sorularının Malezya’ya göç eden Türklerin sosyal uyumlarını, Malezya ve Türkiye hakkındaki algılarını ölçmek ve Türkiye ile olan maddi ve manevi bağlarının ne seviyede olduğunu anlamak için yeterli olduğu, araştırmaya katılan kişilerin sorulara doğru ve samimi cevap verdiği ve araştırma yapılan kesitin geneli yansıttığı varsayılmıştır.

Araştırma kapsamında zaman ve maliyet sınırı ile genel olarak Türklerin yoğun olarak yaşadığı Batı Malezya’da özellikle başkent Kuala Lumpur ve Selangor eyaletlerinde anketler yapılmıştır. Anket yapılan kişiler için sınırlılıklar ise Malezya’da ikamet etmek, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, 15 yaş ve üstü olmaktır.

4.1.4. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar

Malezya’nın kentsel yapısı, trafik durumu ve sıcak tropikal iklimden dolayı Türklerin bir arada olacağı, sosyal ortamların gelişeceği kahvehane ve cami gibi buluşma alanları oluşmamıştır. Bu nedenle Türklere ulaşmak için belli kurumların desteğini almak zarureti oluşmuştur. Anketler T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliği, Yunus Emre Enstitüsü Malezya Şubesi, Türk Hava Yolları, Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Türk Öğrencileri Derneği, EVYAP Kozmetik Şirketi, FNSS Savunma Firması ve MÜSİAD Malezya şubesi, Malezya’da ticaret yapan Türk esnaftan yardım alınarak ulaşılan kişilere uygulanmıştır.

Çalışmanın teorik kısmı hazırlanırken bu alanda yapılan çalışmaların yetersizliği sebebiyle kaynak sıkıntısı yaşanmıştır. Özellikle Malezya Türkiye ilişkileri ile ilgili kısımda Türkiye ve Malezya'nın çeşitli bakanlıklarının dış politika ve ekonomi ile ilgili raporları ile yerli ve yabancı haber ajanslarının yaptıkları haberler kaynak olarak değerlendirilmiştir. Malezya'da yaşayan Türklerin durumu ile ilgili sadece Dışişleri Bakanlığı'nın yaklaşık 600 kişi şeklindeki bilgi notundan başka bir kaynağa ulaşılamamıştır. Bu eksiklik, alan çalışması sırasında yürütülen gözlemlerle ve görüşmelerle giderilmeye çalışılmıştır.

4.2.MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKLERİN GENEL DURUMLARI, BULUŞMA MEKÂNLARI VE ORGANİZASYONLAR

Malezya'da bulunan Türk nüfusu 600 civarındadır. Malezya'ya gelen Türkler genellikle eğitim ve iş amaçlı gelmektedir. Türklerin Malezya'yı tercih etmelerinde; Müslüman bir ülke olması, halkın yaygın bir şekilde İngilizce bilmesi, ekonomik durumunun çevre ülkelere göre daha iyi olması ve hoşgörü ortamının bulunması gibi sebepler öne çıkmaktadır.

Malezya'nın coğrafi ve ekonomik yapısından dolayı genel nüfusun %80'i batı Malezya'da yaşamaktadır. Malezya'da yaşayan Türklerin büyük kısmı ise Batı Malezya'da bulunan başkent Kuala Lumpur ve Selangor eyaletlerinde bulunmaktadır. Bu eyaletler şehir yapısı olarak çok yüksek katlı sitelerden oluşan oturma alanlarına sahiptir. Yetersiz yollar ve yüksek katlı binalardan oluşan şehirleşme nedeniyle yoğun trafik yaşanmaktadır. Bu sebeple insanlar hayatlarını iş, okul, ev üçgeninde olacak şekilde tasarlamaktadır. Boş vakitlerde ise iklimin sıcak ve nemli olması sebebiyle alışveriş merkezlerine veya şehir dışındaki yüksek rakıma sahip mesire alanlarına gidilmesi sebebiyle Türklerin bir arada olacağı, sosyal ortamların gelişeceği kahvehane ve cami gibi buluşma mekânları oluşmamıştır. Türkler daha çok resmî kurumlar ve dernekler aracılığıyla bir araya gelmektedir.¹⁰⁷ Bu organizasyonlar;

¹⁰⁷ Bu durumu ile ilgili bir ifade çalışmanın ekinde bulunan "Doç. Dr. Saim Kayadibi ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümünde yer almaktadır. Saim Kayadibi; "*Malezya'da yaşayan Türkler kendi aralarında sıklıkla aile ziyaretleri yapmaktadırlar. Fakat toplu olarak yaptıkları özel bir faaliyetleri yoktur. Toplu olarak Türklerin görüştüğü elçilik binasında olan bayramlaşma etkinlikleri ve resmi resepsiyonlar vardır.*" şeklinde ifade etmektedir.

29 Ekim Resepsiyonu: Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıldönümünü kutlamak amaçlı yapılan 29 Ekim Resepsiyonları bütün dünyadaki Türk temsilcilikleri vasıtasıyla resmi olarak organize edilen bir kutlamadır. 29 Ekim Resepsiyonları yabancı ülkelerde yaşayan Türk vatandaşlarını bir araya getiren de bir organizasyondur. T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğinin her yıl düzenlendiği 29 Ekim Resepsiyonu Malezya'da yaşayan Türklerin bir araya geldiği yıl içindeki en kalabalık organizasyondur. En son resepsiyon 29 Ekim 2018 günü Kuala Lumpur JW Marriot Otelin balo salonunda yapılmış olup 1000 kadar misafir katılmıştır. Resepsiyon katılımcılarından 400'den fazlası Türk vatandaşı olmuştur.

Fotoğraf 4 1:29 Ekim Resepsiyonu- Kuala Lumpur JW Marriot Otel¹⁰⁸

15 Temmuz Anma Töreni: 15 Temmuz 2016 günü yaşanan darbe girişimi Türk Milletinin direnişi ile bastırılmış olup birçok Türk vatandaşı şehit ve gazi olmuştur. Malezya'da yaşayan otuz kadar Türk vatandaşı ise bu hain girişim sonrası 16 Temmuz 2016 günü büyükelçilik binası önünde toplanarak Türk devletine olan desteklerini göstermişlerdir. TBMM ise aldığı kararla 15 Temmuz gününü “Demokrasi ve Milli Birlik Günü” ilan etmiştir.

¹⁰⁸ Fotoğraf T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğinden alınmıştır. (12.02.2019)

Fotoğraf 4 2: Darbe girişimi karşı destek mitingi-Eski T.C Kuala Lumpur Büyükelçilik binası-16 Temmuz 2016¹⁰⁹

T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğimiz her yıl “15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü” anma törenini organize etmektedir. İlk anma töreni 15 Temmuz 2017 tarihinde Büyükelçilik konsolosluk salonunda yapılmış olup yüze yakın Türk vatandaşı katılmıştır. En son anma töreni ise 15 Temmuz 2018 günü Yunus Emre Enstitüsü Kuala Lumpur Şubesi konferans salonunda yapılmış olup yüz elli civarında Türk vatandaşı katılmıştır.

¹⁰⁹ Fotoğraf T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğinden alınmıştır. (12.02.2019)

Fotoğraf 4 3: 15 Temmuz 2018 Anma Töreni -Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü¹¹⁰

T.C Kuala Lumpur Büyükelçilik Konutu: Malezya’da yaşayan Türklerin bir araya geldiği diğer resmi kurum ise T.C Kuala Lumpur Büyükelçilik Konutudur. Malezya’da görev yapan büyükelçilerimiz çok çeşitli vesilelerle Türk vatandaşları ile kendi konakladığı konutta buluşmaktadırlar. Şu an görev yapan T.C Kuala Lumpur Büyükelçilisi Dr. Merve Safa Kavakcı büyükelçilik konutunda Malezya’da yaşayan aileleri, çeşitli üniversitelerde okuyan Türk öğrencileri ve Malezya’da faaliyet gösteren büyük Türk firmaları çalışanlarını yemek programı ile misafir edip bir araya getirmektedir.

¹¹⁰ Fotoğraf Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsünden alınmıştır. (12.02.2019)

Fotoğraf 4 4: T.C Kuala Lumpur Büyükelçilik Rezidansı-Büyükelçilik Vatandaş Buluşması-27 Aralık 2018¹¹¹

Yunus Emre Enstitüsü: 05.05.2007 tarihli ve 5653 sayılı Kanun ile kurulan Yunus Emre Vakfına bağlı olan Yunus Emre Enstitüleri'nin amacı Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini ve sanatını tanıtmak ve bu amaçla eğitim vermek gibi faaliyetler de bulunmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışında 56 merkezi bulunmaktadır.¹¹² Malezya'daki Yunus Emre Enstitüsü ise Kuala Lumpur'da 6 Ocak 2017'de açılmıştır. Enstitü ise kurulduğu günden itibaren gerek yabancı ve gerekse Türk vatandaşlarının katıldığı birçok faaliyette bulunarak Türkiye'nin yumuşak gücü olmayı başarmıştır. Yunus Emre Enstitüsü Malezya'da yaşayan Türk vatandaşları için kültür ve eğitim amaçlı bir araya gelerek sosyalleştiği bir kurum olmuştur.

Yunus Emre Enstitüsü organizesinde T.C Kuala Lumpur Büyükelçilisi Dr. Merve Safa Kavakcı da katılımı ile düzenli aralıklarla Doktora ve Master Öğrencilerinin kendi çalışma konularını sunum programı yapılmaktadır. Bu organizasyona Kuala Lumpur'da öğrenim gören genelde resmi burslu Doktora ve Master öğrencileri ve büyükelçilik çalışanları katılmaktadır. Bu organizasyon elli yakın kişinin katılımıyla gerçekleştirilmektedir.

¹¹¹ Fotoğraf T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğinden alınmıştır. (12.02.2019)

¹¹² Yunus Emre Enstitüsü, <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> ,Erişim Tarihi:18.02.2019.

Bunun dışında Yunus Emre Enstitüsünde Türk vatandaşlarının katıldığı Kutlu doğum haftası programları, Mehmet Akif Ersoy’u anma etkinliği ve çeşitli seminerler yapılmaktadır.

Fotoğraf 4 5: Doktora ve Master Öğrencilerinin Kendi Çalışma Konularını Sunum Programları- Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü- 10 Aralık 2018¹¹³

Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Resmi Türk Öğrenci Birliği: Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi (IIUM) 20 Mayıs 1983 tarihinde İslam İş birliği Teşkilatı’na üye ülkelerin sponsorluğunda kurulmuştur. Üniversitenin ana kampüsü ve merkezi Selangor’dadır. Üniversitenin eğitimdeki amacı İslami bakış açısıyla beşerî ilimleri öğretmektir. Üniversitenin lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi verilen on dört fakültesi bulunmaktadır. Üniversiteden 2018 yılı itibariyle 117 ülkeden gelen 90 bini aşkın öğrenci mezun olmuştur. İki binden fazla akademik personeli olan üniversitede şu an 26 bin öğrenci eğitim görmektedir.¹¹⁴

İslam ülkelerinden birçok öğrencinin beraber okuduğu Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi’nde ise seksenden fazla Türk öğrenci eğitim görmektedir. Türk öğrencilerin bir kısmı ise Türkiye devleti tarafından gönderilen resmi burslu yüksek lisans ve doktora öğrencileridir. IIUM’de eğitim gören Türk öğrencilerin kurduğu İngilizce ismi “*IIUM Turkish Students Society*” olan Malezya Uluslararası İslam

¹¹³ Fotoğraf Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsünden alınmıştır. (12.02.2019)

¹¹⁴ IIUM, Overview, <http://www.iium.edu.my/page/about-iium> ,Erişim Tarihi:18.02.2019.

Üniversitesi Resmi Türk Öğrenci Birliği bulunmaktadır. IIUM Türk Öğrenci Birliği üniversite bünyesinde çeşitli etkinliklerle Türkiye'nin tanınımını yapmaktadır.¹¹⁵

Fotoğraf 4 6: IIUM Ümmet Haftası Etkinliği Türkiye Standı-IIUM Türk Öğrenci Birliği- 26 Kasım 2018¹¹⁶

MÜSİAD Malezya Şubesi: Türk iş adamları ve esnaflarının üye olduğu bir dernektir. Merkezi başkent Kuala Lumpur'da bulunup yirmi civarında üyesi vardır. Türk iş adamlarını bir araya geldiği organizasyonlar yapmaktadır. MÜSİAD Malezya Şubesi Malezya'da bulunan diğer iş adamları dernekleri ile de işbirliği yapmaktadır.

Türk Restoranlar: Başkent Kuala Lumpur da Yusuf Usta ve İstanbul Kafe isimli iki Türk lokantası bulunmaktadır. Bu işletmelerde Türkler tarafından ziyaret edilmektedir. Genelde bu mekanlar yemek amaçlı kısa süreli ve seyrek periyotlarla ziyaret edilmektedir.

¹¹⁵ IIUM ve IIUM Türk Öğrenci Birliği ile ilgili detaylı bilgi çalışmanın ekinde bulunan "IIUM TÜRK Öğrenci Birliği Başkanı Taha Alperen Bozkurt ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümde yer almaktadır.

¹¹⁶ Fotoğraf T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğinden alınmıştır. (12.02.2019)

Fotoğraf 4 7: Hikmet Usta'nın Semt Pazarındaki Döner Tezgâhı- Kuala Lumpur¹¹⁷

Yukarıda adı geçen Malezya'da yaşayan Türklerin bir araya geldiği mekanlar ve organizasyonlar genel olarak bir amaca yönelik yerlerdir. Bu mekanlarda biraraya gelen Türkler birbirleriyle Malezya ile ilgili tecrübelerini paylaşmakta; yaşadıkları bir sıkıntı veya öğrenmek istedikleri bir konu olduğu zamanda sosyal olarak destek almaktadırlar.

¹¹⁷ Fotoğraf araştırmacın kendisi tarafından Kuala Lumpur eyaleti Tuanku Abdul Rahman sokağındaki Semt pazarında çekilmiştir. (02.03.2019)

4.3. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.3.1 Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Nitelikleri

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş aralığı, eğitim durumu, meslek, aylık gelir durumu ve medeni hali ile ilgili bilgilerini içeren demografik verilere göre dağılım tablosu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.1: Demografik Verilere Göre Dağılım

		N	%
Cinsiyet	Erkek	100	71.4
	Kadın	40	28.6
Yaş Aralığı	15-17	2	1.4
	18-21	17	12.1
	21-25	26	18.6
	26-30	39	27.9
	31-35	29	20.7
	36-40	12	8.6
	41-50	12	8.6
	50 ve üstü	3	2.1
Eğitim Durumu	İlköğretim	9	6.4
	Lise	18	12.9
	Üniversite	67	47.9
	Lisans Üstü	46	32.9
Meslek	Öğrenci	67	47.9
	Ev hanımı	10	7.1
	Devlet Kurumu Çalışanı	24	17.1
	Özel şirket çalışanı	13	9.3
	Esnaf	8	5.7
	Sivil toplum kuruluşu çalışanı	7	5.0
	Çalışmıyor	8	5.7
	Diğer	3	2.1
Aylık Gelir	MR 0-1500 (0-400 USD)	25	17.9
	MR 1500-3000 (400-750 USD)	55	39.3
	MR 3000-5000 (750-1200 USD)	22	15.7
	MR 5000-8000 (1200-2000 USD)	11	7.9
	MR 8000-12000 (2000-3000 USD)	8	5.7
	MR 12000+ (3000+ USD)	19	13.6
Medeni Durum	Evli Değil	57	40.7
	Evli	83	59.3
	TOPLAM	140	100

Araştırmaya katılan bireylerin %71,4'ü erkeklerden oluşurken %28,6'sı kadınlardan oluşmaktadır. Bireylerin yaş dağılımlarına ilişkin sıklık tablosuna göre araştırmaya çoğunlukla genç bireylerin katıldığı görülmektedir. 26-30 yaş aralığı %27,9 ile en yoğun katılım göstermektedir.

Araştırmaya katılanların %6,4'ü ilköğretim, %12,9'u lise, %47,9'u üniversite ve %32,9'u ise yüksek lisans veya doktora mezunudur. Yani katılımcıların çoğunluğunun eğitim düzeyi yüksek olup %80,7'sinin eğitimi üniversite ve üstü iken ilköğretim ve lise mezunları toplamı yaklaşık %19,3'dür.

Araştırmaya katılan bireylerin %47,9'u öğrenci, %17,1'i devlet kurumu çalışanı, %9,3'ü özel şirket çalışanı, %7,1'i ev hanımı, %5,7'si esnaf¹¹⁸, %5'i sivil toplum kuruluşu çalışanı, %5,7'si çalışmıyor ve %2,1'i diğer sektörlerde çalışmaktadır.

Araştırmaya katılanların hane gelirlerine ilişkin sıklık tablosu yukarıda verilmiştir. %39,3'lük bir çoğunluğun aylık hane geliri 1500 ile 3000 MR (400-750 USD) arasında olmakla beraber %17,9'u 0-1500 MR (0-400 USD) arası, %15,7'si 3000-5000 MR (750-1200 USD) arası, %7,9'u 5000-8000 MR (1200-2000 USD) arası, %5,7'si 8000-12000 MR (2000-3000 USD) arası ve %13,6'sı 12000 MR (3000+ USD) ve üzeridir. Malezya şartlarına göre yukarıda tablodaki en az gelir seviyesi olan üç gruba (0-1200 USD) orta ve alt gelir grubu olarak değerlendirebiliriz. Buna göre araştırmaya katılanların çoğunluğu (%72,9) orta ve alt gelir grubundandır.

¹¹⁸ Bu durumu ile ilgili bir ifade çalışmanın ekinde bulunan "T.C Kuala Lumpur Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesi Personeli Bilal Duman ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümünde yer almaktadır. Bilal Duman; "Malezya'daki Türkler ticaret olarak eşarp, seccade gibi ürünlerin satışını yapmaktadır. Son senelerde ise az sayıda Türk büyük ticari şirketlerde üst düzey yönetici olarak çalışmaya başlamıştır." şeklinde ifade etmektedir.

Tablo 4.2: Eğitim seviyesi ile gelir seviyesi ilişkisinin incelenmesi (Ki-kare testi)

		Aylık gelir seviyeniz nedir?						İlişki Testi		
		MR 0- 150 0	MR 1500 - 3000	MR 3000 - 5000	MR 5000 - 8000	MR 8000- 12000 0	MR 12000 +	Topla m	X ²	P
Eğitim Durum u	İlköğreti m	2	4	1	1	1	0	9	46,336	0.000
	Lise	1	8	0	7	2	0	18		
	Üniversite	11	28	11	1	1	15	67		
	Lisans Üstü	11	15	10	2	4	4	46		
	Toplam	25	55	22	11	8	19	140		

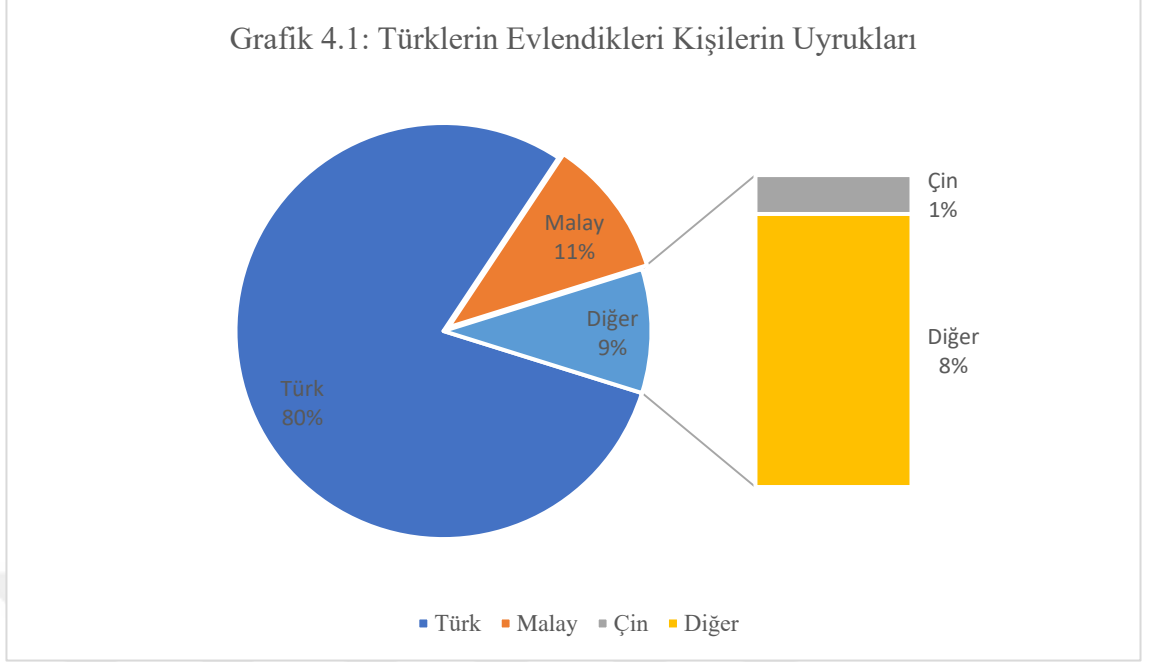
Bireyin Eğitim Durumu ile Gelir Durumu Arasında İlişki Var mıdır?

H0: Bireyin eğitim durumu ile gelir durumu arasında ilişki yoktur.

H1: Bireyin eğitim durumu ile gelir durumu arasında ilişki vardır.

Ki-kare testinin p-değeri 0,000 < 0,05 olduğundan H0 hipotezi reddedilmiştir. Yani bireyin eğitim durumu ile Malezya'daki gelir durumu arasında ilişki vardır. Eğitim durumunun artmasına bağlı olarak gelir seviyesi de artmaktadır. Bu verilere göre 5000 RM (1200 USD) üstü geliri olan son üç grubu Malezya şartlarına göre üst gelir grubu olarak varsayabiliriz. Katılımcılardan üst gelir grubunda bulunanların %71'i üniversite ve üstü eğitime sahipken; %29'nin ise lise ve altı eğitim düzeyinde bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların %13,5'i 12000 RM (3000 USD) üzeri en üst düzey gelire sahiptir. En üst düzey gelire sahip katılımcıların tamamı üniversite ve üstü eğitim seviyesindedir.

Grafik 4.1: Türklerin Evlendikleri Kişilerin Uyrukları

Araştırmaya katılan bireylerin %59,3’ü evli olup; evli olanların %80’i Türk, %11’ü Malay, %1’si Çin uyruklu birisi ile evli iken %8 diğer uyruklar ile evlidir.

Tablo 4.3: Cinsiyet ve Eş Uyruğu Karşılaştırması

		Evlisenez eşinizin uyruğu nedir?					Toplam
		Evli değilim	Türkiye	Malay	Çin	Diğer	
Cinsiyetiniz	Erkek	44	41	8	1	6	100
	Kadın	13	25	1	0	1	40
	Toplam	57	66	9	1	7	140

Katılımcılardan kadınların %68’i evli iken erkeklerin %56’sı evlidir. Katılımcıların yabancı ile evlenmeye göre cinsiyet dağılımı ise %88’i erkek ve %12’si kadındır. Yani yabancı uyruklu kişilerle evlenenlerin çoğu erkek katılımcılardır.¹¹⁹

¹¹⁹ Bu durumu destekleyen bir ifade çalışmanın ekinde bulunan “T.C Kuala Lumpur Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesi Personeli Bilal Duman ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi” bölümünde yer almaktadır. Bilal Duman; “Malezya’da iş imkânı elde eden bazı Türk erkekleri yerleştikten sonra da Malay kadınlarla evlilikler yapmaktadırlar. Malay kadınlar ise Türklerle evliliğe olumlu bakmaktadırlar. Ayrıca evlilik vasıtasıyla vize problemleri de çözülmektedir.” şeklinde ifade etmektedir.

Bu durumu destekleyen diğer ifade çalışmanın ekinde bulunan “Doç. Dr. Saim Kayadibi ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi” bölümünde yer almaktadır. Saim Kayadibi; “Malezya’da yaşayan birçok Türk Malaylarla evlilik yapmıştır. Özellikle Malezya’da yaşayan Türk erkekler Malay kadınlarla evlenmişlerdir.” şeklinde ifade etmektedir.

4.3.2. Araştırmaya Katılanların Malezya Geliş Sebepleri ve Mevcut Durumları

Araştırmaya katılan bireylerin Malezya'ya geliş sebeplerini ve Malezya'da yaşama süreleri ile ilgili bilgilerini içeren tablo aşağıda yer almaktadır.

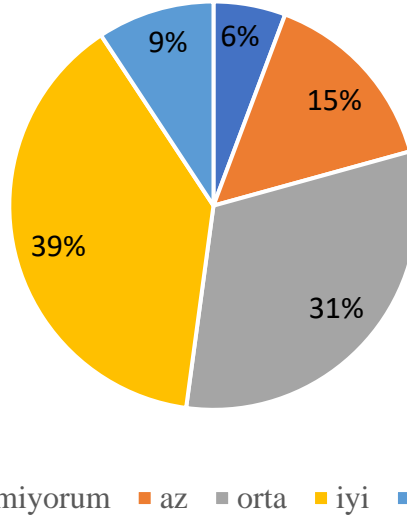
Tablo 4.4: Malezya'ya Geliş Sebebi ve Yaşama Süresi

		N	%
Malezya'ya geliş sebebi nedir?	İş	48	34.3
	Eğitim	76	54.3
	Evlilik	7	5.0
	Farklı bir ülkede yaşama isteği	2	1.4
	Yakınlarının daveti	1	0.7
	Diğer	6	4.3
Malezya'da kaç yıldır yaşıyorsunuz?	0-1 Yıl	64	45.7
	2-3 Yıl	35	25.0
	4-5 Yıl	7	5.0
	6-9 Yıl	13	9.3
	10 Yıl ve üzeri	21	15.0
	TOPLAM	140	100

Araştırmaya katılan bireylerin Malezya'ya geliş sebepleri %54,3 eğitim, %34,3 iş, %5 evlilik, %1,4 farklı bir ülkede yaşama isteği ve %0,7 yakınlarının daveti şeklindedir.

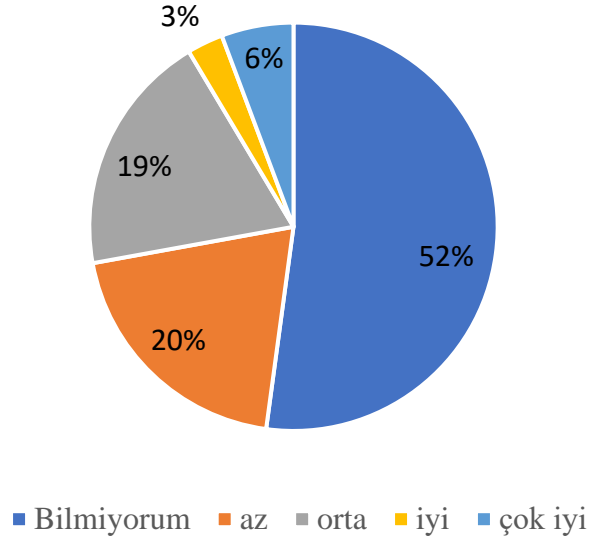
Araştırmaya katılan bireylerin Malezya'da yaşama sürelerine ilişkin sıklık tablosu yukarıda verilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu %45,7'si 0-1 yıl arası Malezya'da yaşamasına karşın 6 yıl ve üzeri yaşama süresin sahip bireylerin oranı %24,3 dür.

Grafik 4.2: İngilizce Seviyesi

Bireylerin %5,7'si İngilizce bilmez iken %15'i az seviyede, %31,4'ü orta seviyede, %38,6'sı iyi seviyede ve %9,3'ü çok iyi seviyede İngilizce bilmektedir. Yani katılımcıların büyük çoğunluğu (%79,3) orta ve üstü seviyede İngilizce bilmektedir.

Grafik 4.3: Malayca Seviyesi

Araştırmaya katılan bireylerin %52,1'i Malayca bilmez iken %20'si az seviyede, %19,3'ü orta seviyede, %2,9'u iyi seviyede ve %5,7'si çok iyi seviyede Malayca bilmektedir. Yani katılımcıların az bir kısmı (%27,9) orta ve üstü seviyede Malayca bilmektedir.

Tablo 4.5: Malezya’da yaşama süresine göre Malayca bilme seviyesinin incelenmesi (Ki-kare testi)

	Malayca bilme seviyeniz nedir?						İlişki Testi		
	Bilmiyorum	Az	Orta	İyi	Çok iyi	Toplam	X ²	P	
Kaç yıldır Malezya’da yaşıyorsunuz?	0-1 Yıl	46	16	2	0	0	64	85,474	0
	2-3 Yıl	20	9	6	0	0	35		
	4-5 Yıl	1	1	4	1	0	7		
	6-9 Yıl	3	1	6	0	3	13		
	10 Yıl ve üzeri	3	1	9	3	5	21		
	Toplam	73	28	27	4	8	140		

Malezya’da yaşama süresi ile Malayca bilme seviyesi arasında bir ilişki var mıdır?

H0: Malezya’da yaşama süresi ile Malayca bilme seviyesi arasında ilişki yoktur.

H1: Malezya’da yaşama süresi ile Malayca bilme seviyesi arasında ilişki vardır.

Ki-kare testinin p-değeri $0,000 < 0,05$ olduğundan H0 hipotezi reddedilir. Yani Malezya’da yaşama süresi ile Malayca bilme seviyesi arasında ilişki vardır. Malezya’da yaşam süresinin artmasıyla Malayca bilme seviyesi artmaktadır. Katılımcıların %27,9’u orta ve üstü seviyede Malayca bilmektedir. Orta ve üstü seviye Malayca bilenlerin %33,3’ünün Malezya’da yaşama süresi 5 yıl ve altı iken orta ve üstü seviye Malayca bilenlerin %66,6’sının Malezya’da yaşama süresi 6 yıl ve üstüdür. Bunun yanında çok iyi seviye Malayca bilenlerin tamamının yaşama süresi 6 yıl ve üstüdür.

4.3.3 Araştırmaya Katılanların Sosyal Uyum Durumları ve Sorunları

Araştırmaya katılan bireylerin sosyal hayata uyum seviyeleri %15 çok iyi, %31,4 iyi, %42,1 normal, %6,4 kötü ve %5 çok kötüdür. Araştırmadaki katılımcıların az bir kısmının (%11,4) olumsuz görüş (kötü-çok kötü) belirtmesine karşın katılımcıların çoğunluğu Malezya’daki sosyal hayata uyum sağladığını düşünmektedir.

Tablo 4.6: Katılımcıların Malezya'daki Sosyal Hayata Uyum ile İlgili Durumları

		N	%
Malezya'da ki sosyal hayata uyumunuzun ne seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?	Çok iyi	21	15.0
	İyi	44	31.4
	Normal	59	42.1
	Kötü	9	6.4
	Çok kötü	7	5.0
Bir Türk vatandaşı olarak Malay vatandaşlarının size karşı olan tutumunu nasıl buluyorsunuz?	Çok iyi	30	21.4
	İyi	50	35.7
	Normal	48	34.3
	Kötü	6	4.3
	Çok kötü	6	4.3
Düzenli olarak görüştüğünüz Malezya vatandaşı kaç arkadaşınız var?	Hiç yok	42	30.0
	Bir	8	5.7
	İki	24	17.1
	Üç ve daha fazla	66	47.1
	Malezya'daki gündemi ve siyasi gelişmeleri takip ediyor musunuz?	İyi takip ediyorum	19
Normal bir şekilde takip ediyorum		55	39.3
Nadiren		45	32.1
Hiç		21	15.0
TOPLAM		140	100

Araştırmaya katılan bireyler Malay vatandaşlarının tavırlarını %21,4 oranla çok iyi, %35,7 iyi, %34,3 normal, %4,3 kötü ve %4,3 çok kötü bulmaktadır. Araştırmaya katılanların az bir kısmının (%8,6) olumsuz görüş belirtmesine karşın katılımcıların çoğunluğu Malay vatandaşlarının kendilerine olan tavırlarının olumlu olduğunu düşünmektedir.¹²⁰

Bireylerin %30'unun düzenli olarak görüştüğü Malezya vatandaşı arkadaşı bulunmaz iken %5,7'sinin 1 tane, %17,1'inin iki tane ve %47,1'inin 3 ve daha fazla sayıda Malezyalı arkadaşı bulunmaktadır.

¹²⁰ Bu durumu destekleyen bir ifade çalışmanın ekinde bulunan "Doç. Dr. Saim Kayadibi ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümünde yer almaktadır. Saim Kayadibi; "Malaylar Türklere diğer milletlerden daha çok sempati ile bakmakta olup Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a büyük hayranlıkları vardır." şeklinde ifade etmektedir.

Bireylerin %13,6'sı Malezya'daki gündemi ve siyasi gelişmeleri iyi şekilde takip ederken %15'i hiç takip etmemekte ayrıca %39,3'ü normal bir şekilde takip ederken %32,1'i ise nadiren takip ettiğini söylemiştir.

Tablo 4.7: Dil Bilme Seviyesine Göre Malezya'daki Sosyal Hayata Uyumun İncelenmesi (Ki-Kare Testi)

		Malezya'da ki sosyal hayata uyumunuzun ne seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?					İlişki Testi		
		Çok iyi	İyi	Normal	Kötü	Çok kötü	Toplam	X ²	P
Malayca seviyeniz nedir?	Bilmiyorum	8	17	37	5	6	73	28,436	0.028
	Az	7	9	10	1	1	28		
	Orta	2	12	10	3	0	27		
	İyi	3	1	0	0	0	4		
	Çok iyi	1	5	2	0	0	8		
	Toplam	21	44	59	9	7	140		
		Malezya'da ki sosyal hayata uyumunuzun ne seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?					İlişki Testi		
		Çok iyi	İyi	Normal	Kötü	Çok kötü	Toplam	X ²	P
İngilizce seviyeniz nedir?	Bilmiyorum	0	0	8	0	0	8	33,123	0.007
	Az	2	3	15	1	0	21		
	Orta	5	14	17	3	5	44		
	İyi	11	20	18	4	1	54		
	Çok iyi	3	7	1	1	1	13		
	Toplam	21	44	59	9	7	140		

Malayca Bilme Durumu ile Malezya'daki Sosyal Hayata Uyum Durumu Arasında İlişki Var mıdır?

H0: Malayca bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki yoktur.

H1: Malayca bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki vardır.

Ki-kare testinin p-değeri 0,028 <0,05 olduğundan H0 hipotezi reddedilir. Yani Malayca bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki vardır. Sosyal uyumlarının kötü veya çok kötü olduğunu düşünenlerin %81'i az veya hiç Malayca bilmezken Malaycası iyi veya çok iyi olan hiçbir katılımcı sosyal hayata uyumu konusunda olumsuz görüş belirtmemiştir. Malayca bilmenin sosyal hayata uyum için olumlu etkisini varsayabiliriz.

İngilizce bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki var mıdır?

H0: İngilizce bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki yoktur.

H1: İngilizce bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki vardır.

Ki-kare testinin p-değeri 0,007 <0,05 olduğundan H0 hipotezi reddedilmiştir. Yani İngilizce bilme durumu ile Malezya'daki sosyal hayata uyum durumu arasında ilişki vardır. İngilizce bilmeyen katılımcıların hiçbiri sosyal hayata uyumunun iyi veya çok iyi olduğunu düşünmemektedir. Buna karşın sosyal hayata uyumunun iyi veya çok iyi olduğunu düşünenlerin %63'ünde iyi veya çok iyi İngilizce bilmektedir. Yani Malezya'da günlük hayatta yaygın olarak kullanılan ve halkın yüksek bir oranın bildiği dil olan İngilizceyi iyi bilmenin sosyal hayata uyumun iyi olmasına etki ettiğini düşünebiliriz.

Tablo 4.8: Malezya'da Yaşama Süresine ile Malezya'daki Sosyal Hayata Uyumun İlişisinin İncelenmesi (Ki-Kare Testi)

	Malezya'da ki sosyal hayata uyumunuzun ne seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?						İlişki Testi	
	Çok iyi	İyi	Normal	Kötü	Çok kötü	Toplam	X2	P
0-1 Yıl	7	19	28	4	6	64	27,541	0,036
2-3 Yıl	4	11	18	2	0	35		
4-5 Yıl	0	2	4	0	1	7		
6-9 Yıl	2	5	3	3	0	13		
10 Yıl ve üzeri	8	7	6	0	0	21		
Toplam	21	44	59	9	7	140		

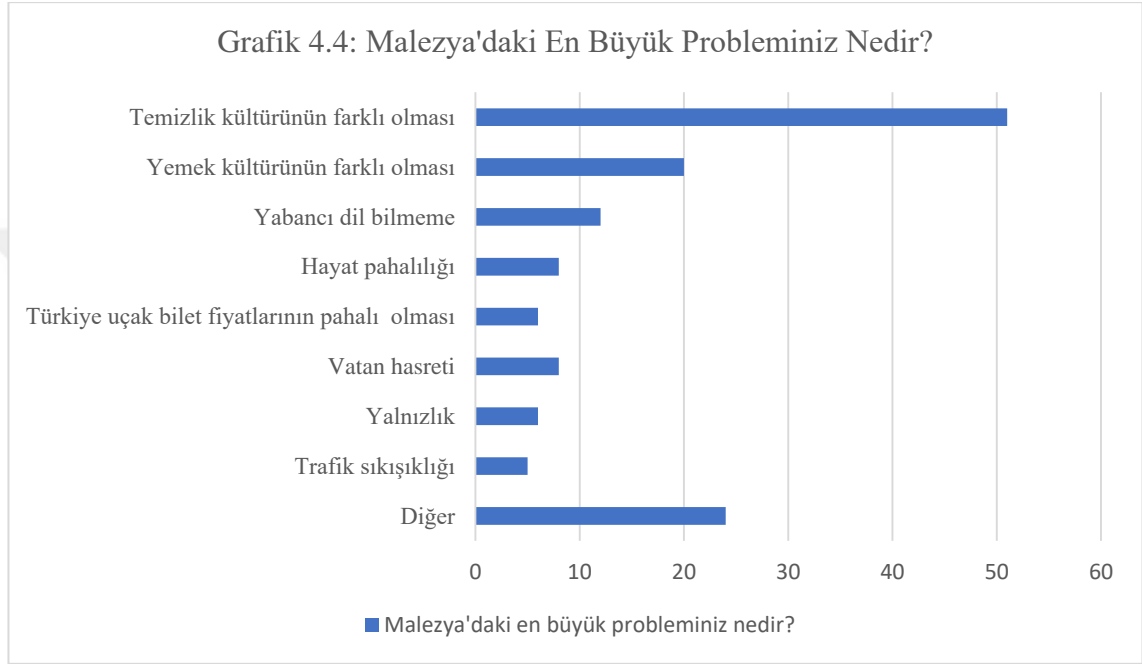
Malezya'da yaşama süresi ile sosyal hayata uyum arasında ilişki var mıdır?

H0: Malezya'da ki yaşam süresi ile sosyal hayata uyum arasında ilişki yoktur.

H1: Malezya'da ki yaşam süresi ile sosyal hayata uyum arasında ilişki vardır.

Ki-kare testinin p-değeri 0,036 <0,05 olduğundan H0 hipotezi reddedilmiştir. Yani Malezya'da ki yaşama süresi ile sosyal hayata uyum arasında ilişki vardır. Sosyal

uyumlarının kötü veya çok kötü olduğunu düşünenlerin %75'nin yaşam süresi 3 yıl ve altı olmasına karşın yaşam süresi 10 yıl ve üstü olan hiçbir katılımcı sosyal hayata uyumu konusunda olumsuz görüş belirtmemiştir. Yani katılımcıların Malezya'da yaşama süresinin artması ile birlikte sosyal hayata uyum konusundaki olumsuz düşünceleri azalmaktadır.

Bireylerin Malezya'daki en büyük problemlerinin başında %36,4 ile temizlik kültürlerinin farklı olması problemi gelmektedir. Yemek kültürünün farklı olması¹²¹ (14,3), yabancı dil bilmeme (%8,6), hayat pahalılığı (%5,7), vatan hasreti (%5,7), yalnızlık (%4,3), Türkiye uçak bilet fiyatlarının pahalı olması (%4,3), trafik sıkışıklığı (%3,6) araştırmaya katılanların problem olarak gördüğü konulardır.¹²²

¹²¹ Bu durumu destekleyen bir ifade çalışmanın ekinde bulunan "T.C Kuala Lumpur Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesi Personeli Bilal Duman ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümde yer almaktadır. Bilal Duman; "Malezya'ya gelen Türklerin yaşadığı ilk problem yemek kültüründen kaynaklı damak tadının uyuşmamasıdır." şeklinde ifade etmektedir.

¹²² Bu durumu destekleyen bir ifade çalışmanın ekinde bulunan "Ayşegül Uzundemir ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümde yer almaktadır. Ayşegül Uzundemir; "Malezya'daki Türk ailelerin yaşadığı başka bir problem ise hayat pahalılığıdır. Özellikle eğitim ve kira masrafları yüksektir. Malezya'da yaşayan Türkler Malezya'da sadece yaz mevsimi yaşanması sebebiyle Türkiye'nin dört mevsimini, Türk yemeklerini ve akrabalarını özlemektedirler. Türkiye ve Malezya arasındaki mesafenin çok ve seyahat masraflarının da fazla olması genel bir sorundur" şeklinde ifade etmektedir.

4.3.4 Araştırmaya Katılanların Malezya-Türkiye Algılarının Karşılaştırılması

Tablo 4.9: Türkiye -Malezya Algılarının Karşılaştırılması

		N	%
Sağlık	Türkiye daha iyi	125	89.3
	Malezya daha iyi	0	0
	Aynı seviyedeler	7	5.0
	Fikrim yok	8	5.7
Eğitim	Türkiye daha iyi	50	35.7
	Malezya daha iyi	53	37.9
	Aynı seviyedeler	17	12.1
	Fikrim yok	20	14.3
Güvenlik ve Asayiş Durumu	Türkiye daha iyi	75	53.6
	Malezya daha iyi	46	32.9
	Aynı seviyedeler	12	8.6
	Fikrim yok	7	5.0
Alt yapı ve yollar	Türkiye daha iyi	54	38.6
	Malezya daha iyi	61	43.6
	Aynı seviyedeler	20	14.3
	Fikrim yok	5	3.6
Belediye ve Temizlik Hizmetleri	Türkiye daha iyi	113	80.7
	Malezya daha iyi	13	9.3
	Aynı seviyedeler	7	5.0
	Fikrim yok	7	5.0
Turistik alanlarda verilen hizmet kalitesi	Türkiye daha iyi	75	53.6
	Malezya daha iyi	29	20.7
	Aynı seviyedeler	21	15.0
	Fikrim yok	15	10.7
Toplumsal kurallara uyma	Türkiye daha iyi	18	12.9
	Malezya daha iyi	94	67.1
	Aynı seviyedeler	26	18.6
	Fikrim yok	2	1.4
Kadınların sosyal hayata katılım oranı	Türkiye daha iyi	14	10.0
	Malezya daha iyi	105	75.0
	Aynı seviyedeler	13	9.3
	Fikrim yok	8	5.7
	TOPLAM	140	100

Araştırmaya katılan bireylerin %89,3'ü sağlık alanında Türkiye'yi daha iyi bulmuştur. %5'i aynı seviyede bulmuştur. Hiçbir katılımcı Malezya'nın sağlık alanında daha iyi olduğu görüşünde değildir.

Bireylerin %37,9'u eğitim alanında Malezya'yı daha iyi bulurken %35,7'si ise Türkiye'yi daha iyi bulmaktadır.¹²³

Bireylerin %53,6'si güvenlik ve asayiş bakımından Türkiye'yi daha iyi bulurken, %32,9'u Malezya'yı daha iyi bulmaktadır.

Bireylerin %43,6'sı gibi bir çoğunluğu alt yapı ve yollar konusunda Malezya'yı daha iyi bulmaktadır. Ayrıca %38,6 ise Türkiye daha iyi görüşündedir.

Bireylerin %80,7 gibi bir çoğunluğu belediyeçilik ve temizlik hizmetleri noktasında Türkiye'yi daha iyi bulmuştur.

Araştırmaya katılan bireyler turistik alanlarda verilen hizmet kalitesi noktasında %53,6'lık bir oranla Türkiye'yi, %20,7'lik bir oranla ise Malezya'yı daha iyi bulmuşlardır.

Bireylerin %67,1'i toplumsal kurallara uyma noktasında Malezya'yı daha iyi bulmuştur. Bireylerin %12,9'luk bir kısmı ise Türkiye daha iyi görüşünü savunmuştur.

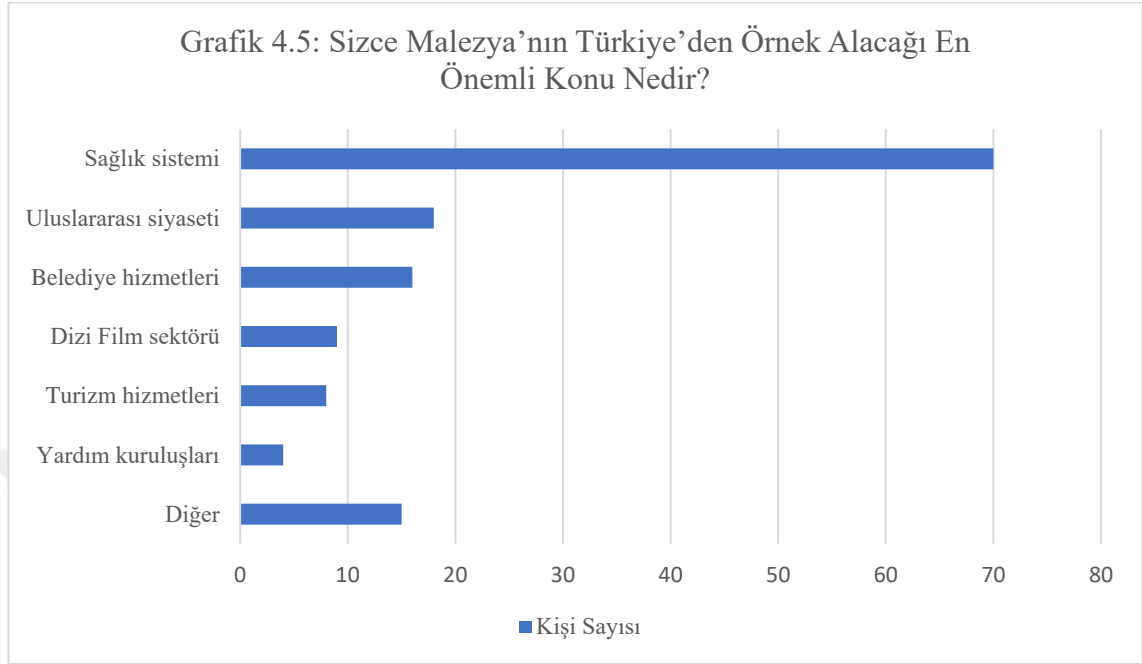
Bireylerin %75'i kadınların sosyal hayata katılma durumu için Malezya'yı daha iyi bir seviyede görmüştür. %10 ise Türkiye daha ileride demmiştir.

Araştırmanın bu kısmında sekiz konuda Türkiye-Malezya ile ilgili karşılaştırma yapılmıştır. Araştırmaya katılanların görüşlerine göre Türkiye; sağlık, güvenlik ve asayiş, belediye ve temizlik hizmetleri, turistik alanlarda verilen hizmet kalitesi konularında Malezya'dan daha iyidir. Malezya ise eğitim, alt yapı ve yollar, toplumsal kurallara uyma, kadınların sosyal hayata katılımı konularında Türkiye'den daha iyidir.

Özet olarak araştırmaya katılanların görüşlerine göre sekiz karşılaştırma konusundan dördünde Türkiye daha iyi iken dördünde de Malezya daha iyidir. Karşılaştırma tablosundan görüldüğü üzere öne çıkan karşılaştırma algısında ise en

¹²³ Bu durumu destekleyen ifade çalışmanın ekinde bulunan "Ayşegül Uzundemir ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümünde yer almaktadır. Ayşegül Uzundemir; "Malezya'da eğitim alan Türk çocuklar özellikle iyi bir İngilizce öğrenirken okulların özelliklerine göre Malayca ve Çince de öğrenebilmektedirler. Bunun yanında Malay, Çin ve Hint kültürlerini okul arkadaşları vasıtasıyla rahatça öğrenebilmektedirler." şeklinde ifade etmektedir.

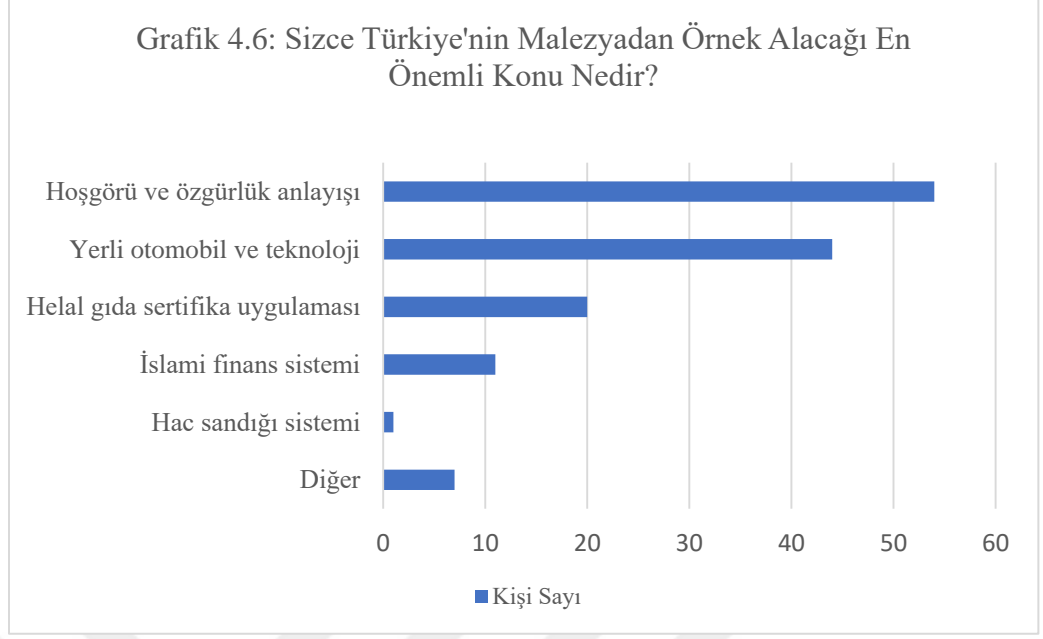
yüksek farka sahip sağlık konusunda Türkiye önde iken Malezya ise kadınların sosyal hayata katılımı konusunda büyük farkla öndedir.

Araştırmaya katılan bireyler %50 ile Malezya'nın Türkiye'den örnek alacağı en önemli konu olarak sağlık sistemini söylemişlerdir. Ayrıca %12,9 uluslararası siyaseti ve %11,4 belediye hizmetlerini de öne sürmüşlerdir.

Türkiye'nin sağlık konusunda yaptığı yatırımlar ve reformlar sonucu sağlık alanında dünyada öne çıkan bir ülke olmuştur. Malezya'da yaşayan ve her iki ülkenin sağlık sistemini bilen katılımcılar da bu konuyu teyit etmektedir. Bunun yanında Türk hükümetinin izlediği insani dış politikanın etkisi Malezya'da da görülmektedir.¹²⁴ Bu durumu Malezya'da gözlemleyen katılımcılara göre de Malezya'nın örnek alabileceği ikinci konu Türkiye'nin uluslararası siyaset anlayışıdır.

¹²⁴ Bu durumu destekleyen ifade çalışmanın ekinde bulunan "IIUM TÜRK Öğrenci Birliği Başkanı Taha Alperen Bozkurt ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümünde yer almaktadır. Taha Alperen Bozkurt "IIUM'deki akademisyenler ve diğer öğrencilerin Türk öğrencilere sempati ile bakmaktadır. Bu sempatinin en önemli nedeni Türk Hükümetinin son yıllarda izlediği Müslümanların haklarını savunan ve Batılı devletlerin haksız uygulamalarına muhalefet eden politikalarıdır." şeklinde ifade etmektedir.

Bireyler Türkiye'nin Malezya'dan örnek alacağı en önemli konu olarak %38,6 hoşgörü ve özgürlük anlayışı ve %31,4 yerli otomobil ve teknoloji demiştir. Malezya tarihi konusunda anlatıldığı üzere Malezya'da vatandaşlık haklarına sahip üç ana etnik yapı (Malay-Çinli-Hintli) ve birçok ülkeden gelen göçmenler uyum içinde yaşama kabiliyetine sahiptir. Araştırmacıların Malezya'nın hoşgörü ve özgürlük anlayışının Türkiye için örnek alınabilecek ilk konu olarak görmesi de bunu teyit etmektedir.¹²⁵

Bunun yanında Türkiye'de son yıllarda tartışılan ve Türk hükümetinin destekleri ile hayata geçirilmek istenen yerli otomobil konusu katılımcılar tarafından da öne çıkarılmıştır. Malezya'da trafikte seyir halinde iken görülen araçların neredeyse yarısı yerli Malezya markası olan Proton veya Perodua marka otomobillerdir. Proton firması 1983 yılında, Perodua firması ise 1993 yılında kurulmuştur. Katılımcılar Malezya'nın yıllar önce gerçekleştirdiği bu başarıyı ve diğer teknolojik gelişmeleri Türkiye'nin örnek alabileceği ikinci önemli konu olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

¹²⁵ Bu durumu destekleyen bir ifade çalışmanın ekinde bulunan "Ayşegül Uzundemir ile Olan Görüşmenin Değerlendirilmesi" bölümünde yer almaktadır. Ayşegül Uzundemir; "*Malezya'da insanlar birbirine hoşgörü ile bakmakta olup Türkiye'de kadınlardan beklenen hassasiyetle davranma durumu Malezya'da bulunmaktadır.*" şeklinde ifade etmektedir.

4.3.5 Araştırmaya Katılanların Türkiye'ye olan maddi ve manevi bağlarının durumları

Araştırmaya katılan bireylerin Türkiye'ye ne sıklıkla gittiğini, Türkiye'deki gündemi takip etme durumunu, Türk televizyon programlarını izleme durumunu ve Malezya veya Türkiye'de yaşama isteği durumunu gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.10: Malezya'daki Türklerin Türkiye'ye Olan Bağları

	N	%
Ne sıklıkla Türkiye'ye gidiyorsunuz?	Yılda üç veya daha fazla	9 6.4
	Yılda iki kere	19 13.6
	Yılda bir kere	76 54.3
	İki yılda bir kere	24 17.1
	Üç yılda bir kere	5 3.6
	Dört yılda bir kere	5 3.6
	Beş yıl ve daha uzun süre gitmedim	1 .7
	Türkiye'deki gündemi ve siyasi gelişmeleri takip ediyormusunuz?	İyi takip ediyorum
Normal bir şekilde takip ediyorum		47 33.6
Nadiren		4 2.9
Hiç(hayır)		6 4.3
Türkiye TV programlarını izliyorsanız en çok ne tür programları takip ediyorsunuz?	Türkiye TV kanallarını izlemiyorum	51 36.4
	Haber	62 44.3
	Spor	7 5.0
	Dizi	15 10.7
	Tartışma	2 1.4
	Diğer	3 2.1
Malezya'da yaşamak mı istersiniz yoksa Türkiye'ye dönmek mi istersiniz?	Türkiye'de yaşamak isterim	92 65.7
	Malezya'da yaşamak isterim	18 12.9
	Kararsızım	30 21.4
TOPLAM	140	100

Araştırmaya katılan bireylerin %54,3'ü yılda bir kere Türkiye'ye gitmektedir. %13,7 yılda iki kere, %17,3 ise iki yılda bir kere Türkiye'ye gitmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin %59,3'ü Türkiye'deki siyasi gündem ve gelişmeleri iyi derecede, %33,6'si normal derecede, %2,9'u nadiren ve %4,3'ü hiç takip

etmemektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu %92,6'sı Türkiye'deki gündemi normal ve iyi derecede takip etmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin %36,4'ü Türk TV kanallarını izlemez iken; %44,3'ü ise en çok haber türü programları izlemektedir. %10,7 ise en çok dizi türünü izlemektedir.

Bireylerin %65,7'si imkânı olsa Türkiye'de yaşamak istediğini belirtirken %12,9'u ise Malezya'da yaşamak istediğini belirtmiştir. Ayrıca %21,4 ise kararsız kalmıştır.

Tablo 4.11: Yaşamak İstenilen Ülke ile Yaş İlişkisinin İncelenmesi (Ki-Kare Testi)

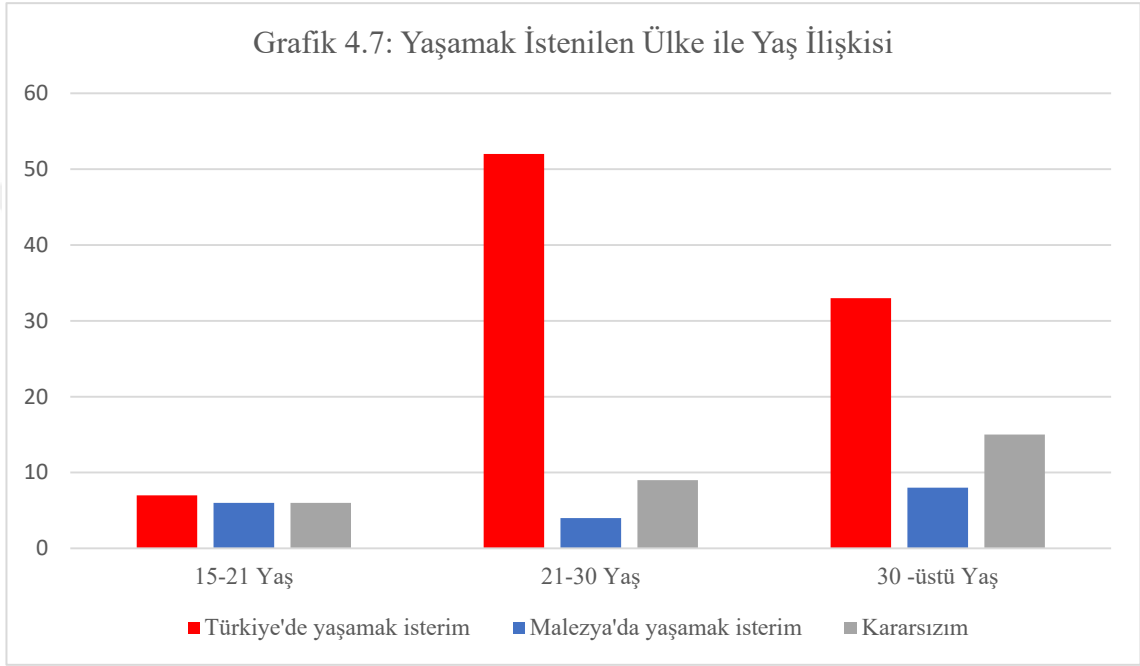
	Eğer imkânınız olsa sürekli Malezya da yaşamak mı istersiniz yoksa Türkiye'ye dönmek mi istersiniz?					İlişki Testi			
		Türkiye'de yaşamak isterim	Malezya'da yaşamak isterim	Kararsızım	Toplam	X ²	P		
Yaşınız?	15-17 Yaş	1	0	1	2	28,968	0,011		
	18-21 Yaş	6	6	5	17				
	21-25 Yaş	20	3	3	26				
	26-30 Yaş	32	1	6	39				
	31-35 Yaş	21	1	7	29				
	36-40 Yaş	4	3	5	12				
	41-50 Yaş	7	3	2	12				
	50 Yaş ve üstü	1	1	1	3				
	Toplam	92	18	30	140				

Yaş ile bireyin yaşamak istediği yer arasında ilişki var mıdır?

H0: Yaş ile bireyin yaşamak istediği yer arasında ilişki yoktur.

H1: Yaş ile bireyin yaşamak istediği yer arasında ilişki vardır.

Ki-kare testinin p-değeri 0,011 <0,05 olduğundan H0 hipotezi reddedilir. Yani yaş ile bireyin yaşamak istediği yer arasında ilişki vardır. Yukarıdaki tablodaki veriler aşağıdaki grafikte yaş grupları birleştirilerek değerlendirilmiştir.

Malezya'da yaşayan katılımcıların yaş grupları bu verilere göre 3 grup halinde incelenmiştir. 15-21 yaş arası katılımcıların %37'si imkanları olması durumunda Türkiye'de yaşama istemektedir. 15-21 yaş grubunun Türkiye'de yaşama isteği oranı en az gruptur. Türkiye'de yaşamak isteyen en yüksek orana sahip olan 21-30 yaş aralığı katılımcıların %80'i Türkiye'de yaşamak istemektedir. 30 yaş üstü katılımcıların %59'u Türkiye'de yaşamak istemektedir.

Tablo 4.12: Malezya'da Yaşayan Bir Türk Vatandaşı Olarak Türkiye'nin En Önemli Sorununun Ne Olduğunu Düşünüyorsunuz?

	N	%
Terör	50	35.7
İşsizlik	13	9.3
Hayat pahalılığı	9	6.4
Eğitim	33	23.6
Mülteciler	6	4.3
Adalet sistemi	13	9.3
Toplumsal Ahlak	10	7.1
Yolsuzluk	1	0.7
Uluslararası ilişkilerde yaşanan problemler	1	0.7
Diğer	4	2.9
TOPLAM	140	100

Bireyler Türkiye'nin en önemli sorunu olarak %35,7 ile terör, %23,6 ile ise eğitim sorununu başta söylemişlerdir. Türkiye'de her sene farklı kuruluşlarca yapılan "Türkiye'nin en önemli sorunu nedir?" anketinde genellikle terör ve işsizlik sorunu öne çıkmaktadır.¹²⁶ Malezya'da yaşayan katılımcılar ise Türkiye'nin en önemli sorunu olarak terör ve eğitimi görmektedir. Türkiye genelinde en önemli ikinci sorun işsizlik görülürken Malezya'da yapılan bu araştırmada ikinci sorun farklı olarak eğitim görmektedir. Bu farkın oluşmasında bir sebep katılımcıların çoğunun eğitim ile ilgili kişilerden olması düşünülebilir.¹²⁷

Katılımcıların büyük çoğunluğu Malezya'nın hoşgörü ve özgürlük ortamını Türkiye için örnek göstermektedir. Ayrıca Malezya'nın çok farklı etnik yapısına rağmen terör olaylarına rastlanmamaktadır. Bu iki durumun da katılımcıların Türkiye'nin terör sorununu en büyük sorun olarak görmesine etki etmektedir.

Bu bölümde farklı değişkenlerle katılımcıların Türkiye'ye olan maddi manevi bağları anlaşılmasına çalışılmıştır. Katılımcıların Malezya-Türkiye arası seyahat masrafları ve seyahat süresinin de fazla olması sebebiyle yılda bir defa gitmeleri

¹²⁶ Mustafa AYDIN vd., Türkiye Sosyal-Siyasal Eğilimler Araştırması- 2018, Kadir Has Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Merkezi, İstanbul, 2019, s:16

¹²⁷ Araştırmaya katılan bireylerin %54,3'nün Malezya'ya geliş sebebi eğitim amaçlıdır. Aynı zamanda katılımcıların %47,9'u da öğrencidir.

Türkiye ile olan bağlarının devamı için normal kabul edilebilir. Katılımcıların %74,4'ü yılda bir veya daha fazla kere Türkiye'ye gitmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu %92,6'sı Türkiye'deki gündemi normal ve iyi derecede takip etmektedir. Katılımcıların %63,6'sı ise Türkiye TV kanalarında başta haberler olmak üzere diğer programları da takip etmektedir. Katılımcıların Türkiye'deki gündemi takip etme oranı %92,6 olup; katılımcıların TV'de haber ve tartışma programı izleme oranı %45,7'dir. Gündemi takip etmek için bu iki durum arasındaki yaklaşık %45 fark için internet haberleri ve sosyal medya uygulamalarının kullanıldığı varsayılabilir. Yukarıda detaylı incelendiği üzere katılımcıların çoğunluğu eğer imkanları olursa ilerideki yaşamlarında Türkiye'de hayat sürmek istemektedirler. Bütün değerlendirmelerden anlaşıldığı üzere katılımcıların çoğunun Türkiye ile olan maddi ve manevi bağları iyi seviyededir.

SONUÇ

İnsanın var oluşuyla başlayan göç olgusu tarihin her dönemi için önem arz etmiştir. İnsanlık tarihin seyrini değiştiren birçok göç hareketlerine maruz kalmıştır. Yakın zaman sosyal bilimlerin gelişmesine bağlı olarak göç teorik olarak da incelenerek anlaşılmaya çalışılan önemli bir konu olmuştur. Günümüzde gelişen ulaşım imkanları ve teknoloji sayesinde göç çok boyutlu bir hal almıştır. Göçün yoğunluğu günümüzde tarihin hiçbir devrinde olmadığı kadar artmıştır.

Türkler de tarih boyunca göç eden ve hareketli bir toplum olmuştur. Osmanlı Devleti'nin parçalanması ve yıkılış sürecinde ana yurda olan Türklerin göç hareketleri yeni Türkiye'nin kurulmasından sonra tekrar dış göç şeklini almıştır. Türkler başta Avrupa olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerine göç etmişlerdir. Bu çalışmada Türkiye'den sekiz bin kilometre uzakta bir Güneydoğu Asya ülkesi olan Malezya'ya göç eden Türkler incelenmiştir.

Malezya Güneydoğu Asya ülkeleri içinde konumu, doğal kaynakları, farklı etnik unsurların bir arada yaşaması ve İslam ülkesi olması ile öne çıkmaktadır. Türk ve Malay ilişkileri de çok eski zamanlara dayanmaktadır. Malay dünyası tarihi boyunca Portekiz, Hollanda, İngiltere'nin saldırılarına maruz kalmıştır. Bu süreçte Osmanlı'dan yardım istemiştir. Fakat gerek uzaklık ve gerek siyasi koşullar sebebiyle Osmanlı Devleti direk olarak yardım etme imkânı bulamamıştır. Fakat Osmanlı Devleti dolaylı yollardan sürekli Malay dünyasına destek olup ilişkileri devam ettirmişlerdir. Malay Dünyası da halifelik müessesinden kaynaklı Osmanlı Devleti'ne gönül bağlılıklarını hep sürdürmüşlerdir.

Birinci Dünya Savaşının ardından Osmanlı Devleti yıkılmış ve yeni Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı esnasında ise İngiliz sömürgesi altında bulunan Malezya Japonya tarafından işgal edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı bitimi İngiliz sömürge sisteminden kurtulma çabaları Malezya için başlamıştır. 1957 yılında yeni Malezya devleti kurulmuştur. İki dünya savaşı ve her iki toplumun yeni devlet kurma aşamalarında ilişkiler asgari seviyeye inmiştir. Bu süreçlerin ardından tekrar başlayan ilişkiler son on yıl içinde artış göstermiştir.

Türkiye ve Malezya pek çok bölgesel ve uluslararası konularda Birleşmiş Milletler, İslam İş birliği Teşkilatı ve G-8 gibi uluslararası örgütlerde ortak tavır takınmışlardır. Her iki devletin eğitim ekonomi kültür alanında birçok antlaşma imzalamışlardır. Eğitim alanında yapılan öğrenci kabulleri, 2011 yılında kabul edilen vize serbesti antlaşması ve 2015 yılında yürürlüğe giren serbest ticaret antlaşması sebebiyle karşılıklı olarak göç hareketleri artmıştır. Malezya'ya eğitim, turizm ve iş amaçlı birçok Türk kısa süreli ziyaret etmesine karşın 600 civarında Türk vatandaşı ise Malezya da sürekli ikamet etmektedirler.

Malezya'ya göç eden öncü Türk göçmenler ilişkiler ağı kuramı bakış açısıyla barınma, ulaşım ve bürokratik işlemler gibi birçok konuda zorluklarla karşılaşmıştır. Malezya'da edindikleri tecrübe ve gördükleri fırsatları Türkiye'deki yakınlarına bildirerek Malezya'ya göçü teşvik etmişlerdir. Malezya'daki Türkler arasındaki göçmen ağını genişleterek öğrenci ve iş adamı dernekleri gibi yapılar oluşturmuştur.

Yapılan bu çalışma ile Malezya'ya göç eden Türk vatandaşlarının sosyal uyumları incelenmiş; Malezya – Türkiye algılarının karşılaştırılmalı olarak anlaşılmasına çalışılıp; Türkiye ile olan bağlarının ne seviye olduğu ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda zaman ve maliyet sınırı sebebiyle araştırma genel olarak Türklerin yoğun olarak yaşadığı Batı Malezya'da; özellikle başkent Kuala Lumpur ve Selangor eyaletleri kapsamında yapılmıştır. Araştırmaya Malezya'da yaşayan 140 Türk vatandaşı dahil edilmiştir. Yapılan alan çalışmasından aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmadan edilen bilgilere göre katılımcılar genel olarak 21-35 yaş aralığında gençlerden oluşmaktadır. Çoğunluk olarak orta ve alt seviyede gelire sahip olan katılımcıların eğitim seviyesi yüksektir. Ayrıca bireyin eğitim durumu ile Malezya'daki gelir durumu arasında ilişki vardır. Eğitim durumunun artmasına bağlı olarak gelir seviyesi de artmaktadır.

Katılımcıların cinsiyet dağılımında erkeklerin oranı fazla olup katılımcıların %60'a yakını evlidir. Evli olan katılımcılardan %20'si çoğunluk Malay olmak üzere yabancı uyruklu biri ile evli iken, yabancı uyruklu kişilerle evlenen Türklerin çoğu erkektir.

Malezya'ya geliş sebepleri olarak eğitim ve iş faktörü öne çıkmaktadır. Katılımcılar yüksek oranda İngilizce bilirken düşük oranda Malayca bilmektedir.

Malayca bilme oranı %25 olup Malezya'da yaşam süresi artmasıyla Malayca bilme seviyesi de artmaktadır.

Katılımcıların %90'a yakın büyük çoğunluğu sosyal hayata uyum sağladığını ve Malayların kendilerine iyi davrandığını düşünmektedir. Katılımcıların %70'nin de düzenli olarak görüştüğü en az bir Malay arkadaşı bulunmaktadır. Katılımcıların yarıdan biraz fazla kısmı Malezya'daki gündemle ilgilidir. Malayca veya İngilizce bilme seviyesinin artmasıyla Malezya'daki sosyal hayata uyum düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Katılımcıların Malezya'da yaşama süresinin artması ile birlikte sosyal hayata uyum konusundaki olumsuz düşünceleri de azalmaktadır.

Araştırmaya katılanların görüşlerine göre Türkiye; sağlık, güvenlik ve asayiş, belediye ve temizlik hizmetleri, turistik alanlarda verilen hizmet kalitesi konularında Malezya'dan daha iyi durumdayken; Malezya ise eğitim, alt yapı ve yollar, toplumsal kurallara uyma, kadınların sosyal hayata katılımı konularında Türkiye'den daha iyidir.

Katılımcıların Malezya'da yaşadığı sorunların başında temizlik ve yemek kültürünün farklı olması gelmektedir. Katılımcılar Türkiye'nin Malezya'dan örnek alacağı en önemli konu olarak hoşgörü ve özgürlük anlayışı olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılar aynı şekilde Malezya'nın Türkiye'den örnek alacağı en önemli konu olarak Türk sağlık sistemi ve uluslararası siyaset anlayışı olduğunu düşünmektedirler.

Malezya-Türkiye arasında mesafenin fazla olmasına rağmen katılımcıların %75'e yakın kısmı yılda bir veya daha fazla kere Türkiye'ye gitmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye'deki gündemi ve gelişmeleri takip etmektedir. Katılımcıların çoğunluğu eğer imkanları olursa ilerideki yaşamlarında Türkiye'de hayat sürdürmek istemektedirler. Bütün değerlendirmelerden anlaşıldığı üzere katılımcıların çoğunun Türkiye'ye olan maddi ve manevi bağları iyi seviyededir.

Çalışma kapsamında sosyal hayata uyum için dil bilmeni önemli bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Malezya'da yaşayan Türkler için dil öğrenme imkanlarının sağlanması sosyal hayata uyumu kolaylaştıracaktır. Ayrıca gelecek planı olarak ileride Türkiye'de yaşama istediği en düşük olan grup 15-21 yaş aralığıdır. Bu yaş aralığındaki gençler genel olarak eğitimi Malezya'da alan ve Türkiye dair bilgileri az olan bir gruptur. Bu yaş grubu gençlerin Türkiye ile olan tecrübelerini artırıcı faaliyetler ve imkânlar sağlanması anavatana olan bağlarını korumak açısından önemlidir.

Malezyya'da yaşayan Türkleri inceleyen bu çalışma konusu bakımından Avrupa'da yaşayan Türkler için yapılan çalışmalara benzerlik göstermesine karşın Güneydoğu Asya lkesi olan Malezyya için ilk olma özelliği taşımaktadır. Muhakkak Malezyya'da yaşayan Türk sayının az olması buna sebep olabilir. Fakat Malezyya'nın hassas konumu ve artan ilişkilere bağlı olarak Malezyya'daki Türk sayısı da artacaktır. Bu alışma ilerleyen yıllarda Malezyya zerine çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yardımcı olacak ve geçmişi anlamaya yarayacak mihenk taşı olacaktır.

KAYNAKÇA

AKINCI Buket, NERGİZ Ahmet ve GEDİK Ercan. “Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul”, **Göç Araştırmaları Dergisi**, Temmuz-Aralık 2015, ss:58-83.

AKSOY Zeynep, “Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt.5, S:20, 2012, ss:292-303.

ARSLAN Sezer, **Balkan Savaşları Sonrası Rumeli’den Türk Göçleri ve Osmanlı Devleti’nde İskânları**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008.

AYDIN Mustafa vd., **Türkiye Sosyal-Siyasal Eğilimler Araştırması- 2018**, Kadir Has Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Merkezi, İstanbul, 2019.

BAŞEL Halis, " Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri”, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, S:53, Ocak 2011, ss:515-542.

ÇAĞLAYAN Savaş. “Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi”, **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S:17, 2006, s.68-90.

ÇAKIR Sabri, “Türkiye’de Göç, Kentleşme /Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar”, **SDÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S:23, Mayıs 2011, ss:209-222.

ÇELİK Nermin ve GÜVEN Murat, “Türkiye’de İç Göç Sorununa Yeni Bir Yaklaşım, Stratejik İç Göç Yönetimi”, **İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Fakültesi Dergisi**, S:76, 2014, ss:45-61.

EKER Kemal, **Türkiye’de Yasa Dışı Göç Sorunu**, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2008.

EKİCİ Süleyman ve TUNCEL Gökhan, “Göç ve İnsan”, **Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi**, S:5/1, Mayıs 2015, ss:9-22.

EMBONG Abdul Rahman, "Malaysia as a Multicultural Society", **Macalester International**, Cilt: 12, Makale: 10, Minnesota, 2002, ss:36-58
<https://digitalcommons.macalester.edu/macintl/vol12/iss1/10>, Erişim Tarihi:23.01.2019.

EROL Murat ve ERSEVER Oya G., "Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale", **Kara Harp Okulu Bilim Dergisi**, Cilt:24, S:1, Mart 2014, ss:47-68.

GÖKSOY İsmail Hakkı, “Malay ve Endonezya Kaynaklarına Göre Türkler ve Osmanlı-Açe İlişkileri”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, S:14, Ağustos 2015, ss:175-187.

GÖKSOY, İsmail Hakkı, “Malezya”, **TDV Ansiklopedisi**, Cilt :27, TDV Yayınları, Ankara, 2003, ss:486-493.

GÜNAY Enver, ATILGAN Dilek ve SERİN Emine, “Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi”, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 7, S:2, 2017, ss:37 – 60.

JONES Kelly "A Time of Great Tension: Memory and the Malaysian Chinese Construction of the May 13 Race Riots”, **Berkeley Undergraduate Journal**, 27(2), The University of California, Berkeley, 2014, ss:74-97
<https://escholarship.org/uc/item/87n7c529> , Erişim Tarihi:14.02.2019.

KAUR Armarjit, "International Migration and Governance in Malaysia: Policy and Performance", **UNEAC Asia Papers**, Özel Sayı, Makale No: 22, Armidale-Avustralya, Temmuz 2008, ss:4-18,

<http://pandora.nla.gov.au/pan/10530/20081020->

0006/www.une.edu.au/asiacenter/No22.pdf , Erişim Tarihi:22.01.2019.

KAYADİBİ Saim, “Dini ve Kùltürel Çoğulculukta Varoluş Mücadelesine Bir Bakış: Malezya Tecrübesi”, **Tarih Kùltür ve Sanat Araştırmaları Dergisi**, Cilt:5, S:3, 2016, ss: 93-128

KOÇAK Yüksek ve TERZİ Elvan, “Türkiye’de Göç olgusu Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”, **Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakùltesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 3, 2012, s.163-184.

KOYUNCU Ahmet, “Anadolu Kentlerine Göç: Konya Örneği”, **NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2011, s:130-145.

PRITMA Dion, **16. ve 19. Yüzyıllar Arasında Osmanlı ve Açe Sultanlığı İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü, İstanbul, 2015.

SAĞLAM Serdar, “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S:5, 2006, ss:34-44.

SALTIK Ekrem, **Güney Asya ve Uzak Doğu'da Osmanlı İzleri**, Nesil Yayıncılık, İstanbul, 2011.

SAYIN Hüdayi, **Uluslararası Göç ve Uluslararası Güvenlik**, Ankara, Berikan Yayınevi, 2019

SÜRMEİİ İpek, “Türkiye’de İç Göçün Değişim ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakùltesi Dergisi Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu**, Özel Sayı, 2017, ss:275-286.

TÜRKEZ Kenan vd., **Coğrafya 10 Ders Kitabı**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2018.

ÖZAY Mehmet, “Güneydoğu Asya’nın İslam Kültür ve Medeniyetine Katkısı Bağlamında Açe’de Bir Osmanlı Tekkesi: Dayah Tanoh Abee”, **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S:30, Ocak 2006, ss:191-213.

ÖZAY Mehmet, “Açe ‘de Bir Türk Alimi: Baba Davud”, **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S:33, Şubat 2007, ss:169-186.

ÖZCAN Elçin Deniz Ela “Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme “, **İş ve Hayat Dergisi**, S:4, Ankara, 2016, ss:184-215.

ÖZDEMİR Hakan, “Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, **Akademik Bakış Dergisi**, S:30, 2012, ss:1-19.

ÖZDEMİR Murat, **Türkiye’de İç Göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği**, Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008.

YALÇIN Cemal, **Göç Sosyolojisi**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.

YENİGÜN Cüneyt ve DURAN Selman “Endonezya: Çatışmadan Demokrasiye”, (Editörler: Kemal İnat, Burhanettin Duran, Muhittin Ataman), **Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları**, 2.Cilt, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2016 ss:463-484.

YILDIZ M. Zeydin, “Değişen-Dönüşen Toplum ve Mekân Bağlamında Küresel Terörizmi Yeniden Düşünmek”, **Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**, Cilt 1, S:2, 2010, ss:1-24.

**ZACKARIA Idriss, The Influence Of Universal Human Rights On Citizenship
Concept in The Islamic World: The Case Study Of Malaysia, Fatih
Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015.**

Diğer Kaynaklar

AHMAD Zakaria Bin, vd., "Malaysia", **Encyclopædia Britannica**,
<https://www.britannica.com/place/Malaysia>, Son Güncelleme
Tarihi:10.01.2019.

AKMAN Muhammed Ali, "Dünya Geneline Filistinli Nüfusu 13,5 Milyona Ulaştı",
Anadolu Ajansı, 09 Ocak 2018, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunya-geneline-filistinli-nufusu-13-5-milyona-ulasti/1026573>, Erişim
Tarihi:27.12.2018.

ARMAĞAN Mustafa, "Malezya Kimliğinde Osmanlı Damgası", 2007,
<http://www.mustafaarmagan.com.tr/genel/malezya-kimliginde-osmanli-damgasi/> , Erişim Tarihi:1.11.2018.

AUGUSTYN Adam, vd., "Hussein Onn", **Encyclopædia Britannica**,
<https://www.britannica.com/biography/Hussein-Onn> , Son Güncelleme
Tarihi:25.05.2018.

AUGUSTYN Adam, vd., "Abdullah Ahmad Badawi", **Encyclopædia Britannica**,
<https://www.britannica.com/biography/Datuk-Seri-Abdullah-Ahmad-Badawi>,
Son Güncelleme Tarihi:22.11.2018.

AUGUSTYN Adam, vd., "Mahathir bin Mohamad", **Encyclopædia Britannica**,
<https://www.britannica.com/biography/Mahathir-bin-Mohamad>, Son
Güncelleme Tarihi:16.12.2018.

CNN Türk, **Asimilasyon ve Göç: Bulgaristan Türkeri'nin Öyküsü**, 03 Temmuz
2014, <https://www.cnnturk.com/haber/turkiye/asimilasyon-ve-goc-bulgaristan-turklerinin-oykusu> , Erişim Tarihi 28.12.2018.

CNN Türk, **Asya ülkeleri Dışişleri Bakanları Kuala Lumpur'da toplandı**, 04 Ağustos 2015, <https://www.cnnturk.com/dunya/asya-ulkeleri-disisleri-bakanlari-kuala-lumpurda-toplandi> , Erişim Tarihi:26.11.2018.

DEİK, **Malezya Ülke Raporu**, Ağustos 2014, <https://www.deik.org.tr/uploads/malezya-ulke-bulteni-2014.pdf>, Erişim Tarihi:01.11.2018.

Department of Statistics Malaysia, **Population Distribution and Basic Demographic Characteristic Report 2010**, Son Güncelleme:05.08.2011, https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemedByCat&cat=117&bul_id=MDMxdHZjWtk1SjFzTzNkRXYzcVZjdz09&menu_id=L0pheU43NWJwRWVSZklWdzQ4TlhUUT09 , Erişim Tarihi:17.01.2019.

D-8 Organization of Economic Cooperation, **Brief History of D-8**, <http://developing8.org/about-d-8/brief-history-of-d-8/> , Erişim Tarihi:28.11.2018.

FNSS, “FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.’nin Malezya AV8 8x8 Tekerlekli Zirhli Muharebe Araçları Projesi Yürürlüğe Girdi”, **Basın Bülteni**,17 Ağustos 2011, <https://www.fnss.com.tr/haber/02-haziran-2011-fnss-savunma-sistemleri-a-s-nin-malezya-av8-8x8-tekerlekli-zirhli-muharebe-araclari-projesi-yururluge-girdi> ,Erişim Tarihi:26.11.2018.

FMT News, **New Turkish Envoy to Malaysia Defied Hijab Ban in 1999**, 29 Temmuz 2017, <https://www.freemalaysiatoday.com/category/nation/2017/07/29/new-turkish-envoy-to-malaysia-defied-hijab-ban-in-1999/> , Erişim Tarihi:4.12.2018.

HABER7, **Erdoğan'dan Malezya için Vize Müjdesi**, 22 Şubat 2011, <http://www.haber7.com/guncel/haber/715393-erdogandan-malezya-icin-vize-mujdesi> , Erişim Tarihi:26.11.2018.

HÜRRİYET, **Erdoğan Malezya Başbakanı ile görüşmeye böyle geldi, G-20'de Müzik Dinletileri İptal Edildi**, 14 Kasım 2015, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/erdogan-malezya-basbakani-ile-gorusmeye-boyle-geldi-40014044> , Erişim Tarihi:26.11.2018.

IDRIS Asmady ve KURTBAĞ Ömer "Malaysia-Turkey Relations in History and Today". **Middle East Institute**,19 Kasım 2013, <https://www.mei.edu/publications/malaysia-turkey-relations-history-and-today>, Erişim Tarihi:04.10.2018.

IIUM, **Overview**, <http://www.iium.edu.my/page/about-iium> ,Erişim Tarihi:18.02.2019.

KILIÇ Cem, “Almanya’ya Türk işçi göçünün 55. yılı”, **Milliyet**, 4 Kasım 2016, <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/cem-kilic/almanya-ya-turk-isci-gocunun-55--yili-2338982/>, Erişim Tarihi:13.6.2019.

KOKPİT AERO, **THY Malezya’nın Başkenti Kuala Lumpur’a Uçuyor**, 10 Nisan 2013, <http://www.kokpit.aero/thy-kuala-lumpur-malezya>, Erişim Tarihi:26.11.2018.

MAHIDIN Mohd Uzir Bin, “Press Release Current Population Estimates, Malaysia, 2016-2017”, **Department Of Statistics Malaysia**, 14 Mayıs 2017, <https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/pdfPrev&id=a1d1UTFZazd5ajJiRWFHNDduOXFFQT09> , Erişim Tarihi:16.01.2019.

Ministry of Foreign Affairs Malaysia, **Diplomatic and Consular List**, Ocak 2019 <http://www.kln.gov.my/documents/8390448/8439172/Diplomatic+and+Consular+List/609dd90b-5710-4de9-9764-0c7adf145caa> , Erişim Tarihi:28.0.2019.

Ministry of International Trade and Industry, **MITI Report 2017**, Haziran 2018, <http://www.miti.gov.my/miti/resources/MITI%20Report/MITI%20REPORT%202017.pdf> , Erişim Tarihi:17.01.2019.

MOHAMAD Mahathir, “Our Region, Ourselves”, **TIME**, 31 Mayıs 1999, <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2053708,00.html> , Erişim Tarihi: 22.01.2019.

MÜSİAD, MoU Signed Between MUSIAD and DPIM, the Malaysian-Based Businessmen's Association, 24 Temmuz 2018, <http://www.musiad.org.tr/en/foreign-relations/mou-signed-between-musiad-and-dpim-the-malaysian-based-businessmen-s-association> , Erişim Tarihi:30.11.2018.

REUTERS, Malaysia: Turkish Prime Minister Necmettin Erbakan Blames Greek Cypriots for The Violence in Cyprus During His Visit to Malaysia, 17 Ağustos 1996, <https://reuters.screenocean.com/record/1009384> Erişim Tarihi:28.11.2018.

SKYSCANNER, İstanbul-Kuala Lumpur Uçuş Bilgileri, <https://www.skyscanner.com.tr/rotalar/ista/kulm/istanbul-varis-kuala-lumpur.html> , Erişim Tarihi: 26.11.2018.

TAŞDAN Cankut, “Malezya'daki FETÖ'cülere Yönelik 'Diriliş' Operasyonu”, **Anadolu Ajansı**, 18 Mayıs 2017, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/malezadaki-fetoculere-yonelik-dirilis-operasyonu/820859>, Erişim Tarihi:5.12.2018.

The Star People’s Paper, **DPM: Malaysia and Turkey Enjoying Extraordinarily Strong Ties**, 22 Ekim 2017, <https://www.thestar.com.my/news/nation/2017/10/22/zahid-on-turkey-malaysia-ties/>, Erişim Tarihi:5.10.2018.

TIMETURK, D8'in Unutulan Tarihi: Müslüman Ülkeler Ticarete 'Milli Para' Kullanacaklar Ama, 25 Ekim 2017, <https://www.timeturk.com/d8-in->

unutulan-tarihi-musulman-ulkeler-ticarete-milli-para-kullanacaklar-ama/haber-760329 Erişim Tarihi:28.11.2018.

TIMETURK, **Erdoğan-Abdurrezzak Ortak Basın Açıklaması**, 22.2.2011, <https://www.timeturk.com/tr/2011/02/22/erdogan-abdurrezzak-ortak-basin-aciklamasi.html> ,Erişim Tarihi:26.11.2018.

TRT Haber, **Başbakan Erdoğan'a Fahri Doktora**, 10 Ocak 2014, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/basbakan-erdogana-fahri-doktora-114849.html> , Erişim Tarihi:26.11.2018.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Malezya Hükûmeti arasında 13 Şubat 1977 Tarihinde Ankara'da İmzalanan Kültür Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun bulunduğu Dair Kanun, **Resmî Gazete**, Sayı:17396, 10.7.1981.

TÜYSÜZOĞLU Göktürk, “Güneydoğu Asya’da Sulu Sultanlığı Meselesi”, **Uluslararası Politika Akademisi**, 13 Mart 2013, <http://politikaakademisi.org/2013/03/13/guneydogu-asyada-sulu-sultanligi-meselesi/> , Erişim Tarihi:24.01.2019.

T.C Dışişleri Bakanlığı, **Uyuşmazlığın Tarihi Arka Planı**, <http://www.mfa.gov.tr/data/DISPOLITIKA/2016/1915-olaylarina-dair-turk-ermeni-uyusmazliginin-tarihi-arka-planı-turkce.pdf> , Erişim Tarihi 28.12.2018.

T.C Dışişleri Bakanlığı, **Malezya Başbakanı Abdurrezzak Ülkemizi Ziyaret Etti**, <http://www.mfa.gov.tr/malezya-basbakani-abdurrezzak-ulkemizi-ziyaret-etti.tr.mfa> , Erişim Tarihi:27.11.2018.

T.C Dışişleri Bakanlığı, **Malezya**, <http://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?2f64fe8b-fb41-4683-b634-eb8123b8e3fd> Erişim Tarihi: 5.10.2018.

T.C Ticaret Bakanlığı, **Türkiye- Malezya Serbest Ticaret Anlaşması Kapsamlı Değerlendirme Notu**, Ankara, 2017, <https://ticaret.gov.tr/data/5b8d397313b876125c08b190/26fba4272211f6542b72b1be0588a484.pdf> , Erişim Tarihi:27.11.2018.

YENİ ŞAFAK, **Malezya FETÖ'cülere Türkiye'ye İade Etti**, 12 Mayıs 2017, <https://www.yenisafak.com/dunya/malezya-fetoculeri-turkiyeye-iade-etti-2657304> , Erişim Tarihi:5.12.2018.

Yunus Emre Enstitüsü, <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> , Erişim Tarihi:18.02.2019.

ZABCI Faruk ve ERGAN Uğur, “Enver Kayıp”, **Hürriyet**, 01 Temmuz 2008, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/enver-kayip-9317033> , Erişim Tarihi:03.12.2018.

EKLER

EK 1: DOÇ. DR. SAİM KAYADİBİ İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹²⁸

Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi (IIUM) Ekonomi Fakültesi'nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Saim Kayadibi¹²⁹ ile olan görüşmede ilk önce IIUM ve IIUM'de eğitim gören Türk öğrenciler hakkında bilgi alınmıştır. IIUM'de eğitim gören eski Türk öğrenciler 28 Şubat sürecinden kaynaklı olarak kat sayı problemi ve başörtüsü sıkıntısı sebebiyle IIUM'i tercih etmişlerdir. 28 Şubat sürecinden kaynaklı sıkıntılar son yıllarda çözüldüğünden dolayı öğrenci profilinde de değişimler yaşanmıştır. Son senelerde Türkiye'den her kesimden öğrenci IIUM'i tercih etmeye başlamıştır. IIUM'de eski başbakanlarımızdan Ahmet Davutoğlu'nun altı yıl öğretim görevlisi olarak görev yapması ve Cumhurbaşkanlığı sözcüsü İbrahim Kalın'ında yüksek lisans eğitimi için IIUM'i tercih etmesi üniversitenin popülerliğini artırmıştır. Şu an IIUM'de okuyan Türk öğrenciler genel olarak yurtdışında eğitim almak isteyen idealist öğrenciler veya ailesinin maddi durumu iyi olup Türkiye'de iyi bir üniversiteye gitme imkânı olmayan öğrencilerdir.

IIUM'de eğitim alan Türk öğrencilerin bir kısmı MEB veya TÜBİTAK bursu ile gelmektedir. IIUM'de Türk öğrenciler arasında örnek bir dayanışma ve yardımlaşma durumu mevcuttur. Türk öğrenciler “*IIUM Turkish Students Society*” isimli öğrenci birliği çatısı altında piknikler, geziler ve yardım organizasyonları yapmaktadırlar.

¹²⁸ Malezya'da yapılan alan araştırması esnasında birçok Türk vatandaşı ile görüşülmüş olup bu görüşmeler arasında araştırma konusunu hakkında en kapsamlı olanlar aşağıda değerlendirme olarak yazılmıştır.

¹²⁹ Doç. Dr. Saim Kayadibi ile 19.02.2019 tarihinde Kuala Lumpur Eyaleti Desa Pandan şehrindeki araştırmacının evinde görüşülmüştür.

Doç. Dr. Saim Kayadibi 2008 yılında Malezya'ya gelmiştir. Şu an IIUM'deki tek Türk öğretim görevlisidir. İslam hukuku konusunda uzmandır ve Avrupa Helal Komisyonu'nun da Başkanı'dır. Doç. Dr. Saim Kayadibi Konya'da imam hatip lisesini bitirdikten sonra Mısır'da El-Ezher üniversitesinde lisans eğitimi tamamlamıştır. Ürdün'de bir dönem eğitim amaçlı bulunup İngiltere'de yüksek lisans ve doktora eğitimi tamamlamıştır. İngiltere'den geldikten sonra kısa süre Konya Büyükşehir Belediye Başkanı danışmanı olarak görev yapmıştır. Türkiye'de yaşanan 28 Şubat sürecinde lisans eğitimi yaptığı El-Ezher üniversitesinin denkliği iptal edilince zorunlu olarak yurtdışı serüvenine devam etmiştir. 2008 yılından beri Malezya'ya IIUM'de öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Doç. Dr. Saim Kayadibi'nin izlenimlerine göre Türk öğrenciler diğer öğrencilerden farklı olarak derslere aktif katılıp soru sormaktadırlar. Yerli Malay öğrenciler ise kültürü gereği çok soru sormayı edep dışı olarak görmektedirler. Bu yüzden Malay öğrenciler daha sessiz bir yapıdadırlar. Ders başarısı açısından ise üniversitede bulunan Bangladeşli öğrenciler öne çıkmaktadırlar. Bangladeşli öğrencileri Pakistan, Hindistan ve Myanmar'dan gelen öğrenciler izlemektedir. Türk öğrenciler de bu öğrencilerden sonra en başarılı öğrencilerdir.

Doç. Dr. Saim Kayadibi görüşmenin devamında Malezya'da yaşayan öğrenci harici diğer Türkleri, Malezya'daki Fetö faaliyetleri ile ilgili gözlemlerini anlatmıştır. Saim Kayadibi'nden edinilen diğer bilgilere göre Malezya'da yaşayan Türkler kendi aralarında sıklıkla aile ziyaretleri yapmaktadırlar. Fakat toplu olarak yaptıkları özel bir faaliyetleri yoktur. Toplu olarak Türklerin görüştüğü elçilik binasında olan bayramlaşma etkinlikleri ve resmi resepsiyonlar vardır.

15 Temmuz 2016 öncesi FETÖ mensuplarının Malezya'da etkin bir yapısı vardır. Fetö üyeleri Malezya'da birçok etkinlikler düzenleyerek Türklerin biraraya geldikleri organizasyonlar yapmışlardır. Bu organizasyonlar beş yıldızlı otellerde akademik ve ekonomik anlamda seçmece Türklerin davet edildiği organizasyonlar olmuştur.¹³⁰ Malezya'daki Fetö üyeleri Türk hükümet ile problem yaşama başladıktan sonrada Türk hükümeti aleyhinde propaganda faaliyetlerinde bulunmuşlardır.

15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimden sonra da Malay devleti güçlü bir şekilde Türkiye'yi desteklemiştir. Malezya'daki Fetö idarecilerini yakalayıp Türkiye'ye teslim etmişlerdir.¹³¹ Bu sebeple görünürdeki Fetö faaliyetleri bitmiştir.¹³²

¹³⁰ Bu sebeple Türkler arasında ayrımcılık yapıldığı izlenimi Doç. Dr. Saim Kayadibi tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca Fetö üyeleri Malay halkının Türklere olan ilgisini kullanarak akademik ve bürokratik alanlarında etki sahası edinmişlerdir. “*Malaysian-Turkish Dialogue Society*” isimli dernekleri ise aynı paralel bir büyükelçilik işlev görmektedir. Bu dernekte eğitim, ticaret gibi bölümlere ayrılmış birimler mevcutmuş. Fetö mensupları Malay halkına Türkiye’de İslami anlamda tek faaliyet gösteren bir yapı olarak kendilerini tanıtır diğer İslami vakıf hizmetlerini göstermiyorlardı. Doç. Dr. Saim Kayadibi’ne de Türkiye’de faaliyet gösteren diğer İslami vakıflar hakkında seminer ve toplantılarda bahis etmemesi için kulis faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Doç. Dr. Saim Kayadibi ise Malezya’nın ünlü akademisyenlerinden Prof. Dr. Osman Bakar’ı Türkiye’ye götürüp Türkiye’nin gerçek yapısını anlatmıştır. Prof. Dr. Osman Bakar vasıtasıyla Malaylara Türkiye’deki mevcut durumu anlatma imkânı oluşmuştur.

¹³¹ Bu olay Türk-Malay ilişkileri bölümünde detaylı olarak anlatılmaktadır.

¹³² Malezya’daki Fetö mensupları yüksek düzey Malayların çocuklarının da eğitim gördüğü “*Horizon*” isimli Fetö okulunu darbeden sonra ismini “*Time*” olarak değiştirerek yabancılara devretmişlerdir.

Malezya’da yaşıyan Türkler ise 16 Temmuz 2016 sabahı otuz kadar Türk vatandaşı elçilik binası önünde toplanarak darbe girişimine karşı tepkilerini göstermişlerdir.¹³³

Doç. Dr. Saim Kayadibi görüşmemizin son kısmında Türkler ve Malaylar arasındaki ilişkileri ve Malayların öne çıkan özelliklerini anlatmıştır. Malezya’da yaşıyan birçok Türk Malaylarla evlilik yapmıştır. Özellikle Malezya’da yaşıyan Türk erkekler Malay kadınlarla evlenmişlerdir. Malayların aile anlayışı ve kültürü Türk kültüründen çok farklıdır. Malay kadınlarının genel olarak evde düzenli yemek yapmak ve ev işi yapmak gibi bir özelliği yoktur. Bu açıdan Malay kadınlarla evlenen Türk erkeklerinin evliliklerinin ilk yıllarında sıkıntı yaşadığı kanaati hakimdir.

Doç. Dr. Saim Kayadibi Malayların İslamiyet’e giriş şekli ve kişilik yapıları arasındaki bağlantıya da değinmiştir. Malaylara İslamiyet tasavvuf yoluyla girmiştir. Bu yolla İslamiyet’i benimsemeleri Malayların sakin kişilik yapılarından dolayı kolay olmuştur. Malaylar Türklere diğer milletlerden daha çok sempati ile bakmakta olup Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a büyük hayranlıkları vardır. Bunun yanında Malaylar arasında tarihten gelen batı hayranlığı özellikle İngiliz hayranlığı bulunmaktadır.

¹³³ Elçilik binası önünde Doç. Dr. Saim Kayadibi basın açıklaması yapmıştır.16 Temmuz 2016 Eski T.C Kuala Lumpur elçilik binası önündeki basın açıklaması videoları elçiliğin facebook hesabında mevcuttur.

EK 2: T.C KUALA LUMPUR BÜYÜKELÇİLİĞİ KONSOLOSLUK ŞUBESİ PERSONELİ BİLAL DUMAN İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bilal Duman¹³⁴ 2014 yılından beri T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliğinde sözleşmeli memur olarak çalışmakta olup en eski konsolosluk çalışanıdır. Türk vatandaşların pasaport, noter ve nüfus işlemlerini takip etmektedir. Ayrıca Malezya’da çok defa görevi gereği Türk vatandaşlarının mahkemelerine katılmış ve cezaevi ziyaretlerinde bulunmuştur. Yine aynı şekilde Türk vatandaşları Malezya’da havalimanlarında sıkıntı yaşandığı zaman konsolosluk adına havalimanlarına gitmiştir. Bilal Duman’dan edinilen bilgiler aşağıda değerlendirilmiştir.

Malezya’ya gelen Türklerin yaşadığı ilk problem yemek kültüründen kaynaklı damak tadının uyuşmamasıdır. Ayrıca Malezya’da yabancılar için düzgün bir iş olanağı yoktur. Gelen işçi göçmenler genellikle Bangladeş, Myanmar gibi ülkelerden gelip düşük ücretlerle istihdam edilmektedirler. İyi bir işe sahip olmak için bir konuda uzman olmak veya iyi eğitilmiş olmak gerekmektedir.

Türklerin Malezya tercih etmesinin sebeplerinden ilki vizesiz gelinebilecek ülkeler arasında iyi bir ülke olmasıdır. Diğer tercihe etki eden sebep ise Malezya’nın kültür ve turizm açısından iyi tanıtım yapmasıdır. Televizyon veya internette Malezya ile ilgili herhangi bir tanıtıma rastlayan Türk vatandaşlarına Malezya’ya seyahat cazip gelmektedir. Eğitim amaçlı Malezya’ya gelen Türkler ise Malezya’nın İslam ülkesi olması ve Türklere karşı olumlu bir bakışı olması nedeniyle tercih etmektedirler. Malaylar Türklere çevre ülke vatandaşlarına göre daha olumlu bakarken bir Avrupalı ile karşılaştırıldığında Avrupalılara daha olumlu bakmaktadırlar.

Malezya’da yaşayan Türklerin bir kısmının gelme sebepleri Türkiye de iş imkânını bulamamalarıdır. Malezya’da iş imkânı elde eden bazı Türk erkekleri yerleştikten sonra da Malay kadınlarla evlilikler yapmaktadırlar. Malay kadınlar ise

¹³⁴ Bilal Duman ile 19.02.2019 tarihinde T.C Kuala Lumpur Konsolosluğunda görüşülmüştür.

Bilal Duman 2010 yılında evlilik amaçlı Malezya’ya gelmiştir. Geldiği ilk iki sene uygun bir iş bulamadığı için çalışmamıştır. Daha sonra bir Türk vatandaşının yanında bir yıl çalışmış ardından kendisi de bir yıl ticaret ile uğraştıktan sonra 2014 yılında büyükelçilikte sözleşmeli memur olarak göreve başlamıştır.

Türklerle evliliğe olumlu bakmaktadırlar. Ayrıca evlilik vasıtasıyla vize problemleri de çözülmektedir. Malezya'daki Türkler ticaret olarak eşarp, seccade gibi ürünlerin satışını yapmaktadır. Son senelerde ise az sayıda Türk büyük ticari şirketlerde üst düzey yönetici olarak çalışmaya başlamıştır.

Malezya üç ay vize serbestliği vermesine karşın oturma ve çalışma vizeleri konusunda çok zorluk çıkarmaktadır. Çoğu verilen vizelerde her sene yenileme şartı koymaktadır. Malezya vatandaşları ile yapılan evlilikler sonucunda Malezya vatandaşlığı yerine sürekli oturma vizesi vermektedir. Malezyalılarla evli yabancıların da sürekli oturma izni olsa bile ayrı olarak çalışma vizesi uygulaması yapılmaktadır. Yani Malezya politika olarak geçici olarak göçmenlerin ülkede bir amaç için bulunmasına izin vermektedir.

Türk vatandaşlarının genelde vize ihlallerinden kaynaklı adli makamlarca işlem görmektedir. Bilal Duman, şu an dört Türk vatandaşının uyuşturucu ham maddesini Malezya'ya sokmaktan kaynaklı yedi sene hapis cezasıyla ve bir Türk vatandaşının da Malezyalı bir kadını darp etmek sebebiyle cezaevinde bulunduğunu belirtmiştir.

Bilal Duman akli problemler yaşayıp Malezya'ya gelen Türk vatandaşıyla ve havalimanında dilencilik yaparak iyi gelir elde eden diğer bir Türk vatandaşı ile ilgili yaşadıklarını anlatmıştır. Bilal Duman bunun gibi birçok vatandaşın bürokratik işlemleri ile uğraşarak kişilerin Türkiye dönüşlerine yardım etmiştir

EK 3: IIUM TÜRK ÖĞRENCİ BİRLİĞİ BAŞKANI TAHA ALPEREN BOZKURT İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

IIUM Türk öğrenci birliğinin başkanı olan Taha Alperen Bozkurt¹³⁵ ile yapılan görüşmede alınan bilgiler şöyledir. Türk öğrencilerin IIUM’i tercih sebepleri Malezya’nın Müslüman bir ülke olması, eğitim dilinin İngilizce olması ve IIUM’in uluslararası başarılı bir üniversite olmasıdır. IIUM’de eğitim alan Türk öğrencilerin ortak özellikleri çoğunluğunun milliyetçi veya muhafazakâr ailelerden geliyor olmalarıdır. Türk öğrenci arasındaki farklılıklar ise İstanbul’da yetişen öğrenciler ve Anadolu şehirlerinden gelen öğrenciler şeklindeki kültür farkıdır. Üniversitenin ilk yıllarında olan bu fark ilerleyen yıllarda kaybolmaktadır. IIUM’de eğitim alan Türk öğrenciler genel olarak birbirleriyle uyumlu ve dayanışma içindedirler.

IIUM’de eğitim alan Türk öğrencilerin yaşadıkları problemler ise genel olarak ailelerinin orta düzey gelire sahip olmaları ve artan döviz kuru sebebiyle önceki yıllara göre eğitim masraflarının artmasından kaynaklı ekonomik sıkıntılardır. Diğer bir problem ise öğrenim vizesi ile ilgili işlemlerde yaşadıkları bürokratik sıkıntılardır. Ayrıca kimi Türk öğrenciler de vize işlemleri ilgili görevlilerle dil problemlerinden kaynaklı iletişim soruları yaşamaktadırlar.

IIUM’de farklı ülkelerden öğrencilerle birlikte eğitim alan Türk öğrencilerinin zamanla vizyonları gelişerek dünya vatandaşlığı algısına kavuşmaktadırlar. Taha Alperen Bozkurt “*Bu üniversitede okuyor ve üniversitenin yurdunda kalıyorsanız Malezya’da kalmıyorsunuz; uluslararası bir bölgede bulunuyorsunuzdur*” diye ifade etmektedir.

IIUM’deki akademisyenler ve diğer öğrencilerin Türk öğrencilere sempati ile bakmaktadırlar. Bu sempatinin en önemli nedeni Türk Hükümetinin son yıllarda izlediği Müslümanların haklarını savunan ve Batılı devletlerin haksız uygulamalarına muhalefet eden politikalarıdır. Ayrıca tarihi nedenlerden kaynaklı sebepler de vardır. IIUM’de ders veren bazı öğretim görevlileri Türk öğrencinin her hali ile örnek olması gerektiği

¹³⁵ IIUM öğrencisi Taha Alperen Bozkurt ile Selangor Eyaleti Gombak şehrinde bulunan IIUM ana kampüsünde 21 Şubat 2019 günü görüşme yapılmıştır.

Taha Alperen Bozkurt 23 yaşındadır ve ailesi İstanbul’da yaşamaktadır. 2014 yılında üniversite eğitimi için Malezya’ya gelmiş olup şu an IIUM’de Siyaset Bilimleri bölümünde 4. sınıf öğrencisidir.

görüşüne sahiptir. Bu düşünceye sahip öğretim görevlilerinin Türk öğrencilerin hata yaptığı veya derse geç kaldığı zaman diğer öğrencilere göre daha fazla tepki verdikleri bilinen bir durum olmuştur.

IIUM Türk Öğrenci Birliği Türk öğrencilerin bu üniversiteye gelmesi ile birlikte oluşmuştur. IIUM Türk Öğrenci Birliği başkanı Taha Alperen Bozkurt'un eski mezunlardan aldığı bilgilere göre 1983'de kurulan IIUM'de 1990 yılında on altı Türk öğrenci bulunmaktadır. 1996 yılı ve 2002 yılları arasında Türkiye'de yaşanan 28 Şubat süreci olarak bilinen dönemde birçok Türk öğrenci IIUM'e gelmiştir. Bu dönemde IIUM'deki Türk öğrenci sayısı zirve yapıp iki yüzü geçmiştir. 28 Şubat sürecinin olumsuz etkileri geçmesiyle 2006 yılı ile 2014 yılları arasında öğrenci sayısı düşmüştür. 2014 yılına gelindiğinde Türk öğrenci sayısı otuz dörde kadar düşmüştür. 2014 yılı sonrası Malezya ile diplomatik ilişkilerin tekrar artması ve Milli Eğitim Bakanlığının burslu olarak IIUM'e Türk öğrenci göndermesiyle sayı tekrar artmıştır. 2018 yılına gelindiğinde yirmi altı MEB burslusu olmak üzere seksenin üzerinde Türk öğrenci IIUM'de eğitim görmeye devam etmektedir.

IIUM Türk Öğrenci Birliği ise IIUM'de Türk öğrencilerinin oluşturduğu ve Türk öğrencileri üniversite bünyesinde resmi olarak temsil eden bir birliktir. Bu birlik bir başkan, iki başkan yardımcısı, bir kültür sanat sorumlusu, bir muhasebe sorumlusu, bir ulaşım koordinatörü ve IIUM'de eğitim alan Türk öğrencilerden oluşmaktadır. IIUM Türk Öğrenci Birliğinin mali kaynakları ise üniversite kermeslerindeki satış gelirleri, eski mezunların ve Malezya'daki Türk esnafın yaptığı bağışlardır.

IIUM Türk Öğrenci Birliği üniversite bünyesinde yapılan ümmet haftası gibi etkinliklerde Büyükelçilik ve Kültür Ataşeliğinin desteğiyle Türkiye'nin tanınımı yapmaktadır. En son yapılan 2018 yılındaki Ümmet haftası etkinliğine birçok ülke büyükelçisi de olmak üzere 30.000 kişinin katılımı olmuştur.

IIUM Türk Öğrenci Birliği birçok sosyal proje de yapmaktadır. Kuala Lumpur Havalimanı yakınında bulunan Seremban şehrindeki bir vakfın bünyesinde bulunan yetimhaneye çeşitli yardımlarda bulunmaktadırlar.

IIUM Türk Öğrenci Birliği her hafta halı saha maçları düzenlemektedir. Ayrıca senede iki defa Türk öğrencilerin katıldığı piknik organizasyonu yapmaktadırlar. Eğitim yılı başlangıcından ise T.C Kuala Lumpur Büyükelçisi ve üniversite rektörünün de

katılımı ile Türk öğrenci buluşması etkinliğini de organize etmektedirler. Bununla beraber birliğin birçok sosyal, kültürel ve akademik projesi de plan aşamasındadır.

EK 4: AYŞEGÜL UZUNDEMİR İLE OLAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Malezya’da yaşayan bir Türk vatandaşı olan Ayşegül Uzundemir¹³⁶ ile yapılan görüşmede edinilen bilgiler aşağıda değerlendirilmiştir.

Malezya’da kadın olmak Türkiye’ye göre daha rahat bir durumdur. Türkiye’de bakkal gibi basit bir yere giderken bile giyimine dikkat etmek gerekirken Malezya’da kıyafet kaynaklı herhangi bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Malezya’da insanlar birbirine hoşgörü ile bakmakta olup Türkiye’de kadınlardan beklenen hassasiyetle davranma durumu Malezya’da bulunmaktadır.

Malezya’da eğitim alan Türk çocuklar özellikle iyi bir İngilizce öğrenirken okulların özelliklerine göre Malayca ve Çince de öğrenebilmektedirler. Bunun yanında Malay, Çin ve Hint kültürlerini okul arkadaşları vasıtasıyla rahatça öğrenebilmektedirler. Çocuk eğitimi konusunda yaşanan zorluk ise Türk kültür ve tarihini okulda öğrenememeleridir. Ayrıca Malezya’da yetişen çocuklar Türkiye ziyaretlerinde kültür uyumsuzluğu problemleri yaşayabilmektedirler.

Malezya’daki Türk ailelerin yaşadığı başka bir problem ise hayat pahalılığıdır. Özellikle eğitim ve kira masrafları yüksektir. Malezya’da genel olarak ucuzlukta öne çıkan ürün ise petrol ürünleridir.

¹³⁶ Ayşegül Uzundemir ile T.C Kuala Lumpur Büyükelçiliğinde 05 Mart 2019 günü görüşülmüştür.

Ayşegül Uzundemir 28 yaşındadır. Sekiz yaşından beri Malezya’da yaşamakta olup evli ve iki çocuk annesidir. İlköğretim birinci sınıf hariç bütün eğitimini Malezya’da almıştır. Malezya özel bir üniversiteden işletme mezunudur. Ayşegül Uzundemir’in eşi Erzurumlu olup Malezya’da eşarp ticareti ile uğraşmaktadır.

Ayşegül Uzundemir’in ailesi Türkiye’de iken İstanbul’da yaşamaktadır. Babası Eminönü’nde seyyar satıcılık yapmakta iken Malezyalı bir turist ile tanışmıştır. Malezyalı turist eşarp gibi Türkiye’ye özgü tekstil ürünlerini Malezya’da satması fikrini vermiştir. Bunun üzerine Ayşegül Uzundemir’in babası Türk eşarp firmalarının ürünlerini satmak amaçlı Malezya’ya gitmiştir. Ayşegül Uzundemir’in babası daha sonra ailesini Malezya’nın Kuala Lumpur eyaletine getirmiştir.

İlköğretim birinci sınıfı Türkiye’de bitiren Ayşegül Uzundemir Malezya’da iki sene okula gidememiş ardından bir yerel Malay okuluna ailesi tarafından gönderilmiştir. Yaşının büyük olması sebebiyle kısa bir eğitim sonucu iki sınıf atlatılarak eğitimine devam etmiştir. Yerel Malay okulunda eğitimi boyunca Malay öğrenciler tarafından ayrımcılık ve baskılara maruz kalmıştır. Ayşegül Uzundemir ilköğretim eğitimini bitirince yerel Malay okulunda yaşadığı sorunlar sebebiyle ailesi lise eğitimi için uluslararası yapıda olan bir İngiliz okuluna göndermiştir.

Malezyya'da yaşayan Türkler Malezyya'da sadece yaz mevsimi yaşanması sebebiyle Türkiye'nin dört mevsimini, Türk yemeklerini ve akrabalarını zlemektedirler. Türkiye ve Malezyya arasındaki mesafenin çok ve seyahat masraflarının da fazla olması genel bir sorundur.

EK 5: ANKET

MALEZYA'DA YAŞAYAN TÜRKİYE VATANDAŞLARI İÇİN ANKET SORULARI

1. Cinsiyet: erkek kadın

2. Yaş: 15-17 18-21 21-25 26-30
 31-35 36-40 41-50 50 ve üstü

3. Eğitim durumu:

İlköğretim Lise Üniversite
 Lisans üstü (yüksek lisans -doktora)

4. Meslek:

Öğrenci
 Ev hanımı
 Devlet Kurumu Çalışanı
 Özel Şirket Çalışanı
 Esnaf
 Sivil toplum kuruluşu çalışanı (dernek, vakıf, vs.)
 Çalışmıyor
 Diğer

5. Aylık gelir durumu:

(Sizin veya ailenizin aylık hane geliri nedir?)

0-1500 (MR) 1501-3000 (MR)
 3001-5000 (MR) 5001-8000 (MR)
 8001-12000 (MR) 12001 MR ve üstü

6. Evliyseniz eşiniz uyruğu nedir?

Evli değilim Türkiye Malay Çin Hint
 Diğer

7. Malezya ya geliş sebebiniz neydi?

İş
 Eğitim
 Evlilik
 Farklı bir ülkede yaşama isteği
 Türkiye'de yaşadığım sıkıntılardan dolayı
 Yakınlarımla daveti
 Diğer

8. Kaç yıldır Malezya da yaşıyorsunuz?

0-1 Yıl 2-3 Yıl 4-5 Yıl
 6-9 Yıl 10 Yıl ve üstü

9. İngilizce seviyeniz nedir?

Bilmiyorum az orta iyi çok iyi

10. Malayca seviyeniz nedir?

Bilmiyorum az orta iyi çok iyi

11. Malezya'daki sosyal hayatta uyumunuzun ne seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?

Çok iyi İyi Normal Kötü Çok kötü

12. Bir Türk vatandaşı olarak Malay

vatandaşlarının size karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?

Çok iyi İyi Normal Kötü Çok kötü

13. Düzenli olarak görüştüğünüz Malezya vatandaşı kaç arkadaşınız var?

Hiç yok
 Bir
 İki
 Üç ve daha fazla

14. Malezya 'da ki gündemi ve siyasi gelişmeleri takip ediyor musunuz?

İyi takip ediyorum
 Normal bir şekilde takip ediyorum
 Nadiren
 Hiç (Hayır)

15. Malezya'da ki en büyük probleminiz nedir?

Temizlik kültürünün farklı olması
 Yemek kültürünün farklı olması
 Hayat pahalılığı
 Trafik sıkışıklığı
 Yabancı dil bilmeme
 Yalnızlık
 Vatan hasreti
 Türkiye uçak bilet fiyatlarının pahalı olması
 Diğer.....

Türkiye ve Malezya'yı karşılaştırdınız? Aşağıda yer alan konularda ilgili düşünceniz nedir?					
KONULAR		Türkiye daha iyi	Malezya daha iyi	Aynı seviyeler	Fikrim yok
16	Sağlık	☐	☐	☐	☐
17	Eğitim	☐	☐	☐	☐
18	Güvenlik ve asayiş durumu	☐	☐	☐	☐
19	Alt yapı-yollar	☐	☐	☐	☐
20	Belediye ve temizlik hizmetleri	☐	☐	☐	☐
21	Turistik alanlarda verilen hizmet kalitesi	☐	☐	☐	☐
22	Toplumsal kurallara uyma (Trafik kuralları -nezaket kuralları vb.)	☐	☐	☐	☐
23	Kadınların sosyal hayata katılım oranı	☐	☐	☐	☐

24. Sizce Türkiye'nin en farklı tarafı nedir?

(Malezya'nın örnek alacağı en önemli konu nedir?)

- Sağlık Sistemi Belediye Hizmetleri
 Uluslararası Siyaseti Yardım Kuruluşları
 Dizi Film Sektörü Turizm Hizmetleri
 Diğer

25. Sizce Malezya'nın en farklı tarafı nedir?

(Türkiye'nin örnek alacağı en önemli konu nedir?)

- Hoşgörü ve özgürlük anlayışı
 Yerli otomobil ve teknoloji
 Helal gıda sertifikası uygulaması
 İslami Finans Sistemi
 Hac Sandığı Sistemi
 Diğer

26. Ne sıklıkla Türkiye'ye gidiyorsunuz?

- Yılda üç veya daha fazla Yılda iki kere
 Yılda bir kere İki yılda bir kere
 Üç yılda bir kere Dört yılda bir kere
 Beş yıl ve daha uzun süre gitmedim

27. Türkiye'de ki gündemi ve siyasi gelişmeleri takip ediyor musunuz?

- İyi takip ediyorum
 Normal bir şekilde takip ediyorum
 Nadiren
 Hiç (Hayır)

28. Türkiye televizyon kanallarını izliyorsanız; en çok ne tür programları takip ediyorsunuz?

- Türkiye TV Kanallarını izlemiyorum
 Haber Spor
 Dizi Tartışma
 Yarışma Diğer

29. Eğer imkânınız olsa sürekli Malezya da yaşamak mı istersiniz yoksa Türkiye ye dönmek mi istersiniz?

- Türkiye'de yaşamak isterim
 Malezya'da yaşamak isterim
 Kararsızım

30. Malezya da yaşayan bir Türk vatandaşı olarak Türkiye'nin en önemli sorunun ne olduğunu düşünüyorsunuz?

- Terör
 İşsizlik
 Hayat pahalılığı
 Eğitim
 Mülteciler
 Adalet Sistemi
 Toplumsal Ahlak
 Yolsuzluk
 Uluslararası ilişkilerde yaşanan problemler
 Diğer

Anketimiz Tamamlanmıştır. Katkılarınızdan Dolayı Teşekkür Ederiz

EK 6: ETİK KURULU ONAYI

T.C.
Istanbul
YENİ YÜZYIL
ÜNİVERSİTESİ

FEN, SOSYAL VE GİRİŞİMSSEL OLMAYAN SAĞLIK
BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL BAŞKANLIĞI

05.11.2018

Sayın Yunus Emre KARAL

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Etik Kurulunun 05.11.2018 tarih ve 2018/9 sayılı toplantı sonucunda "Malezya'da Yaşayan Türklerin; Sosyal Uyumları, Malezya-Türkiye Algılarının Karşılaştırılması ve Türkiye ile Olan Bağları" başlıklı çalışmanız Fen, Sosyal ve Girişimsel Olmayan Sağlık Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulumuzca oy birliği ile **UYGUN** bulunmuştur.

Prof. Dr. Emir TAN

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Kurul Başkanı

Prof. Dr. Cüneyt ULUTİN

Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Ersi KALFOĞLU Prof. Dr.

Üye

Hüsnüye DOĞRUMAN

Üye

Prof. Dr. Necla AKDAĞ GÜNAY

Üye

Prof. Dr. Mahmut ÜN

Üye (RAPORLU)

Prof. Dr. Ömer BENDER

Üye